

TAMPEREEN YLIOPISTO

Paula Teräväinen

”MÄ HALUAN NÄYTTÄÄ PARHAIMMAN PUOLEN ITSESTÄNI”
IRC-Gallerian valokuvat nuoren identiteetin rakennuksessa

Tiedotusopin pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2009

TAMPEREEN YLIOPISTO

Tiedotusopin laitos

TERÄVÄINEN, PAULA: ”Mä haluan näyttää parhaimman puolen itsestäni.”:
IRC-Gallerian valokuvat nuoren identiteetin rakennuksessa.

Pro gradu -tutkielma, 83s., 3 liites.
Tiedotusoppi, visuaalisen journalismin maisteriohjelma

Toukokuu 2009

Tutkielmassa tarkastellaan nuorison suosimaa IRC-Galleria -internet-yhteisöä. Siinä ollaan kiinnostuneita nuorten sivustolle lataamien valokuvien roolista heidän identiteettiensä rakennuksessa. Tutkielmaa varten on haastateltu viittä 20-vuotiasta IRC-Gallerian käyttäjää. Menetelmänä on teemahaastattelu. Yksilöhaastatteluin kerätty aineisto on teemoiteltu neljän otsakkeen alle, jotka ovat yhteisö, häpeä, rajat ja julkisuus.

Tutkimusongelmat kiteytyvät kolmeen kysymykseen: 1) Miksi nuoret liittyvät IRC-Galleriaan? 2) Miten nuorten valokuvat IRC-Galleriassa vaikuttavat heidän identiteettiensä rakentamiseen? 3) Mikä vaikutus yhteisöllä on IRC-Galleriassa julkaistaviin valokuviin?

Haastateltujen nuorten aikuisten suurimpana motiivina IRC-Galleriaan liittymiseen oli yhteisön aiheuttama ryhmäpaine. Koska suuri osa heidän ikäisistään nuorista oli IRC-Galleriassa, nuoret kokivat kuuluvansa sinne. Nuoret tunsivat olevansa olemassa, kun heidän valokuvansa olivat esillä internet-yhteisössä. Lataamalla kuvansa yhteisöön, nuoret etsivät itseään ja sovittivat itsensä osaksi suurempaa yhteisöä. IRC-Gallerian käyttöä häpeiltiin erityisesti tuntemattomille ja sen käyttöä puolusteltiin. Puolustelu oli sanallinen keino rakentaa ja ylläpitää identiteettiä, sekä kestää ja jopa vähentää häpeää.

Tutkielmassa pohditaan muun muassa mielihyvän ja häpeän kietoutumista toisiinsa. Toisaalta haastatellut nuoret olivat imarreltuja saamastaan huomiosta, mutta toisaalta heitä hävetti verkkoyhteisön huomiohakuisuus. Nuoret pelkäsivät leimautuvansa internet-yhteisössä julkaisemiensa valokuvien perusteella ja antavansa vääränlaisen mielikuvan itsestään tuntemattomille. IRC-Galleriassa julkaistut valokuvat vaikuttavat paljolti siihen, millaisen mielikuvan muut ihmiset saavat nuoresta.

IRC-Galleria on ennen kaikkea näyttäytymisen areena. Siellä ihminen voi aina tulla nähdyksi. Tutkielmasta selviää, että itsensä esittäminen internetissä on nuorille aikuisille ristiriitainen prosessi. Toisaalta nuoret haluavat paljastaa ja kertoa itsestään paljon, mutta toisaalta he haluavat asettaa itse omat rajansa ja muokata julkisen kuvansa juuri sellaiseksi kuin itse haluavat. Tämä aiheuttaa paradoksin. Nuoret eivät niinkään näytä internetissä, millaisia he todellisuudessa ovat, vaan sen, millaisia he haluaisivat olla. IRC-Galleriassa poseeraa tyypillisesti nuoren ihanneminä.

Asiasanat: identiteetti, internet, IRC-Galleria, minäkuva, teemahaastattelu, valokuva, yhteisö

Sisältö

1 JOHDANTO	1
2 IRC-GALLERIA	3
3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT.....	7
3.1 Nuoret ja internetin käyttö	8
3.2 IRC-Galleria aikalaiskeskustelussa.....	11
3.2.1 Tutkittavat sanomalehdet	12
3.2.2 Miten IRC-Galleriasta kirjoitetaan?.....	13
3.3 Identiteetti	18
3.3.1 Katse	19
3.3.2 Kulttuurinen identiteetti	21
3.3.3 Ennakkoluuloina stereotypiat	22
3.3.4 Verkkoidentiteetti	23
3.3.5 Valeidentiteetti	25
3.4 Verkkoyhteisö.....	28
3.4.1 Verkkoyhteisö vastaan yhteisö	30
3.4.2 Vahvat ja heikot siteet.....	33
3.4.3 Kritiikkiä verkkoyhteisöistä	35
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	36
5 TUTKIMUKSEN METODIT JA AINEISTOT	37
5.1 Haastattelut	38
5.2 Haastattelun haasteista	43
6 ANALYYSI JA TUTKIMUSTULOKSET	46
6.1 Yhteisö	48
6.2 Häpeä	52
6.3 Rajat	59
6.4 Julkisuus.....	65
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	71
7.1 Miksi nuoret liittyvät IRC-Galleriaan?	71
7.2 Miten nuorten valokuvat IRC-Galleriassa vaikuttavat heidän identiteettiensä rakentamiseen?	72
7.3 Mikä vaikutus yhteisöllä on IRC-Galleriassa julkaistaviin valokuviin?	75
7.4 Pohdintaa	76
LÄHTEET.....	79
LIITTEET	

1 Johdanto

Internetistä on tullut osa jokapäiväistä elämäämme. Nykyisin lähes kaikesta voi selviytyä netin välityksellä: jopa ruokaostokset on mahdollista tehdä verkossa. Kotoa ei tarvitse poistua, jos haluaa jutella ystävien kanssa tai tilata lounasta lähiravintolasta. Tietokirjoistakin voi luopua, kun kaikki tarvittava informaatio löytyy internetistä vain muutamalla hiiren klikkauksella.

Kun kotiimme hankittiin internet 1990-luvun puolivälissä, valloitin tietokoneen itselleni tunneiksi. Koulun jälkeen kirjauduin chat-sivulle. Yleensä esitin itseäni vanhempaa, joskus vaihdoin sukupuolta. Muokkasin verkkoidentiteettiäni miten mieleni teki. Asiat mutkistuivat, kun samat nimimerkit tulivat juttelemaan minulle kerta toisensa jälkeen – tietämättä minun olevan sama henkilö eri nimimerkkien takana. Mitä olinkaan kertonut eilen? Entä mitä juttelin viikkoa aikaisemmin? Aloin esiintyä verkossa omana itsenäni, paljastaen valikoituja tietoja tuntemattomille. Se tuntui turvalliselta vaihtoehdolta tutustuttuani chatteihin ja niitä käyttäviin ihmisiin. Pian chatit vaihtuivat IRC-maailmaan.

Muutamia vuosia myöhemmin, vuonna 2000, tulin kovan paikan eteen. Internetiin oli ilmestynyt IRC-keskustelijoille suunnattu yhteisö, IRC-Galleria, jonne kerättiin IRC:n käyttäjien valokuvia. Haluaisinko esiintyä omana itsenäni internetissä? Juttukaverit näkisivät kasvoni, saattaisivat jopa tunnistaa valokuvien perusteella kadulla. Olin niin utelias kuulemaan nettikavereideni kommentteja minusta sekä kommentoimaan heidän valokuviaan, että päätin rekisteröityä. Tuolloin IRC-Galleriassa oli alle tuhat käyttäjää.

Yhdeksässä vuodessa IRC-Galleria on kasvanut räjähdysmäisesti. Siitä on tullut Suomen suurin internet-yhteisö yli puolella miljoonalla käyttäjällään. Heistä suurin osa on 16–19-vuotiaita nuoria. Lapset ovat menneet tietoteknisessä kehityksessä vanhempiensa edelle: he opastavat vanhempaa sukupolvea internetin maailmaan.

Kiinnostukseni IRC-Galleriaa kohtaan kasvoi vuosien varrella, lopulta pro gradu -tutkielmaksi asti. Huomasin eksyväni yhä uudestaan selailemaan IRC-Gallerian käyttäjien profiileja. Mielestäni oli mielenkiintoista nähdä, miten käyttäjät esiintyivät niinkin julkisella paikalla kuin internetissä. Millaisia kuvia he itsestään julkaisivat ja mitä puolestaan jättivät

näyttämättä? Millä perusteilla käyttäjät valitsivat valokuvansa IRC-Galleriaan? Millaisen mielikuvan he itsestään rakensivat? Missä meni raja yksityisen ja julkisen välillä? Vai onko tänä päivänä mikään enää yksityistä?

Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkitaan IRC-Gallerian valokuvien roolia nuoren identiteetin rakentamisessa. Tutkielman keskeisimmät käsitteet ovat identiteetti ja yhteisö, joita erittelen luvuissa 3.3. ja 3.4. Etsin vastauksia seuraaviin tutkimusongelmiin:

- 1. Miksi nuoret liittyvät IRC-Galleriaan?*
- 2. Miten nuorten valokuvat IRC-Galleriassa vaikuttavat heidän identiteettiensä rakentamiseen?*
- 3. Miten nuoret rakentavat identiteettiään IRC-Galleriassa?*
- 4. Mikä vaikutus yhteisöllä on IRC-Galleriassa julkaistaviin valokuviin?*

Käsittelen tutkimusongelmia neljän teeman kautta, jotka ovat yhteisö, häpeä, rajat ja julkisuus. Nämä nivoo yhteen identiteetin käsite, joka on työni kantava teema.

Alkuoletuksenani on, että IRC-Gallerialla on osansa nuoren identiteetin rakentamisessa. Valokuvat vaikuttavat paljolti siihen, millaisen mielikuvan muut saavat nuoresta ja ennen kaikkea siihen, millaisena käyttäjä haluaa itsensä näyttää toisille ja millaisena hän näkee itsensä. Toiset käyttäjät voivat kommentoida IRC-Galleriassa olevien kuvia ja tällä tavalla sanallisesti vaikuttaa nuoreen.

Tutkin aihetta teemahaastatteluilla: sukellan käyttäjien kanssa heidän henkilökohtaisiin valokuva-albumeihin ja selvitän, mitä he itsestänsä paljastavat. Haastattelujen jälkeen teema-analysoin vastauksia ja teen sen avulla johtopäätöksiä. Teema-analyysi tuntui sopivimmalta analyysitavalta tässä tutkimuksessa, sillä aihetta on tutkittu niin vähän.

2 IRC-Galleria

Virtuaaliyhteisö IRC-Galleria¹ perustettiin joulukuussa 2000 Tomi Lintelän idean pohjalta. IRC-Galleriaa ylläpitää Dynamoid Oy, mutta palvelun omistaa Sulake Corporation. IRC-Gallerian lisäksi Sulake Corporation kehittää Habbo Hotellia, joka on myös suosittu virtuaaliyhteisö.

Alun perin IRC-Gallerian tarkoituksena oli kerätä samaan osoitteeseen irkkaajien valokuvia. Irkkaaja on puhekielinen termi henkilöstä, joka käyttää IRC-keskustelujärjestelmää. Vuosien kuluessa IRC-Gallerian käyttötarkoitus on muuttunut: Epäkaupallisesta, pienen piirin projektista on kasvanut ylipäänsä suomalaisia nuoria internetin käyttäjiä yhdistävä yhteisö. Lähellekään kaikki IRC-Gallerian käyttäjät eivät irkkaa tai edes tiedä, mikä IRC on. Moni kutsuukin IRC-Galleriaa virheellisesti IRC:ksi, mikä aiheuttaa närää irkkaajien keskuudessa.

Internet Relay Chatin² (IRC) kehitti vuonna 1988 suomalainen Jarkko Oikarinen. Kyseessä on reaaliaikainen keskusteluympäristö, jossa yksilöt pitävät yhteyttä toisiinsa viesteillä. Irkkaajat voivat kommunikoida keskenään keskustelukanavilla, jotka käyttäjät itse luovat. Tämän lisäksi he voivat keskustella kahden kesken henkilökohtaisilla viesteillä. Pääasiassa kanavan käyttäjät päättävät, mistä siellä keskustellaan. Monen kanavan tarkoituksena on ainoastaan koota samanhenkisiä ihmisiä yhteen ja he voivat jutella kanavalla mistä haluavat. Useilla IRC-kanavilla on oma porukkansa, joka keskustelee siellä säännöllisesti. IRC:ssä muodostuu helposti ihmissuhteita, sillä monet IRC-kanavat järjestävät kasvokkaisia tapaamisia.

Kansainvälistä mainetta IRC saavutti ensimmäisen kerran vuonna 1991, jolloin Persianlahden sodasta ja Neuvostoliiton vallankaappauksesta levisi tietoja julkisuuteen IRC:n välityksellä. Oikarinen sai vuonna 1997 Dvorak-palkinnon keksinnöstään. Nykyisin IRC:iä käytetään ympäri maailman.

¹ IRC-Gallerian kuvaus ja faktat tässä luvussa, www.irc-galleria.net, viitattu 2.4.2009

² IRC:n kuvaus ja faktat tässä luvussa, http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_Relay_Chat, viitattu 2.4.2009

IRC-Galleria on muuttanut internet-keskustelujen luonnetta. Julkaisemalla valokuvansa IRC-Galleriassa, käyttäjät rikkovat internetin keskustelutilojen anonyymiyttä: keskustelukumppani näkee, miltä toinen käyttäjä näyttää. Ennen IRC-Galleriaa juttukaveri oli useimmiten kasvoton. Toki nettikeskustelijat ovat vaihtaneet valokuvia aikaisemminkin, esimerkiksi sähköpostin välityksellä. Ainakin itsestäni tuntuu, että tuolloin kynnys kasvojen näyttämiseen oli korkeampi kuin IRC-Gallerian aikakaudella. Nykyisin internetissä liikkuvan nuoren valokuva löytyy IRC-Galleriasta lähes poikkeuksetta.

IRC-Galleriaa voisi kutsua nuorten tuottamaksi www-sivuksi, sillä käyttäjät tuottavat itse sen sisällön: he lataavat sivustolle kuvia, perustavat yhteisöitä ja käyvät keskusteluja. IRC-Galleria on Suomen suosituin nettiyhteisö. Syyskuun 2008 lopussa IRC-Galleriassa rikkoutui puolen miljoonan käyttäjän raja. Tämä tarkoittaa sitä, että joka kymmenes suomalainen on rekisteröitynyt IRC-Galleriaan. Käyttäjät olivat ladanneet sivuille lähes yhdeksän miljoonaa valokuvaa. Tästä voisi päätellä, että IRC-Galleriassa ovat lähes kaikki suomalaisnuoret, sillä suurin osa sen käyttäjistä on 16–19-vuotiaita. IRC-Gallerian tietojen mukaan sinne on rekisteröitynyt yli 60 prosenttia tämän ikäluokan nuorista. Käyttäjien keski-ikä lähentelee 20,5 vuotta ja yli 60 prosenttia IRC-Gallerian käyttäjistä on täysi-ikäisiä (Sulake Corporation 2009). Suuri osa (noin 45 000) on kotoisin Helsingistä, tamperelaisia on toiseksi eniten, lähes 20 000. IRC-Galleriasta on tullut suomalaisten nuorten kohtaamispaikka. Se on juurtunut nopeasti osaksi nuorten arkea.

IRC-Galleriaan rekisteröitynyt käyttäjä luo itselleen profiilin, jonne hän laittaa vähintään yhden valokuvan itsestään. Kuvaa, joka näkyy ensimmäisenä käyttäjän sivulla, kutsutaan oletuskuvaksi. Käyttäjän tulee olla tunnistettavissa valokuvasta ja sen pitää olla tuore omakuva. Profiilissaan hän voi kertoa tietoja itsestään muille käyttäjille.

IRC-Galleriassa on tarkoituksena esiintyä omana itsenään. Muidenkin IRC-Galleriaan ladattavien valokuvien kuin oletuskuvan tulee liittyä käyttäjään. Käyttäjältä kysytään rekisteröityessä erinäisiä tietoja, kuten syntymäpäivän, sukupuolen ja sähköpostiosoitteen. Hän voi itse valita, mitä tietoja näyttää julkisesti muille käyttäjille. Ylläpito tarkistaa käyttäjän antamat tiedot ennen kuin hänet hyväksytään IRC-Gallerian jäseneksi.

Kun käyttäjä on rekisteröitynyt palveluun, hän pystyy esimerkiksi kirjoittamaan toisille IRC-Gallerian käyttäjille kommentteja. IRC-Gallerian käyttäjä voi katsella toisten valokuvia ja

profiileita täysin anonymisti, mutta jos hän haluaa, hän voi ottaa vieraslista-ominaisuuden käyttöön, jolloin hänen nimimerkinsä jää sivun omistajan tietoon. Tällä tavalla käyttäjä voi seurata, ketkä vierailevat hänen sivuillaan. Käyttäjä voi liittyä IRC-kanavien sivustoille sekä IRC-Gallerian yhteisösivuille.

Käyttäjän on mahdollista ostaa IRC-Gallerian lisäpalveluita niin kutsutuilla VIP-oikeuksilla. Maksaessaan valitun summan käyttäjä saa oikeuden lisäpalveluihin valitsemalleen ajanjaksolle. Hän voi muun muassa muokata sivunsa ulkoasun halutunlaiseksi sekä ladata sivuilleen enemmän valokuvia kuin tavallinen käyttäjä. Hän saa sivuillaan myös kävijälaskurin, josta näkee, kuinka moni on hänen sivuillaan vierailut. Lisäksi VIP-jäsen voi kirjoittaa toisille käyttäjille henkilökohtaisia kommentteja, jotka eivät näy muille kuin kirjoittajalle ja vastaanottajalle. Hän voi myös ottaa käyttöönsä kuvalliset hymiöt.

IRC-Galleria on ikään kuin käyttäjän henkilökohtainen valokuva-albumi. Rekisteröitynyt käyttäjä julkaisee siellä oman elämänsä kuvagallerian: kansioista löytyy niin poseerattuja valokuvia yhdessä ystävien kanssa, matkakuvia kuin kasvokuviakin. Jokainen päättää itse, mitä julkaisee IRC-Galleriassa. IRC-Gallerian ohjeissa kielletään muun muassa väkivaltaisten, rasististen, huumemyönteisten ja loukkaavan sisällön toimittaminen palveluun. Lisäksi liian paljastavien tai provosoivien valokuvien toimittaminen palveluun on kielletty. Valokuvien sisällön vahtiminen on käytännössä mahdotonta ylläpidolle, sillä käyttäjiä on niin paljon.

Syksyllä 2008 sisäministeri suositti, että IRC-Gallerian kaltaiset nettiyhteisöt otettaisiin tiiviimmän tarkkailun alaisiksi, jotta pystyttäisiin ennaltaehkäisemään Kauhajoen ja Jokelan kaltaisia tapauksia. Tämän seurauksena IRC-Galleriaan rekisteröityi ylikonstaapeli Marko Forss. Forssin tehtävänä on vastata nuorten mieltä askarruttaviin kysymyksiin IRC-Galleriassa. Lisäksi toiveena on, että tämän avulla nuorten olisi helpompi ottaa yhteyttä poliisiin tarpeen tullen. Forssille voi myös antaa vihjeitä uhkaavista valokuvista. Toukokuussa 2009 IRC-Galleriaan rekisteröityi Forssin lisäksi kaksi muuta poliisia: Jutta Antikainen ja Mikko Manninen. He kaikki kuuluvat Helsingin keskustan poliisipiiriin.

IRC-Gallerian valokuvia voi selata monella tavalla: joko satunnaisesti klikkailemalla, etsimällä hakukoneella tietyin rajauksin tai sitten kirjoittamalla käyttäjän nimimerkin suoraan hakukenttään. Vuosien takaisen tuttavun voi löytää helposti määrittelemällä esimerkiksi

tämän iän ja asuinpaikan. Lisäksi jos tietää henkilön kiinnostuksen kohteista, voi koettaa hakea häntä IRC-Gallerian yhteisöistä tai IRC-kanavien sivustoilta. Etsiminen on vielä yksinkertaisempaa VIP-tunnuksilla.

Kommentteja lukemalla pääsee sisälle käyttäjän elämään. Sieltä saa helposti selville, ketkä ovat ystäviä keskenään, ketkä vihamiehiä, ja ketkä ovat menossa yhdessä lounaalle. Ihmiset kertovat paljon itsestään IRC-Galleriassa kirjoitellessaan ystäviensä kanssa. Kaikki käyttäjät eivät välttämättä tiedosta, että kaikki IRC-Galleriaan rekisteröityneet voivat lukea sivuille kirjoitettuja julkisia kommentteja. Toisen käyttäjän pystyy asettamaan mustalle listalle, jolloin kyseinen käyttäjä ei pysty kirjoittamaan tai edes lukemaan kommentteja tai muuten selailemaan sivustoa. Harva kuitenkaan näkee sitä vaivaa, että asettaisi tuntemattomia omalle mustalle listalleen.

IRC-Galleria on levittäytynyt myös internetin ulkopuolelle. Yhteisöön tallennettuja valokuvia voi ladata muun muassa kännyköiden taustakuviksi, mikäli käyttäjä antaa siihen luvan. Sivuilla on myös järjestetty kilpailuja, joissa voittajakuva on päässyt jonkin lehden kansikuvaksi. Pyrkimys on yhä enenevässä määrin ulos internetistä ja yhteisön levittämisestä myös sen ulkopuolelle. IRC-Gallerian ylläpitäjät järjestävät tapaamisia säännöllisin väliajoin, jonne saavat osallistua kaikki IRC-Gallerian käyttäjät – tyypillisesti maksua vastaan.

Myös esimerkiksi jotkut yhtyeet ja kansanedustajat ovat luoneet profiilin IRC-Galleriaan. Varsinkin vuoden 2007 eduskuntavaalien aikaan IRC-Galleria suorastaan kuhisi ehdokkaista. Sivustolla järjestettiin chat-illoja, joissa kansanedustajaehdokkaat vastasivat nuorten kysymyksiin. IRC-Galleriassa oli myös nuorten oma vaalikone. Sivuille ovat myös löytäneet tiensä eri oppilaitokset, jotka houkuttelevat nuoria opinahjoonsa (muun muassa Jyväskylän yliopiston informaatioteknologian tiedekunta) esimerkiksi kilpailuiden ja muiden aktiviteettien avulla.

IRC-Galleria on saanut vuosien aikana rinnalleen kilpailijoita, mutta yhdenkään käyttäjämäärät eivät ole lähennelleet IRC-Gallerian suosiota. Muun muassa ii2.org houkuttelee nuoria yhteisöillään. ii2.org perustettiin kaksi vuotta IRC-Galleriaa myöhemmin. Nykyisin sitä käyttää lähes 165 000 nuorta, jotka ovat pääasiassa 13–16-vuotiaita.

IRC-Galleriasta on tehty ulkomaisia versioita. Esimerkiksi Saksassa toimii IRC-Galerie, jolla oli hieman alle 70 000 käyttäjää maaliskuussa 2009. Venäläistä versiota puolestaan käytti tuolloin vasta 20 000 henkilöä.

3 Teoreettiset lähtökohdat

Internetin kuvagallerioita on tutkittu varsin vähän suomalaisissa korkeakouluissa. Ensimmäiset ainoastaan IRC-Galleriaan keskittyneet pro gradu -tutkielmat ilmestyivät vasta vuonna 2007.

Minna Salomäenpää Helsingin yliopistosta on tutkinut ylipäänsä nuorille suunnattuja www-sivuja pro gradu -tutkielmassaan. Työn otsikko oli ”Pissikset, demittäjät ja tulevaisuuden toivot”. Viestinnän opiskelija Salomäenpää tarkasteli sivustojen aiheita, lähtökohtia ja oletettuja käyttäjiä. IRC-Galleria oli yksi esimerkkisivustoista tutkielmassa. Salomäenpää heitti ilmoille ajatuksen siitä, että IRC-Galleriaan osallistumisen syynä voi olla esimerkiksi näyttäytyminen ja että sinne kuulumisen tarkoituksena saattaa olla eri tavoin oman identiteetin luominen. (Salomäenpää 2006.)

Ensimmäisen pro gradun IRC-Galleriasta on tehnyt Vilma Lehtinen Helsingin yliopistoon, jossa hänellä oli pääaineenaan sosiaalipsykologia. Hänen työnsä otsikko oli ”Maintaining and Extending Social Networks in IRC-Galleria”. Lehtinen tutki pro gradu -tutkielmassaan IRC-Gallerian merkitystä sen käyttäjille sosiaalisten verkostojen kannalta. Hänen kiinnostuksensa kohdistui siihen, miten sosiaalisia verkostoja rakennetaan ja ylläpidetään sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Lehtinen totesi tutkielmassaan, että olemassa olevilla sosiaalisilla verkostoilla on suuri merkitys IRC-Gallerian jäsenenä olemisessa. Nuoret esimerkiksi ajattelevat ystäväpiiriään julkaistessaan valokuvia IRC-Galleriassa. Siellä ylläpidetään sekä paikallisia että hajaantuneita sosiaalisia verkostoja. Yksi Lehtisen keskeisistä päätelmistä on se, että nykyneuret asettavat yhteisöllisyyden yksilöllisyyden edelle. (Lehtinen 2007.)

Myös Henna Mikkola ja Merja-Maaria Oinas Oulun yliopistosta ovat tehneet pro gradu -tutkielmansa IRC-Galleriasta. Heidän pääaineenaan oli kasvatustieteet. Oinaan ja Mikkolan tutkimus kulki otsikolla ”Nuorten kehonkuva ja IRC-Galleriassa tapahtuva

identiteetti-ilmaisu”. He tutkivat työssään 13–15-vuotiaiden IRC-Gallerian käyttäjien käsityksiä omasta kehosta, heidän kehotyytyväisyyttään ja kehoihanteita. Tutkimukset osoittivat, että tytöt ovat tyytymättömämpiä kehoonsa kuin pojat, mutta kuitenkin nuoret eivät merkittävässä määrin vertaile itseään median malleihin. Tutkijat pohtivatkin, mikä saa tytöt ajattelemaan, että kulttuurissamme ihannoidaan alipainoisen naisen kehoa, kun suurin osa heidän kyselynsä vastanneista nuorista vastusti tätä ihannetta. Tutkijat olivat myös kiinnostuneita valikoivan identiteetin esille tuomisesta internetissä. He totesivat, että virtuaali-identiteetit ovat muuttuneet todenmukaisiksi oman itsen kuviksi ja esimerkiksi IRC-Galleriassa esiinnyttään omana itsenä. (Mikkola & Oinas 2007.)

Näiden pro gradu -tutkielmien lisäksi muun muassa tutkija Marjo Laukkanen Lapin yliopistosta on työskennellyt IRC-Gallerian parissa. Hän on korostanut, että valokuvagalleriat ovat yhteisöllisyyden paikkoja (Laukkanen 2006, 13).

IRC-Galleriaan on viitattu muutamissa muissa akateemisissa tutkimuksissa esimerkkinä internet-yhteisöstä, mutta tutkittavana kohteena se on ollut vain harvoin. Vaikka IRC-Galleriaa on tutkittu jo aikaisemmin akateemisissa tutkimuksissa, niiden näkökulmat ovat olleet erilaisia verrattuna tähän tutkimukseen. Ne ovat keskittyneet pääasiassa IRC-Galleriaan yhteisöllisyyden paikkana, mutta jättäneet vähemmälle huomiolle internet-yhteisön valokuvat. Yksikään löytämistäni akateemisista tutkimuksista ei ole keskittynyt verkkoyhteisön kuvallisuuteen ja sen avulla identiteetin rakentamiseen. Tämä on mielestäni tärkeä teema IRC-Galleriassa, joten pro gradu -tutkielmani tuo täydennystä lopputöiden kirjoon.

3.1 Nuoret ja internetin käyttö

Verkon juuret ulottuvat 1960-luvulle Yhdysvaltojen armeijaan. Tavoitteena oli järjestelmä, jolla ei ollut yhtä keskusta, vaan joka toimisi, vaikka osa siitä tuhottaisiin. Vuonna 1983 järjestelmää alettiin kutsua internetiksi. Karkeasti ottaen verkon voisi sanoa olevan avoin ja vapaa. Kuka tahansa voi julkaista siellä lähes mitä tahansa, sillä sensuuri on vähäistä – miltei olematonta. Todellisuudessa internet ei tavoita ketä tahansa, sillä kaikilla maailman kansalaisilla ei ole mahdollisuutta päästä internetiin. (Matikainen 2008, 23.) Internet ylittää maiden väliset rajat ja lyhentää välimatkoja. Se tuo kaukaisen lähelle. Internet on muokannut

ylipäänsä käsitettä mediasta: Se ei ole enää yksisuuntaista ja vastaanottavaa, vaan vuorovaikutteista. Internetin käyttäjät ovat mukana tuottamassa sisältöjä ja suuressa osassa sivustoista he ovat sisältöjen päätuottajia.

Sähköinen media vie yhä suuremman osan nuorten vapaa-ajasta. He kuluttavat koulun ja töiden jälkeen aikaa internetissä, ja jotkut surffailevat siellä jopa useita tunteja. Nuorten internetin käyttötavat ovat pääasiassa sosiaalisia. Verkko on nimenomaan yhteydenpitoväline nuorille (ks. Aineiston analyysi, mm. s. 52).

Pohjoismainen tietokeskus Nordicom on tutkinut vuosien ajan yhdessä kotimaisen Tilastokeskuksen kanssa, kuinka paljon aikaa pohjoismaalaiset viettävät viestinnän ja median parissa. Suomessa heidän kohderyhmänään ovat pääasiassa olleet 15–74-vuotiaat kansalaiset. Joissakin tutkimuksissa on otettu huomioon kaikki yli 10-vuotiaat. Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita Nordicomin tilastoista³ suomalaisten, ja erityisesti nuorten, internetin käytöstä.

Vuosien 1997–2007 aikana suomalaisten kotitalouksien internet-yhteyksien määrä on lisääntynyt huimasti. Vuonna 1997 vain 13 prosentilla kotitalouksista oli internet-yhteys, vaikka hieman yli kolmannes omisti tietokoneen. Kymmenen vuotta myöhemmin luku oli kohonnut 70 prosenttiin. Vaikka Suomea pidetään tietotekniikan edelläkävijänä, nettiyhteyksien puolesta Suomi on Pohjoismaiden häntäpäässä. Kaikissa muissa Pohjoismaissa yli 80 prosentilla väestöstä oli pääsy internetiin vuonna 2007.

Aktiivisimpia olivat 16–24-vuotiaat nuoret, joista jopa 87 prosenttia surffaili internetissä joka päivä. Vanhimma ikäluokasta, 65–75-vuotiaista, internetiä käytti päivittäin joka viides. Vähintään kerran viikossa internetissä surffaili hieman alle 80 prosenttia suomalaisista. Miehet olivat hieman aktiivisempia käyttäjiä kuin naiset. 16–24-vuotiaista peräti 97 prosenttia käytti internetiä vähintään kerran viikossa. Kymmenen vuotta aikaisemmin internetiä käytti päivittäin vain viisi prosenttia suomalaisista.

Internetin käyttäjien määrä on kasvanut tasaisesti vuosina 2001–2008. Marraskuussa 2000 sitä käytti vain puolet väestöstä. Huomattavaa kuitenkin on, että jo vuonna 2001 internetiä

³ Jämförande nordisk mediestatistik, PC och internet, www.nordicom.gu.se

käytti yli 90 prosenttia 15–19-vuotiasta nuorista. He olivat jo tuolloin aktiivisin käyttäjäryhmä. Nordicom:n tutkimusten mukaan 16–34-vuotiaista internetiä käytti vuonna 2006 jopa 98 prosenttia. Korkeasti koulutetut olivat aktiivisimpia internetin käyttäjiä. Opiskelijoista jopa 99 prosenttia käytti internetiä. Tähän määrään laskettiin henkilöt, jotka olivat käyttäneet internetiä viimeisten kolmen kuukauden aikana. Tänä päivänä lähes jokainen 16–34-vuotias käyttää internetiä, jos ei kotonaan niin esimerkiksi töissä tai kirjastossa.

Lähes 70 prosenttia internetin käyttäjistä surffaili kotonaan. Tutkimuksen mukaan kansalainen, joka on käyttänyt tutkimusajankohtaa edeltäneen kolmen kuukauden aikana internetiä vähintään viikoittain, on internetin säännöllinen käyttäjä.

Tilastokeskuksen tutkimusten⁴ mukaan suurin syy internetin käyttöön on sähköpostin lähettäminen ja vastaanottaminen. Peräti 87 prosenttia kansalaisista ilmoitti tämän tärkeimmäksi syyksi käyttää internetiä. Lähes saman verran hoiti pankkiasioitaan internetitse. Yli puolet kyselyyn vastanneista käytti internetiä nettilehtien lukemiseen. Kolmannes puolestaan latsi ja kuunteli netistä musiikkia tai pelasi pelejä. Joka kolmas internetin käyttäjä käytti pikaviestimiä. Chattailua ja keskustelupalstoille kirjoittamista harrasti joka kolmas.

Televisio on yhä edelleen suomalaisille tärkein päivittäin käytettävä tiedotusväline⁵. Sitä katsoo jopa 92 prosenttia kaikista yli 10-vuotiaista suomalaisista, kun taas internetiä käyttää päivittäin vain hieman yli puolet. Sanomalehtiä taas lukee 79 prosenttia kansalaisista.

Suomalaiset ovat median suurkuluttajia verrattuna muihin Pohjoismaihin. Vuonna 2007 suomalaiset käyttivät viestimiä keskimäärin huimat seitsemän tuntia ja 41 minuuttia joka päivä (ks. Liite 1). Tähän Tilastokeskuksen tutkimukseen on laskettu kaikki mediakäyttöön tarkoitetut viestimet: sanomalehdet, aikakauslehdet, ilmais- ja noutolehdet, kirjat, televisio, radio, video, äänitteet ja internet. Tutkimuksen mukaan sähköiset ja tallenneviestimet vievät yhteensä 82 prosenttia mediakäytöstä, kun graafisille viestimille jää vain 18 prosenttia ajasta. Tästä osuudesta televisio ja radio vievät lähes 65 prosenttia. Internet sai suomalaisten ajasta

⁴ Tilastokeskus, Tieto- ja viestintäteknikan käyttö, viitattu 2.4.2009

⁵ TNS Gallup Oy

ainoastaan kymmenen prosenttia, mikä tarkoittaa noin 45 minuuttia joka päivä. Nuoret (10–24-vuotiaat) käyttivät mediaa jopa 493 minuuttia päivässä. Tästä internet haukkasi kuudesosan, mikä tarkoittaa lähes puolitoistatuntia surffailua joka päivä.

3.2 IRC-Galleria aikalaiskeskustelussa

Sanomalehdet tuntuvat kamppailevan ikuisuuskeskustelun parissa: onko internet hyvä vai paha. Sekä puolestapuhujia että vastustajia löytyy, mutta jokaisella lehdellä, ja sen toimittajalla on kantansa asiaan.

Lehdet pelottelevat usein internetin vaaroilla. Monesti huolenaiheeksi nousee esimerkiksi se, että ihmiset esittävät verkossa muuta kuin oikeasti ovat. Varoitellaan, kuinka valokuvat ja kirjoitukset saattavat joutua väärin ihmisten käsiin ja ne saatetaan liittää asiattomiin yhteyksiin. Tosiasia on se, että valokuvat ja tekstit pysyvät internetissä, kun ne on kerran sinne laitettu. Vaikka käyttäjä tuhoaisi tiedostonsa internetistä, joku on saattanut tallentaa ne tätä ennen omalle koneelleen ja levittää eteenpäin.

Tuorein laajempi uutisointi IRC-Galleriasta on syksyiltä 2008. IRC-Galleria pyöri sanomalehtien otsikoissa Kauhajoen koulusurmien yhteydessä ja sai osakseen paljon negatiivista huomiota. Vuotta aikaisemmin, syksyllä 2007, IRC-Galleria nousi pinnalle vastaavanlaisen tapauksen yhteydessä. Jokelan koulukeskuksessa kahdeksan ihmistä ampuanut Pekka-Eric Auvinen kertoi aikeistaan IRC-Galleriassa puoli tuntia ennen kuin aloitti räiskinnän. Hän lietsoi IRC-Galleriassa sotaa ihmiskuntaa vastaan. Tämä herätti joissakin lehdissä mietteitä ennakkosensuurista internetissä. Esimerkiksi Ilta-Sanomat otti asiaan kantaa näin:

”Ennakkosensuuri ei ole internetin luonteen vuoksi mikään ratkaisu tähän ongelmaan. Netissä viestinsä saa aina julki, sitä eivät Suomen lait estä. Viestien leviämisen voisi pysäyttää oikeastaan vain, jos koko internet kielletään Suomessa.” (Ilta-Sanomat, 9.11.2007)

Kaikki sanomalehdet eivät kuitenkaan leimanneet IRC-Galleriaa koulusurmien syntipukiksi. Osa löysi IRC-Galleriasta myös positiivisia puolia: nämä lehdet korostivat sivustoa yhteisöllisyyden paikkana, jossa ikätoverit tukivat toisiaan tragedian keskellä. Internet yhdisti

nuoria eri puolilta Suomea surun koskettaessa heitä. IRC-Gallerian avulla nuoret pystyivät lohduttamaan ja turvautumaan toisiinsa.

Kartoitan tutkimuksessani aikalaiskeskustelua, jota IRC-Galleriasta on käyty sen perustamisesta lähtien Suomen suurimmissa sanomalehdissä. Tutkin Alma median ja Sanoma Newsin arkistoja ja kokosin yhteen artikkelit, jotka IRC-Galleriasta on näissä konserneissa kirjoitettu huhtikuuhun 2009 mennessä. Hain molempien arkistoista juttuja IRC-Galleria-hakusanalla ja nostin löytyneistä artikkeleista esille mielenkiintoisimpia mielipiteitä ja näkökulmia aiheeseen. Suuri osa kirjoituksista oli mielipidekirjoituksia tai kevyitä juttuja esimerkiksi viikonvaihdeseivillä.

3.2.1 Tutkittavat sanomalehdet

Alma median lehdet julkaisivat vuosien 2000–2009 aikana 427 artikkelia, joissa mainittiin IRC-Galleria. Artikkeleista suurin osa (401 kappaletta) oli julkaistu neljän viime vuoden aikana. Vuosina 2004–2005 oli julkaistu 21 artikkelia ja vuosina 2002–2003 ainoastaan viisi. Tätä aikaisemmin IRC-Galleriaa ei mainittu Alma median lehtien sivuilla. IRC-Gallerian varhaisvuodet jäivät kokonaan huomiotta konsernin lehdissä. Siitä alettiin kirjoitella vasta, kun sivustosta tuli suosittu.

Aamulehti oli Alma median lehdistä aktiivisin, joka kirjoitti IRC-Galleriasta. Lehti julkaisi vuosien aikana 94 juttua, joissa mainittiin IRC-Galleria. Kainuun Sanomat kirjoitti toiseksi eniten juttuja IRC-Galleriasta: 69 artikkelia. Tämän jälkeen tulivat Pohjolan Sanomat 68:lla ja Satakunnan Kansa 65 jutullaan, seuraavaksi Iltalehti 61:lla, Lapin Kansa 36:lla ja viimeisenä Kauppalehti 34 artikkelillaan. Juttujen julkaisumäärä noudatteli samoja linjoja myös aikaisempina vuosina. Aamulehti julkaisi Alma median lehdistä jokaisena vuotena eniten juttuja, pienemmät maakuntalehdet puolestaan vähiten.

Suurimmassa osassa jutuista IRC-Galleria oli esimerkkitapaus internet-yhteisöstä tai nuorten suosimasta www-sivusta. Harva juttu keskittyi itse ilmiöön. Ehkäpä aihe on esitelty kattavasti jo pari vuotta sitten, kun se kasvatti suosiotaan ja nyt oletetaan, että ihmiset tuntevat palvelun ja sitä käytetään enää vain esimerkkinä.

Usein IRC-Galleria herätti närää lehtien mielipidekirjoitussivuilla. Vanhemmat kauhistelivat, kuinka nuoret tapaavat toisiaan enää vain internetissä ja kuinka kasvokkaiset tapaamiset ovat vähentyneet.

Itseäni yllätti, miten vähän Iltalehti oli kirjoittanut IRC-Galleriasta. Oletin, että viihteellistä lehteä kiinnostaisi aihe Alma median lehdistä eniten. Toisaalta mietin, kirjoittavatko iltapäivälehdet IRC-Galleriasta ainoastaan silloin, kun se voidaan yhdistää johonkin negatiiviseen tapahtumaan.

Sanoma Newsin lehdistä tutkittavinani olivat Helsingin Sanomat, Iltä-Sanomat ja Taloussanomat. Kyseisissä lehdissä julkaistiin vuodesta 2000 lähtien yhteensä 243 artikkelia, joissa mainittiin IRC-Galleria. Kaikki Sanoma Newsin jutut eivät käsitelleet ainoastaan IRC-Galleriaa, vaan Alma median tavoin se mainittiin useassa jutussa ainoastaan esimerkkinä internet-yhteisöstä.

Aktiivisin Sanoma Newsin kirjoittaja oli Taloussanomat. Se julkaisi peräti 114 uutista IRC-Galleriasta, Helsingin Sanomat puolestaan kirjoitti IRC-Galleriasta 93 kertaa ja Iltä-Sanomat ainoastaan 36 artikkelin verran.

Yllättävää oli se, että Alma median Kauppalehti oli julkaissut ainoastaan 18 juttua IRC-Galleriasta, kun taas Sanoma Newsin Taloussanomat oli julkaissut kaikista lehdistä eniten artikkeleita aiheesta.

3.2.2 Miten IRC-Galleriasta kirjoitetaan?

Sanomalehtien suhtautuminen IRC-Galleriaa kohtaan on ollut kriittistä. Aikaisemmat akateemiset tutkimukset ovat puolestaan tuoneet IRC-Gallerian tyypiset kuvagalleriat ja internet-yhteisöt paremmassa valossa esiin. Tutkimukset menevät usein pintaa syvemmälle: aihetta tutkitaan monesta eri näkökulmasta eikä takerruta ainoastaan sen negatiivisiin puoliin niin kuin sanomalehdissä usein tehdään.

IRC-Galleria esiintyi Alma median ja Sanoma Newsin lehtien sivuilla vain harvoin positiivisessa asiayhteydessä. Pääasiassa siitä kirjoitettiin silloin, kun jotain vakavaa oli tapahtunut, esimerkiksi Kauhajoen ja Jokelan koulusurmien yhteydessä tai kun oli sattunut

jokin muu nuoria koskettava tragedia. Tuolloin IRC-Galleriasta kaivettiin esille yhteisöllisyyttä, etsittiin syitä onnettomuuteen tai kalasteltiin nuorten kommentteja surun keskellä. Vain harvoin IRC-Galleriasta kirjoitettiin positiiviseen sävyyn ja nuorten näkökulmasta.

Sanomalehtien artikkeleissa oli havaittavissa kahdenlaista näkökulmaa IRC-Galleriasta: toinen puoli oli varoiteleva ja holhoava, kun taas toinen innostunut ja kannustava. Tyyli, jolla sanomalehdet kirjoittivat IRC-Galleriasta, oli useimmiten neuvovaa. Vanhempia kehoitettiin ottamaan selvää, mitä lapset puuhaavat internetissä. Useissa lehtijutuissa peloteltiin internetin vaaroilla. Osa artikkeleista keskittyi internet-yhteisön sosiaaliseen puoleen, missä tapauksessa jutut olivat useimmiten positiivisia. Joskus IRC-Galleria tosin nostettiin pinnalle jutuissa, jotka kertoivat koulukiusaamisesta tai muista jokaiseen yhteisöön liittyvistä negatiivisista asioista.

Taloussanomien IRC-Galleriaa koskevat uutiset poikkesivat muiden lehtien artikkeleista. Sen jutut keskittyivät lähinnä IRC-Gallerian teknisiin yksityiskohtiin. Se kertoi muun muassa siitä, kuinka netissä käytettäviä salasanoja oli hakeroitu väärään käyttöön. Lisäksi se uutisoi, kun IRC-Galleria myytiin Dynamoidilta Habbo Hotelin omistajalle, Sulake Osakeyhtiölle. Taloussanomien mainitsi, kuinka Jyväskylän yliopisto kampanjoi tiedekuntaansa IRC-Galleriassa ja pyrki näin saamaan uusia opiskelijoita. Muut lehdet keskittyivät pääasiassa IRC-Gallerian yhteisöllisyyteen ja jättivät uutisoimatta IRC-Galleriaan liittyvät varsinaiset uutiset.

3.2.2.1 Varoitelevia viestejä

Useat lehdet kirjoittivat IRC-Galleriasta huolestuneeseen sävyyn. Tällaisissa artikkeleissa toimittajat olivat hankkineet aiheen kommentoijiksi asiantuntijoita, kuten poliisin tai Mannerheimin lastensuojeluliiton työntekijän, jotka ilmaisivat lehden sivuilla huolestuneen kantansa nuorten internetin käyttöön. Tyypillisesti nuorten oma ääni ei kuulunut tällaisissa artikkeleissa.

Moni artikkeli korosti lasten ja nuorten jääneen internetissä oman onnensa nojaan ja sätti vanhempia siitä, etteivät he vahdi nuorten internetinkäyttöä. Useat artikkelit painottivat, että

vanhempien pitäisi tietää, keiden kanssa lapset juttelevat internetissä. Monet artikkelit kehottivat vanhempia kyselemään, mitä lapset puuhaavat verkossa.

”Vanhemmat ovat jättäneet nuoret paljon vartijoiksi. Jossakin arkisemmassa asiassa, kuten liikenteessä, vanhemmat eivät voisi kuvitella toimivansa niin leväperäisesti.” (Satakunnan Kansa, 5.12.2005)

Suomen tietotoimiston jutun mukaan vain neljäsosa nuorista kertoi omien vanhempiensa seuraavan nuoren kuvagallerioiden käyttöä ja reilu neljäsosa sanoi vanhempiensa käyvän silloin tällöin katsomassa hänen kuviaan. Vain harva vanhempi kuitenkaan tiesi lapsensa nimimerkkiä. (Taloussanomat, 6.6.2006.)

Tosiasia on se, että nykynuoret ovat erittäin kokeneita tietotekniikan käyttäjiä ja osaavat yleensä käyttää tietokoneita paremmin kuin vanhempansa. Saattaa olla, että harva toimittaja tuntee hyvin nuorille suunnattua IRC-Galleriaa ja tämän takia sanomalehdissä julkaistut artikkelit ovat hyvin ennakkoluuloisia ja yksipuoleisia.

Ei siis ihme, mikäli vanhemmat ovat huolissaan lastensa internetin käytöstä. Suurimmalle osalle vanhemmista IRC-Galleria, tai jopa koko internet, on tuntematon. Vaikka vanhemmat eivät ymmärtäisi IRC-Galleriasta mitään, heidän tulisi neuvoa nuorta, miten internetissä pitäisi käyttäytyä ja mihin kannattaisi vetää rajat.

”... Kaikki nuoret eivät ymmärrä, kuinka vaarallista tuntemattomien kanssa keskustelu eli chattailu tai omien tietojen jakaminen internetissä voi olla.” (Lapin Kansa, 8.3.2007)

Muun muassa Kainuun Sanomat oli tarttunut kyseiseen aiheeseen: internetissä tavattu uusi tuttavuus voi osoittautua aivan muuksi kuin on antanut ymmärtää. Usea artikkeli korosti identiteetin valehtelun helppoutta internetissä.

”Kun sadat tuhannet nuoret kohtaavat päivittäin reaaliaikaisesti internetissä, toisinaan sattuu myös kohtalokkaita tapaamisia. Seksiä tihkuvat kuvat nuorista työistä tai pojista houkuttelevat keskusteluihin myös ikätovereiksi naamioituneita hyväksikäyttäjiä.” (Helsingin Sanomat, 9.2.2007)

Kuitenkaan esimerkiksi Aamulehden haastattelemat Sampolan yläasteen nuoret eivät olleet törmänneet aikuisiin, jotka olisivat hakeneet seuraa gallerioista (Aamulehti, 28.2.2007).

Aamulehti julkaisi myöhemmin artikkelin, jossa painotettiin, että nettituttava voi olla kuka tahansa. Tässä artikkelissa kerrottiin, kuinka keskusrikospoliisi tutki tapausta, jossa

mikkeliäinen mies oli etsinyt kuvasivustojen kautta alaikäisten tyttöjen seuraa. Muutamissa artikkeleissa kehoitettiin vanhempia olemaan kiinnostuneita lasten nettittävyyksistä samalla tavalla kuin muista kavereista.

”Lapsella on oltava oikeus yksityisyyteen, mutta toisaalta vanhempien vastuulla on hänen turvallisuudestaan huolehtiminen (...) Missä menee raja sille, mitä vanhemmat saavat tehdä suojellakseen alaikäisiä lapsiaan?” (Taloussanomien, 10.7.2007)

Useassa artikkelissa korostettiin, etteivät nuoret välttämättä hahmota laittaessaan valokuviaan sivuille, että internet on maailmanlaajuinen media. Pinnalle nousi epäily siitä, etteivät nuoret tajuaisi valokuvien jäävän nettiin käytännössä ikuisiksi ajoiksi.

”Netillä on lisäksi norsun muisti. Kurja kuva tai juttu voi tulla vastaan vielä vuosia myöhemmin.” (Lapin Kansa, 24.2.2007)

Ongelmana tuntuukin olevan rajojen asettelu. Mikä nuoren tekemisistä kuuluu vanhemmille ja mikä taas on ainoastaan nuoren oma asia? Missä menee yksityisyyden raja? Saako vanhempi lukea lapsensa internet-keskusteluja tai tutkia, millä sivuilla nuori on surffailut? Pohjimmiltaan kyse on luottamuksesta ja siitä, että vanhempi uskoo, että lapsi pyytää apua, mikäli hänellä on jokin huonosti.

3.2.2.2 Innostusta yhteisöistä

Osassa jutuista korostettiin IRC-Gallerian sosiaalista ja yhteisöllistä puolta. Tällaisissa artikkeleissa useimmiten kommentoijana oli IRC-Gallerian ylläpitäjä tai palvelua käyttävä nuori, jonka suhtautuminen yhteisöä kohtaan oli pääasiassa positiivista.

Helsingin Sanomien (27.9.2004) haastattelema nuorisopsykologi Seppo Ahtola vertasi IRC-Galleriaa entisajan latotansseihin, joissa tytöt ja pojat menivät omiin riveihinsä, jolloin kumpikin sukupuoli pystyy arvostelemaan toisen ulkoista olemusta. IRC-Gallerian ideana oli kuitenkin se, ettei tarvitse olla kenenkään arvosteltavana kasvatusten.

”Irkkajat haluavat nähdä, tulla nähdyiksi, kommentoida ja tulla kommentoituksi (...) Kyselyyn vastasi yli 8000 ihmistä, joista 64 prosenttia ilmoitti laittaneensa kuvan Irc-galleriaan, jotta näkisivät, minkä näköisten henkilöiden kanssa keskustelevat.” (HS, 27.9.2004)

IRC-Galleria perustettiin alunpitäen irkkaajia varten, mutta nykyisin se on paikka, jossa kuka tahansa nuori voi esitellä itseään. Useissa artikkeleissa nuoret korostivat IRC-Galleria olevan yhteydenpidon väline, jossa he kohtasivat toisensa koulun jälkeen.

”Tytöjen mukaan käytännössä kaikki muutkin kaverit ovat koulun jälkeen koneella, yksin tai kaksin. IRC-Galleriassa jutellaan yleensä kuvien pohjalta (...) Sonja ja Laura kommentoivat harvoin ventovieraiden kuvia. Enimmäkseen galleriassa seurustellaan sellaisten kavereiden kanssa, jotka on tavattu myös tosimaailmassa.” (HS. 7.5.2006)

Nuoret säästävät puhelinlaskuissa jutellessaan ystäviensä kanssa IRC-Galleriassa, mutta tajuavatko he, että kuka tahansa rekisteröitynyt käyttäjä pystyy lukemaan heidän IRC-Galleria-keskustelujaan? Samaa aihetta sivusi Jyrki J. Kasvi kolumnissaan Taloussanomissa (18.1.2007):

”Vanhemmat ovat ihmeissään, kun lasten ja nuorten sosiaalinen elämä siirtyy Habbo Hotellin ja IRC-Gallerian kaltaisiin virtuaaliyhteisöihin, joiden kulttuuria he eivät ymmärrä (...) Erityisesti vanhempia hämmentää kaiken julkisuus. Jos haluaa tietää, mitä jälkikasvu on puuhannut perjantai-iltana, sitä ei kannata kysyä aamiaispöydässä vaan käydä IRC-Galleriassa vilkaisemassa päiväkirjaa, jossa kaikki kerrotaan kuvien kera.”

”Nuoret eivät esimerkiksi aina kuviaan ja tietojaan sivuille laittaessaan hahmota, että netti on maailmanlaajuinen media.” (Pohjolan Sanomat, 16.6.2006)

Iltä-Sanomat ja Iltalehti nostivat IRC-Gallerian pintaan nuoria koskettaneiden onnettomuuksien yhteydessä. Tuolloin ne korostivat IRC-Galleriaa yhteisöllisyyden paikkana: nuoret lohduttivat toisiaan ja muistelivat menehtyneitä ystäviään muun muassa Otavan junaturman yhteydessä. Myös kouluammuskelut aiheuttivat viestitulvan IRC-Galleriassa.

”Otavan junaturman uhreja surevat nuoret ovat perustaneet ystävilleen muistosivuja suosittuun internetyhteisöön IRC-Galleriaan. Eiliseen mennessä kaipaavia viestejä oli kertynyt useita satoja. Surun murtamat nuoret eivät tahdo uskoa todeksi, että rakkaat ystävät ovat yhtäkkiä poissa.” (IS, 21.11.2006)

3.3 Identiteetti

MOT-sanakirjasto määrittelee identiteetin henkilöllisyydeksi. Suomen kielitoimiston mukaan identiteetti tarkoittaa olemusta, ominaislaatua, yksilöllisyyttä ja henkilöllisyyttä.

Yksinkertaisimmillaan identiteetti vastaa kysymykseen ”kuka minä olen?” (Matikainen 2008, 82).

Sosiaalisen kanssakäymisen perustana voidaan pitää identiteettiä (Smith & Kollock 1999, 9). Ihmiset määrittelevät identiteettiään esimerkiksi pukeutumisellaan, puheellaan ja käyttäytymisellään. Ihmisen koko elämä pyörii hänen identiteettinsä ympärillä. Ihmisen minä on tärkein sosiaalisen vuorovaikutuksen elementti ja erityisesti hänen minäkäsityksensä määrää, kuinka hän toimii tietyissä sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa (Laine 2005, 20–21).

Identiteettiä on lähes mahdotonta erottaa käsitteenä ihmisen minästä. Identiteettiä voisi kutsua viitekehyydeksi, jonka varassa ihminen jäsentää olemassaoloaan. Siinä on kyse ihmisen paikan määrittelystä. Identiteetissä korostuvat myös persoonan ulkopuoliset tekijät, kun taas minässä tärkeitä ovat pääasiassa persoonan sisäiset tekijät. Minäkuva on käsitys itsestä. Yksilön minäkäsitys määrää hänen asenteitaan ja käyttäytymistään sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa, sillä minänsä avulla ihminen antaa merkityksiä tapahtumille. (Laine 2005, 20, 22.)

Kulttuurintutkija Stuart Hall luokittelee käsitykset identiteetistä kolmeen eri luokkaan, jotka ovat valistuksen subjekti, sosiologinen subjekti ja postmoderni subjekti. Ensimmäisessä on kyse hyvin yksilökeskeisestä subjektista ja hänen identiteetistään: identiteetti on ikään kuin minän keskus. Sosiologinen subjektikäsitys taas muodostuu suhteessa yhteiskuntaan ja minään. Identiteetti rakentuu suhteessa muihin. Postmodernilla subjektilla puolestaan ei ole pysyvää identiteettiä vaan se mukautuu tilanteen tullen. Historialla on tässä identiteetin määrittelyssä suuri rooli, ei niinkään ihmisen biologialla. Identiteetit ovat pirstoutuneita eivätkä enää sidoksissa tiettyyn paikkaan tai aikaan. Kulttuuri vaikuttaa vankimmin tämän päivän ihmisen identiteettiin. Tämän vuoksi subjekti koostuu useista eri identiteeteistä. (Hall 2002, 20–23.)

Uskon, että erityisesti nuorilla identiteetti rakentuu muiden vaikutuksen alaisena. Oletan, että toisten mielipiteillä on suuri merkitys siinä, millaiseksi nuori mieltää itsensä. Hän muovaa identiteettiään muiden mielipiteiden avulla.

Sirkku Ahon mukaan minä sisältää kolme eri prosessia: itsensä tiedostamisen, itsensä tuntemuksen sekä itsensä arvostamisen. Hänen mukaansa se, mitä ihminen itse näkee ja kokee, on minä. Se puolestaan, mitä muut näkevät ja kokevat ihmisestä, on persoonallisuus. Identiteetin ja minän erottaminen toisistaan on taas kinkkisempi pulma. Ahon mukaan identiteetissä on kyse oman paikan määrittelystä. Siinä korostuvat erityisesti sosiaaliset, persoonan ulkopuoliset tekijät. Sen avulla ihminen etsii ja jäsentää olemassaoloaan. (Laine 2005, 21–22.)

Minäkäsityksestä erotetaan tavallisesti kolme eri ulottuvuutta: reaalinä (todellinen, tiedostettu käsitys siitä, millainen minä olen), ihannena (millainen minä haluaisin olla) ja normatiivinen minäkäsitys (millaisena minun mielestäni muut ihmiset pitävät minua tai haluavat minun olevan). Kun arvioidaan ihmisen minäkäsitystä, pitäisi ottaa huomioon nämä kaikki kolme ulottuvuutta. Yli 20-vuotiailla nuorilla aikuisilla minäkäsitys on yleensä realistinen ja stabiili. Ihminen luottaa itseensä, mutta silti stereotyyppit hallitsevat ja ryhmään kuuluminen on tärkeää. Minäkäsitystä on hankala muuttaa, sillä jo 12–13-vuotiaalla itsetunnon ydin on rakentunut hyvin pysyväksi, mutta se muokkautuu tilanteiden mukaan. (Laine 2005, 23, 38–40.)

Identiteetin rakentaminen on jatkuva prosessi, joka muovautuu huomaamattakin. Esimerkiksi minä rakennan identiteettiäni vertailemalla itseäni muihin. Havaitseen, että olen pidempi kuin naapurintyttö, ja lahjakkaampi pianonsoitossa kuin hän. Kuten Janne Matikainenkin (2008, 71) toteaa, identiteetin luokitusperusteina ovat tänä päivänä vaihtuvat yhteisöt eivätkä enää pysyvät luokitukset. Esimerkiksi IRC-Gallerian yhteisöt määrittävät osaltaan käyttäjän identiteettiä.

3.3.1 Katse

Stuart Hall korostaa, ettei identiteetti ole koskaan valmis vaan sitä rakennetaan jatkuvasti. Identiteetti muotoutuu aikaa myöten tiedostamattomissa prosesseissa. (Hall 2002, 39, 223.)

Hallin mukaan tärkeintä on ymmärtää, että identiteetti rakentuu eron kautta – siitä, mitä ihminen ei ole ja miten hän eroaa toisista (Hall 2002, 11). Hall käyttää tässä tapauksessa Toisen-käsitettä, jota käytän tutkimuksessani. Toinen ei välttämättä ole edes toinen ihminen, vaan ennemminkin tietoisuus toisen olemassaolosta.

Toinen on merkityksen kannalta olennainen: ”Tiedän, kuka minä olen suhteessa Toiseen”. Hall viittaa *Identiteetti*-teoksessaan Ferdinand de Saussureen, jonka mukaan ilman eroja merkityksiäkään ei olisi olemassa. Identiteetti on rakentunut kielen tavoin yhtäläisyyksien ja erojen suhteissa. Ihminen tarvitsee vastakohtia selittääkseen asioita. (Hall 2002, 40–41, 153.)

Erityisesti lapsilla identiteetti muotoutuu vahvasti Toisen katseen alaisena, suhteessa muihin, eritoten omiin vanhempiin. Tässä niin kutsutussa peilivaiheessa lapsi näkee kuitenkin itsensä kokonaisena ja yhtenäisenä persoonana (Hall 2002, 39). Jacques Lacanin mukaan identiteetin muotoutuminen Toisen katseen alaisena avaa lapsen suhteen sen ulkopuolella oleviin symbolisiin järjestelmiin. Hänen mukaansa subjekti on jakautunut, mutta kokee silti oman identiteettinsä yhtenäiseksi. Toisaalta taas psykoanalyttiselta kannalta ihminen etsii jatkuvasti identiteettiään ja rakentaa elämäkertoja, jotka nivovat jakautuneet minuudet yhdeksi kokonaisuudeksi. (Hall, 2002, 38.) Ihminen vertaa itseään muihin ja rakentaa näin identiteettiään. Jo pieni lapsi alkaa hahmottaa identiteettiään, kun huomaa, ettei ole äitinsä kanssa yksi ja sama henkilö.

Janne Seppänen on pohtinut katseen merkitystä yksilön identiteettiin. Kun ihminen tiedostaa olevansa katseen kohteena, hän huomioi sen käyttäytymisessään. Katse lisää itsetietoisuutta. Ihminen voi tulla aina nähdyksi, erityisesti internetissä. Nuoret tiedostavat tämän tosiseikan ja muokkaavat identiteettiään sen mukaan IRC-Galleriassa. Tunne siitä, että ihminen on katseenalaisena, ei välttämättä edes edellytä toista ihmistä. Ihminen voi tuntea, että häntä katsotaan vain havainnoimalla ympäristöään. Hän voi esimerkiksi tuntea katseen, kun huomaa, että vastapäisen asunnon verhot heilahtavat – ikään kuin joku olisi juuri ollut ikkunassa tuijottamassa. Toinen on välttämätön ehto sille, että ihminen voi tulla tietoiseksi itsestään. Jäädessään kiinni esimerkiksi tirkistelystä, Toisen katse saattaa herättää häpeän tunteita. (Seppänen 2006, 111–113.) Tätä voisi kutsua myös ympäristön tiedostamiseksi: ihminen tietää, ettei ole yksin, vaan milloin tahansa Toinen voi nähdä hänet. IRC-Galleriassa pätee sama politiikka. Nuori tietää, että kuka tahansa voi vieraila hänen sivuillaan milloin

tahansa – ja huomioi tämän käytöksessään. Hän lataa IRC-Galleriaan tietynlaisia valokuvia ja ylläpitää tällä tavalla tietynlaista kuvaa itsestään.

Ihminen ei ainoastaan ole katseen alaisena, vaan katse voi myös olla vuorovaikutteista. Katse luo sidoksen ihmisten välille. Sillä määritellään toinen vuorovaikutuksen osapuoleksi. (Seppänen 2006, 35, 99.) Seppänen käyttää tässä yhteydessä visuaalisen järjestyksen käsitettä. Se viittaa todellisuuden säännönmukaisuuksiin ja niiden merkityksiin, joita rakennetaan aktiivisesti. Se määrittelee sitä, millä tavoin ihmiset näyttäytyvät toisilleen ja mitä he ylipäänsä näkevät. Visuaalinen järjestys sisältää sosiaalisia normeja, jotka kertovat esimerkiksi miten tietyissä tilanteissa kuuluisi pukeutua ja käyttäytyä. (Seppänen 2006, 14, 38, 75, 124.) Visuaalisten järjestysten avulla ihminen viestittää toisille asioita itsestään: Millainen minä olen ja millaisena näytän muille itseni?

Seppänen viittaa *Katseen voima* -teoksessaan visuaalisen kulttuurin tutkija Don Slaterin ajatukseen siitä, kuinka muokkaamme itseämme kuvia varten ja kuvien avulla. Tämä pätee myös IRC-Galleriassa. Sekä se, miten ihminen ylipäänsä päättää esiintyä valokuvissa vaikuttaa hänen identiteettiin, että se, miltä hän lopulta näyttää valokuvissa. Slater olettaakin, että mitä useammin omia kuvia katselee, sitä vankemmin ne vaikuttavat identiteetin muodostukseen. (Seppänen 2006, 77–78.)

3.3.2 Kulttuurinen identiteetti

Filosofi Roger Scruton on väittänyt, että yksilö voi olla olemassa vain, jos hän kykenee identifioimaan itsensä osaksi jotakin suurempaa, esimerkiksi yhteiskuntaa tai jotain muuta tahoa. Tähän filosofi Ernest Gellner on todennut hieman vitsailevasti, että ihmisellä on oltava kansallisuus samaan tapaan kuin hänellä on oltava nenä ja kaksi korvaa. (Hall 2002, 45.) Ilman näitä piirteitä, ihminen ei olisi kokonainen, vaan jotain oleellista puuttuisi.

Kulttuurisilla identiteeteillä tarkoitetaan niitä identiteetin puolia, joiden perusteella ihminen kuuluu esimerkiksi johonkin tiettyyn rodulliseen tai kielelliseen kulttuuriin. Ne rakentavat ajatusta kansakunnasta, johon ihminen voi identifioitua (Hall 2002, 19, 47). Ihminen määrittelee itseään sanomalla olevansa esimerkiksi suomalainen tai tamperelainen. Paikallisuudella on merkitystä ihmisen identiteettiin. Se luo yhteisöllisyyttä. Suomalaiset

kokevat aivan erilaista yhteyttä keskenään kuin esimerkiksi ruotsalaisten kanssa. Kansalliset kulttuurit saavat vahvan tunnon identiteetistään asettamalla itsensä toisia kulttuureita vasten, vertailemalla itseään toiseen. Tällaiset toisiinsa suhteessa olevat vastakohtaparit ovat tärkeitä merkitysten tuotannolle: merkitys riippuu vastakohtien välisestä eroista (Hall 2002, 82, 153).

Stuart Hallin (2002, 46–47, 62) mielestä ihminen ei synny kansallisella identiteetillä varustettuna. Hän korostaa globalisaation merkitystä identiteettiin. Identiteetti irtautuu erityisistä ajankohdista ja paikoista, johtuen kulutuskulttuurista. Esimerkiksi nuorisokulttuuri on melko samanlaista niin Aasiassa kuin Yhdysvalloissakin, mutta maailmaa hallitsevat läntisen pallonpuoliskon tuottamat kuvat ja tuotteet. Paikalliset identiteetit ovat pirstoutumassa. Hall (2002, 58) epäileekin, että kansalliset identiteetit ovat rappeutumassa ja uudet hybridit identiteetit ovat ottamassa niiden paikan. Globalisaatio puskee lokaalin, paikallisen, yli. IRC-Galleria muodostaa Suomessa tietynlaisen nuorisokulttuurin. Ei ole väliä, missäpäin Suomea nuori asuu, sillä hän voi kokea kuuluvansa yhteisöön käyttäessään IRC-Galleriaa.

Internetillä on suuri rooli identiteetin irtautumisessa kansallisista sidoksistaan. Ihminen voi ottaa vaikutteita eri puolilta maailmaa eikä enää ole sidoksissa maantieteellisesti. Etäisyydet kutistuvat internetin avulla. Ihminen pystyy olemaan välittömässä yhteydessä kaukanakin asuviin ihmisiin. Globalisaatio saattaa kuitenkin johtaa paikallisten identiteettien vahvistumiseen tai uusien identiteettien syntyyn (Hall 2002, 68). Ihmisellä saattaa olla suuri tarve korostaa omia juuriaan maailman globalisoituessa.

3.3.3 Ennakkoluuloina stereotypiat

Stereotypiat liittyvät tiiviisti kulttuurisiin identiteetteihin. Myös stereotypioissa Toinen on merkityksen kannalta olennainen. Ilman eroja Toiseen, merkityksiäkään ei voisi olla olemassa (Hall 2002, 153). Tyypillisesti stereotypioissa jaotellaan asiat karkeasti meihin ja muihin. Ero toiseen on olennainen, kuten identiteetin muodostamisessakin. Stuart Hall määrittelee stereotyypin yksipuoliseksi kuvaukseksi, joka syntyy, kun erot pelkistetään yksinkertaiseksi ”pahvinukeksi”: piirteet sulautetaan yhteen ja tiivistetään yhdeksi kuvaksi (Hall 2002, 122). IRC-Galleriassa stereotypiat ovat valloillaan. IRC-Gallerian käyttäjät luokittelevat ja arvostelevat toisia käyttäjiä stereotyyppeihin turvautuen.

Stuart Hall viittaa *Identiteetti*-teoksessaan brittitutkijan Richard Dyerin ajatuksiin stereotyyppioista. Dyerin mukaan asioihin yritetään saada tolkkua laajempien kategorioiden avulla. Ihminen luokitellaan tiettyihin ryhmiin, esimerkiksi iän, sukupuolen, kansallisuuden ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Stereotyyppiat pelkistävät henkilön piirteet ja jähmettävät niiden muodostamia eroja. Stereotyyppiat jakavat asiat kahtia: esimerkiksi normaaliksi ja epänormaaliksi. Tämän tehtyä kaikki ”normaalit” pystyvät muodostamaan keskenään kuvitellun yhteisön, josta epänormaalit ovat suljettu pois. (Hall 2002, 190.) Tämä on eräänlaista valtapeliä, jossa Toiset luokitellaan poikkeaviksi.

Ihminen muodostaa käsityksensä toisesta esimerkiksi omien asenteidensa ja stereotyyppioiden avulla. Asenteet ovat arvioita, jotka osoittavat ihmisen suhtautumisen johonkin kohteeseen. Tämä puolestaan liittyy tiiviisti omiin arvoihin. Asenteet tulevat selkeästi esiin ennakkoluuloina ja stereotyyppioina. Internetissä ihmistä arvioidaan ajatusten, tekojen ja tietojen perusteella, ei niinkään ihonvärin, etnisyyden ja sukupuolen mukaan. Usein ennakkoluulot kohdistuvat itsestä eroaviin henkilöihin. Tavallisesti oman ryhmän henkilöitä suositaan ja muiden ryhmien jäseniä syrjitään. Tyypillistä on, että stereotyyppioissa liioitellaan ryhmän samankaltaisuutta ja ryhmien välisiä eroja. (Laine 2005, 89–92.)

3.3.4 Verkkoidentiteetti

Keitä me oikeastaan olemme, kun olemme verkossa? Identiteetti määrittää sen, keitä me olemme ja se määrittyy sillä, keitä me emme ole (Bell 2001, 113, 117).

Sosiologi Sherry Turkle on yksi verkkoidentiteetin uranuurtajista. Hän kirjoitti ensimmäisenä identiteetillä leikittelystä teoksessaan *Life on the Screen* (1995). Turkle mielsi internetin paikaksi, jossa ihmiset voivat vapaasti vaihtaa identiteettiään. Hän korosti, että internetissä yksilöllä voi olla useita rooleja yhtä aikaa. (Turkle 1995, 14, 17.)

Internetissä koetellaan minuuden rajoja (Paasonen 2002, 21). Oletuksena pidetään sitä, että yhdellä ruumiilla on yksi identiteetti. Virtuaalitodellisuus on kuitenkin erilainen. Ihmisellä voi käytännössä olla niin monta persoonaa kuin hän jaksaa luoda. Joku saattaa haluta testata, kuinka häneen reagoitaisiin, mikäli hän olisi eri sukupuolta. Jos huijaus paljastuu, käyttäjä voi yleensä kirjautua palvelusta ulos ja kadota jäljettömiin. Käytännössä IRC-Gallerian

tyylisissä kuvagallerioissa tällainen huijaaminen ei ole mahdollista, sillä ihmiset esiintyvät siellä omana itsenään. Käyttäjä voi kuitenkin paljastaa itsestään ainoastaan ne piirteet, jotka itse haluaa. Erving Goffman uskookin, että ihmiset taktikoivat ja esittivät itsensä tilanteeseen sopivassa valossa myös internetissä (Wallace 2001, 28).

Virtuaalisen vuorovaikutuksen keskeisin tavoite on identiteetin rakentaminen. Ihmiset luovat haluamansa identiteetin, joka muiden on hyväksyttävä tai hylättävä. (Heinonen 2001, 61.) Koska internetissä ruumis ei ole näkyvä, identiteetti on se, mikä ratkaisee. Kuitenkaan sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset valtasuhteet eivät katoa edes netissä. (Paasonen 2002, 28.) Lisa Nakamura korostaa, että rotu ja keho eivät ole internetissä merkityksettämiä vaan keskeisiä merkitysten rakentajia. Identiteettejä tuotetaan nimittäin kehoon viittaamalla. (Nakamura 2002, 31.)

Judith S. Donath on tutkinut identiteettiä internetin virtuaaliyhteisöissä. Hänen mukaansa identiteetillä on myös siellä keskeinen rooli. Jotta internetissä voi keskustella toisen kanssa, tulee tuntea hänen identiteettinsä. (Donath 1999, 29.) Ikä ja sukupuoli määrittävät eniten ensivaikutelmaan internetissä (Wallace 2001, 21). Ihminen laskelmoi mielessään, mitä piirteitä paljastaa keskustelukumppanilleen. Hän jättää jotain kertomatta tai kaunistelee totuutta, sillä tavoitteena on tavallisimmin ideaaliminä. Kuitenkin, mitä lähempänä todellista minää tämä on, sitä suotuisampaa se on identiteetin rakentamisen kannalta. (Schneider & Hemmer 2005, 5–6.) Erityisesti tekstipohjaisissa chateissa identiteetit paljastavat ennemminkin sen, millainen ihminen haluaisi olla kuin millainen hän oikeasti on (Nakamura 2002, 54).

Denise M. Carter (2005, 109–125) pohtii tutkimuksessaan anonymitteettiä internetissä. Toisaalta nimimerkki paljastaa enemmän ihmisestä kuin hänen oma nimensä. Jos nimimerkki on erikoinen ja sitä ei käytä kukaan muu, hakukoneilla saattaa löytyä runsaasti tietoa kyseisestä henkilöstä. Ihmisen oikea nimi puolestaan voi olla niin yleinen, että tietojen identifiointi yhteen ihmiseen voi olla hankalaa.

Kun ihminen liittyy virtuaalisiin yhteisöihin, hän rakentaa identiteettiään Toisen silmin. Muut ihmiset rakentavat jatkuvasti identiteettiämme (Schneider & Hemmer 2005, 5–6). Internetistä löytyy paljon sivuja, joissa toiset voivat arvostella palveluun rekisteröityneiden

valokuvia, kuten esimerkiksi www.ratemybody.com ja www.hotornot.com. Kyseisillä sivustoilla muut pisteyttävät käyttäjän ulkonäköä tai jotain osaa käyttäjän ruumiista.

Charles Cheung vertaa identiteettiä henkilökohtaisiin kotisivuihin. Ihminen rakentaa identiteettiään muovaamalla sivuista itsensä näköiset. Sivut sisältävät elämäkertaa, linkkejä, valokuvia ja yhteystietoja. Cheungin mukaan kotisivujen tekijällä on täysi valta sivujen sisällöstä ja tällä tavalla hän voi paljastaa uusia asioita itsestään. (Bell 2001, 117–118.) Ja mikä tärkeintä, juuri sellaisia asioita kuin itse haluaa. Kotisivuilla pääsee tutustumaan henkilön julkiseen ja yksityiseen minään yhtä aikaa (Paasonen 2002, 30). Susanna Sternin tutkimuksen mukaan tyttöjen kotisivut heijastavat heidän ajatusmaailmaa itsestään tai siitä, millaisiksi he haluaisivat muuttua, sekä erityisesti sitä, millaisena he haluaisivat muiden näkevän itsensä (Lister 2003, 246).

Listerin mukaan Daniel Chandler käyttää tutkimuksessaan kotisivumetaforaa. Usein aloitussivulla lukee ”työn alla”, eikä työn alla ole ainoastaan kotisivut vaan henkilön koko identiteetti (Lister 2003, 245). Stuart Hallkin käsittää identiteetin tuotannoksi, joka ei ole koskaan täysin valmis (Hall 2002, 223). Ihminen muuttuu ja kehittyy jatkuvasti.

3.3.5 Valeidentiteetti

Vanha sanonta muistuttaa, että älä usko sanaakaan, mitä luet, äläkä edes puolia siitä, mitä näet. Vuonna 1993 *New Yorker* -lehdessä julkaistiin sarjakuva, jossa kaksi koira istui tietokoneen ääressä. Toinen totesi, ettei kukaan tiedä internetissä, että olet koira (”*On the Internet, nobody knows you’re a dog.*”). Tosiasia onkin se, ettei koskaan voi olla varma esimerkiksi siitä, kumpaa sukupuolta keskustelukumppani oikeasti on. Jos selviää, että juttukaveri onkin huijannut, pettymys saattaa olla suuri. Luottamusta pidetään sosiaalisten suhteiden perustana (Matikainen 2008, 74.), mutta internetissä asiat eivät ole näin yksinkertaisia. Internetissä kaikki voi olla keksittyä. Kuka tahansa voi olla mitä itse haluaa: Mies voi tekeytyä naiseksi, nuori vanhaksi ja parturi-kampaaja insinööriksi. Jokainen käyttäjä määrittelee itse sen, mitä hän on internetissä.

Ihmiset esittävät usein itsensä myönteisemmässä valossa kuin he tosielämässä ovatkaan (Preece 2006, 21). Klassisena huijauskeinona voidaan pitää sukupuolen valehtelua (Donath

1999, 49). Mies saattaa haluta kokeilla, millaista olisi olla nainen – tai toisinpäin. Juuri sukupuoli on ensimmäinen asia, minkä perusteella ihmistä luokitellaan (O'Brien 1999, 77). Lisa Nakamura (2002, 14, 40) kutsuu tällaista identiteetin vaihtamista identiteettiturismiksi. Ihminen käyttäytyy kuin turisti: hän kuvittelee tietävänsä, millaisia paikalliset ovat ja elävänsä heidän tyylillään matkansa ajan. Ihminen voi vapaasti kokeilla, millaista olisi olla esimerkiksi aasialainen – ilman, että hän todellisuudessa olisi tätä rotua. Tällainen käyttäytyminen perustuu paljolti stereotyyppioille. Tällainen seikkailu on pieni pakomatka todellisuudesta.

Kun ihminen muuntelee totuutta internetissä, hän ei välttämättä ajattele valehtelevansa. Se on enemmänkin itsensä tutkimista, omalla identiteetillä leikittelyä (Wallace 1999, 47). Ihmiset eivät yleensä valehtele kertoessaan itsestään internetissä, vaan paljastavat valikoivasti tietoja. Säästelemällä totuutta he säilyttävät osan yksityisyyttään ja välttävät kenties negatiivisten mielipiteiden kuulemisen. Ihmiset paljastavat huomaamattaankin paljon itsestään. Esimerkiksi kirjoitustyö saattaa kertoa, kumpaa sukupuolta keskustelukumppani edustaa, vaikka hän ei olisi sitä erikseen kertonut.

Moni tutkija on pohtinut, kuinka verkkoidentiteetti eroaa ihmisen oikeasta identiteetistä. Jotkut ovat jopa kritisoineet (mm. Chandler 1998) näkemystä, jonka mukaan kasvokkaisissa tilanteissa identiteetti olisi jotenkin todellisempi kuin verkossa. Voivathan ihmiset teeskennellä myös kasvotusten tai uskaltaa paljastaa sisimpänsä ainoastaan internetissä.

Susanna Paasonen kummastelee artikkelissaan, miksi oletetaan, että ihmiset esiintyisivät chateissa omana itsenään ennemmin kuin huijaisivat olevansa joku toinen. Yksi syy tähän voi olla hänen mielestään se, että usein valeidentiteetistä tulee helposti liian stereotyyppinen eikä täten uskottava. (Paasonen 2002, 35.) Valokuvilla huijaamista pidetään epätodennäköisempänä kuin keskusteluissa huijaamista. Linda Haverty Rugg onkin todennut, että ihminen paljastaa ruumiinsa yleensä vain sellaisille ihmisille, jotka hän voi itse nähdä. (Laukkanen 2006, 19.)

Verkkoyhteisöt sidotaan nykyisin yhä tiiviimmin osaksi arkipäivää, jolloin roolileikittely on harvinaisempaa. Esimerkiksi IRC-Galleriassa useat yhteisöt toimivat myös kasvotusten, sen jäsenet tuntevat toisensa myös muuten. Kuitenkin IRC-Galleriassa pyörii jonkin verran keksittyjä henkilöitä. On vaikea sanoa, ketkä käyttäjistä eivät ole todellisia. Oletuksena

nimittäin on, että ihmiset rekisteröityvät IRC-Galleriaan omana itsenään. Suurin osa keksityistä henkilöistä on harmittomia, toisten tarkoituksena on vain ärsyttää muita. Useimmiten he lopettavat ärsyttämisen, jos kukaan ei kiinnitä heihin huomiota.

IRC-Galleriassa on periaatteessa hankalaa esittää olevansa nainen, jos on mies, sillä valokuvat paljastavat. Toki käyttäjä voi ladata sivustoille jonkun muun kuin itsensä valokuvia, mutta tästä saattaa jäädä helposti kiinni. Jos kukaan ei tunne käyttäjää, muidenkin on vaikeaa pitää tätä uskottavana. Jos ihminen julkaisee IRC-Galleriassa muita kuin omia valokuviaan, IRC-Galleria menettää merkityksensä. Sen tarkoituksena on kuitenkin esitellä henkilön omia valokuvia, jotka voi identifioida kyseiseen henkilöön.

IRC-Galleriassa tällaisia käyttäjiä voi ilmiantaa ylläpidolle ja muutenkin ilmoittaa heille sopimattomista kuvista. Jotkut saattavat esiintyä verkossa jonain toisena. IRC-Galleriassa silloin tällöin joku käyttäjä valittaa, kuinka joku toinen on esiintynyt hänenä IRC-Galleriassa tai muualla internetissä. Näin kävi esimerkiksi Idols-kisassa pärjänneelle Anna Abreulle. Joku kirjautui Abreun tunnuksilla IRC-Galleriaan ja kirjoitti ilkeitä kommentteja hänen nimissään. Tällaiset identiteettivarkaudet ovat ikäviä, mutta kuten Matikainen (2008, 93) toteaa, ihmisten tietoja voidaan viedä, mutta hänen minuuttaan ei.

Käyttäjät saattavat heittää internetissä estot pois, ja tehdä asioita, joita eivät normaalisti kasvokkain tekisi ja saattavat jälkikäteen katua. Jotkut voivat kuvitella olevansa täysin anonyymeja internetissä: he luulevat, ettei kukaan saa koskaan tietää, että juuri he töpeksivät internetissä. (Wallace 2001, 1, 124–125.)

Monica T. Whitty (2002) on väittänyt, että ne, jotka viettävät chateissa vähemmän aikaa, valehtelevat myös enemmän. Mitä enemmän aikaa ihminen viettää chatissa, sitä enemmän hän yleensä myös paljastaa itsestään. Whitty vertaakin tätä tosielämään: mitä kauemmin ihmiset ovat tunteneet toisensa, sitä avoimempia he ovat. Kuitenkin on todettu, että ihmisen on hankala esittää uskottavasti sellaista identiteettiä, joka poikkeaa jollain tavalla omasta itsestään. Virtuaali-identiteetin luominen kehittää kuitenkin omaa persoonaa ja mahdollistaa toisenlaisten minuuksien rakentamisen. (Järvinen & Mäyrä 1999, 156.) Useat tutkijat kuitenkin väittävät, että virtuaali-identiteetti on hyvin usein yhtenäinen todellisen minän kanssa. Myös kotimaisissa pro graduissa on todettu, että nuoret esiintyvät IRC-Galleriassa omana itsenään (mm. Mikkola & Oinas, 2007).

3.4 Verkkoyhteisö

Yhteisö määritellään perinteisesti verkostoksi ihmisiä, joilla on jossakin suhteessa yhteinen ja sama päämäärä. Yhteisö syntyy ihmisten välille, jotta yhteinen tavoite saavutettaisiin.

Yleensä yhteisön toiminta on kaksisuuntaista: ihminen sekä antaa että saa. (Wikipedia 2009.)

Jokainen ihminen on tyypillisesti usean yhteisön jäsen, esimerkiksi perheen ja kansakunnan.

Lisäksi ihminen voi kuulua vaikkapa urheiluseuraan tai työnsä puolesta ammattijärjestöön.

Jotkut yhteisöt toimivat internetissä, kuten IRC-Galleria.

Valtio on yksi perinteisimmistä yhteisöistä. Tässä yhteisössä kaikki sen jäsenet eivät voi millään tavata toisiaan tai olla muulla tavalla yhteydessä. Tätä yhteisöä yhdistääkin esimerkiksi lippu, kansallislaulu ja muut rituaalit. Tällaiset yhteisöt ovat olemassa pääasiassa siksi, että sen jäsenet uskovat siihen. (Bell 2001, 95.)

Kuvitteellisen, eli muun muassa kansallisen yhteisön muodostavat kolme merkittävää käsitystä: muistot menneisyydestä, halu elää yhdessä ja perinnön vaaliminen. Tällaiset yhteisöt ovat kuitenkin häviämässä ja maailmanlaajuiset yhteisöt ottamassa niiden paikan. Globalisaatio tuo kaukaisen lähemmäksi ja yhdistää eri puolilla maailmaa asuvia ihmisiä. Se ylittää kansalliset rajat. (Hall 2002, 52, 57.) Internetillä on suuri rooli maailmanlaajuisen verkostojen muodostuksessa.

Ryhmä puolestaan määritellään tavallisimmin porukaksi, jossa on kaksi tai useampi henkilö, jotka ovat tekemisissä toistensa kanssa. Internetissä ryhmäläiset tuntevat tyypillisesti toisensa jo etukäteen ja pitävät yhteyttä internetin välityksellä. Toisaalta toisillensa ennalta tuntemattomat ihmiset saattavat kerääntyä internetiin keskustelemaan tietyistä aiheista ja internet yhdistää ihmisiä tällä tavalla ryhmäksi. (Wallace 2001, 57–58.) Internetissä, ja varsinkin IRC-Galleriassa, tiedonvaihto ei ole ainut ja tärkein asia, vaan ihmissuhteiden luonti ja niiden ylläpito.

Lähes kaikilla on mahdollisuus liittyä tai ainakin silloin tällöin osallistua internet-yhteisöjen toimintaan. Vaikka kotoa ei löytyisi verkkoyhteyttä, useista kirjastoista tai muista julkisista tiloista pääsee internetiin. Jokainen yhteisön jäsen voi osallistua sen toimintaan silloin kun itse haluaa. Internet-yhteisön olemassaolo ei ole kiinni siitä, pääsevätkö kaikki sen jäsenet

yhtä aikaa paikalle. Tärkeää siinä onkin ajattomuus. Jokainen voi naputella kommenttinsa internet-yhteisöön silloin kun se itselle parhaiten sopii.

Internet-yhteisö kokoaa yhteen käyttäjät, joilla on samat kiinnostuksen kohteet. Niistä saa niin kutsuttua ensikäden tietoa toisten kokemuksista. Ihmiset kertovat kursailematta esimerkiksi siitä, kuinka paljon viisaudenhampaan poistaminen sattuu tai mitä leipurin pitäisi tehdä, jos kakku ei kohoa. Tarvitun tiedon saa helpommin ja nopeammin internetistä kuin kyselemällä asiasta esimerkiksi kadulla tai etsimällä vastausta tietokirjasta. Lisäksi on olemassa asioita, joista ihmiset eivät kehtaa puhua kasvotusten, mutta internetissä he naputtelevat aiheesta nolostelematta. Ihmiset voivat luottaa, etteivät koskaan tapaa internetin keskustelukumppaneitaan kasvotusten ja tämän takia eivät kainostele kirjoittaessaan internetiin. Toisaalta, kuten Matikainen (2008, 81) toteaa, vaikka verkko tarjoaa mahdollisuuden uudelleenlaiselle yhteisöllisyydelle, se antaa samalla suojatun areenan kaikenlaisille ”pahoille” yhteisöille. Esimerkiksi rikollisten on entistä helpompaa kohdata toisensa verkon kautta.

Ihmisillä on erilaisia tavoitteita, miksi he kuuluvat internet-yhteisöihin. Osa etsii niistä uusia ruokareseptejä, toinen sydänystävää ja kolmas toivoo löytävänsä selityksen jatkuvaan päänsärkyyn. Karkeasti voisi sanoa, että jokaisella internet-yhteisöllä on oma päämääränsä, mutta jokainen ryhmän yksilö pyrkii täyttämään omat tarpeensa (Preece 2006, 7). Jokainen ihminen yrittää jatkuvasti vaikuttaa muihin saadakseen heidät toimimaan toiveidensa mukaisesti (Laine 2005, 140). Tässä taustalla saattaa olla tarve saada muilta hyväksyntää ja arvostusta.

Jennifer M. Tiernamin mukaan virtuaaliyhteisöillä ei ole maantieteellisiä rajoja tai monimutkaisia sosiaalisia rakenteita. Ne eivät ole perinteisen määritelmän mukaan paikkoja, jotka ovat ihmisten valtaamia (Hall 2002, 214). Internet tarjoaa ihmisille keinoja keskustella verkossa yhdessä isomman ryhmän kanssa (Lister 2003, 172). Tällainen maailmanlaajuinen kommunikaatio ei olisi käytännössä mahdollista ilman internetiä. Internet tuo kaukana olevan lähelle: etäisyydet katoavat tai ainakin kutistuvat. IRC-Galleria yhdistää ihmisiä eri puolilta Suomea ja sitoo yhteen esimerkiksi koululuokan tai harrastusporukan. Käyttäjät itse määrittävät yhteisöään, sillä ilman käyttäjiä koko yhteisöä ei olisi olemassa.

Yhteisöt eivät enää niinkään rakennu paikallisen vuorovaikutuksen varaan, vaan ne perustuvat identiteetin etsimiseen. Ihmiset liittyvät jatkuvasti uusiin yhteisöihin, koska etsivät alinomaan identiteettiään. Yhteisöiden avulla ihminen pystyy etsimään eroja ja yhtäläisyyksiä itsensä ja muiden välillä ja rakentamaan tällä tavalla omaa identiteettiään. (Hautamäki ym. 2005, 8–9.) Vaikutus on kaksisuuntaista, sillä jokainen määrittelee itse sen, mitä haluaa ja odottaa internet-yhteisöltä. Jokainen yhteisön jäsen muovaa omalta osaltaan yhteisöä ja samalla yhteisö muovaa yksilöä. Yhteisö rakentaa käyttäjän identiteettiä.

Yhteisö luo yksilön, mutta samalla yksilöt luovat yhteisön. Yhteisö antaa ihmiselle mahdollisuuden ymmärtää itsensä samanlaisena erilaisten yksilöiden kanssa, mutta samalla maailma hahmottuu yksilön ja häntä ympäröivien yksilöiden suhteena. Yhteisö on tyypillisesti yksilöiden rakentamaa yhteisöllisyyttä. Lopulta yksilö kuitenkin tarvitsee myös yksityisyyttä, jotta yhteisöllisyys ylipäänsä olisi mahdollista. (Hautamäki ym. 2005, 160–161.) Ilman yksityisyyttä ihminen ei pystyisi rakentamaan eheää minää.

Jokainen internet-yhteisö on uniikki, sillä sen luonnetta määrittelevät sen jäsenet ja se, mihin yhteisö ylipäänsä on tarkoitettu. Ei ole olemassa ideaaliyhteisöä, joka kertoisi, millainen täydellisen yhteisön kuuluu olla. Yhteisö on todellinen käyttäjälleen, jos hän muodostaa siellä ystävyysuhteita ja uskoo löytäneensä yhteisön (Fernback, 1999, 213). Tällä tavalla perinteisetkin yhteisöt toimivat: ihmissuhteita rakentamalla. Nettisuhteet perustuvat tyypillisesti enemmän yhteisille kiinnostuksenkohteille kuin sosiaaliselle asemalle.

3.4.1 Verkkoyhteisö vastaan yhteisö

Kulttuurintutkija Howard Rheingold (1995, 5) on määritellyt verkkoyhteisön näin:

”Virtuaaliset yhteisöt ovat sosiaalisia ryhmiä, jotka muotoutuvat internetissä, kun riittävä määrä ihmisiä osallistuu julkisiin keskusteluihin riittävän kauan niin, että keskusteluihin liittyy riittävä määrä inhimillisiä tunteita, ja muodostavat henkilökohtaisten suhteiden verkon kyberavaruudessa.”. Verkkoyhteisö ei välttämättä täytä perinteisen yhteisön kriteereitä, sillä kyseessä ei ole maantieteellisesti tai alueellisesti rajattava yksikkö. Onkin kiistelty, voidaanko verkkoyhteisöä ylipäänsä pitää yhteisönä vai ei.

Toimivat yhteisöt edellyttävät yhteistyötä ja luottamusta. Luottamus on internetissä kahtiajakoista: toisaalta ihmiset uskaltavat paljastaa itsestään enemmän, mutta toisaalta kasvokkaisen kontaktin puuttuminen tekee luottamuksesta hataraa. (Preece 2001, 188, 191.)

Denise M. Carterin tutkimusten mukaan sosiaaliset suhteet verkossa eivät juuri eroa niin kutsutuista tavallisen elämän suhteista. Internet on juurtunut niin tiukasti ihmisten jokapäiväiseen elämään. Ihmiset elävät yhteisöissä, jotka eivät ole riippuvaisia maantieteellisestä paikasta. Internet ei ole enää erillinen tosielämästä, vaan tiivis osa sitä. (Carter 2005, 109–110.) Jotkut ihmiset luovat syvempiä yhteyksiä nettituttaviinsa kuin kasvokkain tuttuihin. Ihmiset, jotka ovat käyttäneet internetiä kauemmin, muodostavat myös herkemmin ihmissuhteita internetissä (Wallace 2001, 57, 135).

Esimerkiksi IRC-Galleriassa useiden pienempien yhteisöjen jäsenet tapaavat toisiansa säännöllisesti myös kasvotusten. Ystävyysuhteen pohja luodaan internetissä, mutta sitä syvennetään kasvokkain. Esimerkiksi IRC tai IRC-Galleria on yhteisöä kasassa pitävä taho.

Fyysisen kontaktin puuttumisen vuoksi virtuaalimaailman ystävyysuhteesta voi tulla henkilökohtaisempia. Carterin (2005, 119) haastateltavat totesivat sen olevan hyvä asia, sillä silloin ihmiset haluavat olla yhdessä sen vuoksi, mitä he ovat, eivätkä sen vuoksi, miltä he näyttävät. Ensiksi ihminen tutustuu toisen ajatusmaailmaan ja vasta sitten ehkä tapaa toisen. Ihmiset rakentavat usein mielessään ihmissuhteita niiden kesken, joiden kanssa juttelevat internetissä (Turkle, 1995, 207). Muun muassa tämän vuoksi pettymys saattaa olla suuri, jos juttukumppanit tapaavat toisensa kasvotusten eikä toinen vastaakaan saatua mielikuvaa.

Internet-yhteisöt voivat keskittyä hyvinkin rajattuun aiheeseen. Usein internetissä syntyneet ihmissuhteet perustuvat paljolti yhteisille kiinnostuksen kohteille ja vähemmän jaetuille sosiaalisille ominaispiirteille. Tyypillisesti internetissä luodut ihmissuhteet ovat hyvin samanlaisia kuin ne, mitä ihminen luo tosielämässä. Virtuaaliyhteisöt saattavat olla jopa läheisempiä kuin naapurussuhteet. Ne ovat yhtä aikaa sekä maailmanlaajuisia että paikallisia. (Wellman & Gulia 1999, 187.) Useat Carterin haastatelluista totesivat, että ystävyysuhteen luominen on kasvotusten paljon hitaampaa kuin virtuaalimaailmassa.

Kuten Howard Rheingold on asian ilmaissut, ihmisten tapaaminen internetissä on erikoinen prosessi verrattuna kasvokkaiseen tapaamiseen: ensiksi tutustutaan ihmiseen ja sitten hänet

vasta tavataan, jos ylipäänsä halutaan. Kasvokkain asiat menevät juuri toisinpäin, sillä yleensä vasta tapaamisen jälkeen tutustutaan paremmin. Rheingold on verrannut virtuaaliyhteisöä lähiöpubiin. Sen ihmiset eivät välttämättä tapaa toisiaan kasvotusten, vaan keskustelevat internetin välityksellä (Preece 2006, 11). Mutta mitä yhteistä pubilla ja virtuaaliyhteisöllä sitten on? Näissä kummassakaan ei ole väliä sillä, kuka juttukumppani on, vaan ihmiset löpöttelevät kenen tahansa kanssa – kunhan mielenkiintoista puheenpartta riittää.

Voiko sellainen suhde olla intiimi ja läheinen, jossa ihmiset eivät ole nähneet koskaan kasvokkain toisiansa? Kysymykselle löytyvät epäilijänsä. Tällainen suhde on hyvin erilainen verrattuna perinteiseen ihmissuhteeseen. Se perustuu ihmisen mielikuville toisesta ihmisestä. Mielikuva voi olla hyvin erilainen kuin itse todellisuus. Tällaisista ystävyksistä saattaa tuntua, että he tuntevat toisensa läpikotaisin. Vaikka internetissä kemia tuntui kohtaavan, todellisuus saattaa olla jotain aivan muuta.

Millä tavalla online-kommunikaatio eroaa tavallisesti kommunikoinnista? Verkossa syntyy usein väärinkäsityksiä, siellä ei esimerkiksi näe keskustelukumppaninsa ilmeitä ja eleitä ja useat kommentit saattaa käsittää tämän vuoksi väärin. Vaikka internet on pullollaan valokuvia, teksti on kaiken perusta. Ihmiset pitävät toisiinsa yhteyttä kirjoitusten avulla. Ensivaikutelma on tärkeä internetissäkin. Joidenkin saattaa olla hankalaa ilmaista itseään tekstillisesti ja tämän vuoksi antavat huonon kuvan itsestään. Ihmiset eivät välttämättä mieli niin tarkkaan, mitä ”sanovat” internetissä ja saattavat lipsautella asioita. Myöskään mielentilojen ilmaiseminen ei ole niin yksinkertaista. Toki hymiöiden avulla voi ilmaista tunnetiloja. Nämä eivät kuitenkaan välttämättä kerro koko totuutta ja saattavat aiheuttaa väärinymmärryksiä. Jotkut puolestaan voivat kokea tunteiden ja ajatusten ilmaisemisen helpommaksi internetissä kuin kasvotusten. Esimerkiksi IRCissä ihminen voi kommunikoida ainoastaan tekstillä, mutta IRC-Galleriassa mukaan tulevat myös kuvat.

Toisaalta, internetissä mielipiteitään voi harkita eikä pamauttaa välittömästi sitä, mikä tulee ensiksi mieleen. Kasvokkain tapahtuvassa keskustelussa tällainen ”hiljaiselo” ei välttämättä olisi mahdollista, sillä se saatettaisiin kokea kiusalliseksi, varsinkin jos keskustelukumppanit ovat tuntemattomia toisilleen. Internetissä voi antaa itsestään käytännössä sellaisen kuvan kuin itse haluaa: omat huonot puolet voi jättää kertomatta tai kaunistella asioita. Kasvokkain tällaiset asiat paljastuvat hyvin nopeasti.

Virtuaalisyhteisöt muistuttavat sinänsä tavallisia yhteisöjä, että niiden kautta saa tukea. Ihmiset auttavat helposti henkilöitä, joita he tuskin tuntevat tai ketkä ovat täysin vieraita. Internetin käyttäjillä on tapana uskoa ja luottaa täysin tuntemattomiin. Ihmiset haluavat kommunikoida tuntemattomien kanssa verkossa, kun taas kasvotusten tapahtuvissa tilanteissa ihmiset vain harvoin ovat halukkaita sotkeutumaan tuntemattomien ongelmiin. (Wellman & Gulia 1999, 175.) Jotkut analytytikot ovat väittäneet, että mitä enemmän sosiaalista ja fyysistä etäisyyttä on tuen hakijalla ja antajalla, sitä epätodennäköisemmin tuki on molemminpuolista.

3.4.2 Vahvat ja heikot siteet

Sosiaalisia yhteisöjä on käytännössä ollut niin kauan kuin ihmiskunta on ollut olemassa. Ihminen toimii lukuisissa yhteisöissä, kuten työpaikalla, kaveriporukassa ja koulussa. Näistä jokaisessa muodostuu monenlaisia sosiaalisia verkostoja ja läheisyydeltään eritasoisia ihmissuhteita (Laine 2005, 145.), joista osa on heikkoja ja osa vahvoja. Suurin osa yhteisöistä, joihin ihminen kuuluu, on pienryhmiä: sen jäsenet tuntevat toisensa, sillä on yhteinen tavoite tai päämäärä ja sen jäsenet ovat vuorovaikutuksessa keskenään (Laine 2005, 186). Tällaisen yhteisön siteet ovat tyypillisesti vahvoja. Esimerkkinä tällaisesta yhteisöstä on perhe.

Myös internet on pullollaan yhteisöjä ja tuhansia uusia luodaan päivittäin. Useat toimivat vain muutamia päiviä, mutta jotkut sinnittelevät verkossa vuosien ajan. Tähän vaikuttaa erityisesti sen jäsenten aktiivisuus ja sitoutuminen yhteisöön. Ilman ihmisiä ei olisi yhteisöjäkään. Mitä laajempi tarkoitus yhteisöllä on, sitä useampaa ihmistä se saattaa houkuttaa osallistumaan sen toimintaan.

Kun internet löi läpi maailmalla, sen pelättiin heikentävän ihmisten keskinäisiä suhteita. Useat tutkijat ovat osoittaneet huolen aiheelliseksi ja todistaneet, että ihmiset, jotka viettävät enemmän aikaa internetissä, ovat entistä vähemmän yhdessä perheen ja ystävien kanssa kasvotusten (Bargh 2004, 575, 580). Wellman & Gulia (1999, 450) ovat puolestaan havainneet, että internet lähentää niin kutsuttuja etäsuhteita. Nykyisin ihmiset eivät ole niin riippuvaisia ”kasvokkaisista” ihmissuhteista kuin esimerkiksi 50 vuotta sitten (Preece 2006, 175). Asiat voi hoitaa myös internetissä tai puhelimitse.

Ryhmällä on tyypillisesti jäseniänsä kohtaan vetovoimaa. Jos ryhmän jäsenet ovat sitoutuneita yhteisöön, se luo sen jäsenille yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä vahvistaa ryhmän me-henkeä. (Laine 2005, 190.) Varsinaisesti sosiaalisesta ihmissuhteesta voidaan puhua vasta silloin, kun vuorovaikutus ihmisten kesken on toistuvaa ja vastavuoroista. Tätä vuorovaikutusta säätelevät minäkäsityksen lisäksi ihmisten erilaiset sosiaaliset tarpeet ja tavoitteet. Mitä kiinteämmin ihminen sitoutuu ryhmäänsä, sitä voimakkaammin hän toimii sen tavoitteiden saavuttamiseksi. (Laine 2005, 140, 192.)

Tavallisesti ihmisillä on sekä enemmän että vähemmän tärkeitä ihmissuhteita, ja useimmilla ihmisillä on kaipuu toisen ihmisen kiintymykseen. Ihmiset kaipaavat sekä sosiaalisia suhteita useiden ihmisten kesken että kahdenkeskisiä emotionaalisia suhteita. (Laine 2005, 141, 144.) Internetissä, kuten elämässä yleensä, syntyvät siteet luokitellaan vahvoihin ja heikkoihin. Heikoissa suhteissa ihmiset eivät yleensä tunne toisiaan internetin ulkopuolella tai ovat täysin ventovieraita, jopa anonyymeja. Heikot siteet yhdistävät esimerkiksi ihmisiä, joilla on erilaiset sosiaaliset taustat. (Wellman & Gulia 1999, 175.) Esimerkiksi *suomi24.fi*-keskustelupalstan käyttäjien siteet ovat heikkoja, sillä ihmiset etsivät sivustoilta vain tietoa tai mielipiteitä satunnaisilta keskustelijoilta, eivätkä pyri rakentamaan ihmissuhteita.

Parhaimmillaan verkostot uudistavat yhteisöllisyyttä vahvistamalla siteitä, jotka yhdistävät käyttäjät laajempaan sosiaaliseen maailmaan (Kollock ym. 1999, 4). Preece (2001, 178) kuitenkin huomauttaa, että harvoin sekä internetissä että kasvokkain toimivat suhteet ovat niin vahvoja kuin ainoastaan yhden median välityksellä tapahtuvat kanssakäymiset.

Teoreetikot ovat pohtineet sitä, millainen vahvan suhteen pitäisi olla. Sen osapuolten pitäisi tuntea, että suhde on intiimi ja erityinen, kummankin pitäisi vapaaehtoisesti panostaa suhteeseen ja haluta ylläpitää toveruutta. Lisäksi molemmilla pitäisi olla kiinnostusta tavata toisiaan niin usein kuin mahdollista. Kummankin tulisi tuntea suhde molemminpuoliseksi, mikä edellyttää kumppanin tarpeiden tuntemista ja tukemista. Tiivistä suhdetta myös pönkittävät esimerkiksi samanlaiset sosiaaliset piirteet, kuten sukupuoli ja elämäntapa. Kuitenkin on myönnettävä, että vain harvoin jokainen näistä piirteistä toteutuu edes vahvoissa suhteissa – varsinkin internetissä tämä on hyvin harvinaista, ellei jopa mahdotonta. Tutkijat ovat erityisen huolestuneita siitä, että ilman fyysistä kontaktia suhteen ylläpitäminen saattaa olla mahdotonta. Vahva suhde edellyttää perinteisesti välitöntä kommunikaatiota ja tunteita. (Wellman & Gulia 1999, 178–179.)

Internet vahvistaa jo valmiiksi vahvoja siteitä tuttujen kesken ja heikkoja siteitä internetissä tavanneiden ihmisten kesken (Preece 2006, 22). Heikot siteet keskittyvät usein vain tiedon vaihtamiseen ja sellaisia suhteita on helppo ylläpitää. Vahvat siteet ovat sellaisia, joissa ihmiset auttavat toisiaan ja ovat tiiviisti yhteydessä keskenään, heidän voisinkin sanoa jopa olevan riippuvaisia toisistaan. He voivat purkaa huoliaan toisilleen. Vahvoja siteitä on esimerkiksi perheenjäsenten kesken. Heikot siteet eivät puolestaan edellytä sitoutumista eikä yleensä tunteita ole pelissä. Useimmat ihmissuhteet ovatkin heikkoja. (Preece 2006, 174, 178.) Ihmisellä saattaa olla satoja tuttuja, joihin hänellä on heikot siteet, ja vain kymmeniä, joihin hänellä on vahvat siteet. Erityisesti Facebookin kaltaisissa internet-yhteisöissä tämä korostuu: ihmiset haalivat ympärilleen suurta ystäväverkkoa, joista vain murto-osaan hänellä on oikeasti vahva side.

3.4.3 Kritiikkiä verkkoyhteisöistä

Jotkut tutkijat, kuten Ziauddin Sardar, väittävät, että kyberavaruudessa ei voi olla yhteisöjä. Heidän mielestään internetissä toimivat ryhmät voivat olla liian tehtävänsä keskittyneitä eivätkä tämän takia luo ryhmälle yhteisiä merkityksiä. (Bell 2001, 101.) Esimerkiksi *suomi24*-keskustelufoorumille kirjoittavilla ihmisillä ei välttämättä ole mitään yhteistä keskenään: toinen voi hakea foorumilta tietoa ja toinen ainoastaan kommentoida asioita. Kirjoittajat eivät välttämättä koe kuuluvansa samaan yhteisöön, vaikka etsivät ratkaisua johonkin asiaan samalta foorumilta. Mutta toisaalta, tällaisen yhteisön tarkoituksena voi olla ainoastaan tiedonvaihto.

Myös yhdysvaltalainen mediatutkija Thomas Erickson on kyseenalaistanut verkkopelien määrittelyn yhteisöiksi. Hänen mukaansa tällaiset virtuaaliyhteisöt eivät täytä yhteisölle asetettavia vaatimuksia, joita ovat hänen mukaansa muun muassa yhteisön jäsenyys, vastavuoroisuuden tunne sekä jaetut arvot, tavat ja ominaisuudet. (Järvinen & Mäyrä 1999, 157.)

Toiset kriitikot taas ovat huolissaan siitä, että ihmiset menettävät henkilökohtaiset suhteet toisiinsa, tai mikä pahinta, menettävät kontaktin todelliseen elämään internetin vuoksi (Wellman & Gulia 1999, 168). Useat kirjoittajat ovat ilmaisseet huolensa siitä, että sitoutuminen virtuaalisiin yhteisöihin estää ihmisiä sitoutumasta todellisen elämän

yhteisöihin. Rinnakkaiselämät internetissä saattavat olla pakoreittejä epätyytyttävästä elämästä (Paasonen 2002, 26). Samalla kuin paikallisten yhteisöiden asema heikkenee, nettiyhteisöt lisääntyvät (Hautamäki 2005, 10).

Jotkut tutkijat väittävät, että yhteisöt toimivat harvoin ainoastaan internetissä. He toteavat, että verkko saattaa täydentää muita kommunikaation tapoja, mutta harvat yhteisöt toimivat ainoastaan internetissä. (mm. Hautamäki ym. 2005, 159, Smith & Kollock 2002, 19.) Toiset taas kokevat nettiyhteisöjen tuovan lisäsäväyksen tavalliseen elämään. Pääasiassa ihmiset pitävät internetin välityksellä yhteyttä jo ennalta tuntemiinsa ihmisiin, kuten perheeseen ja ystäviin (Preece 2006, 20). Jotkut tutkijat taas sanovat, että pohjimmiltaan kaikki yhteisöt ovat virtuaalisia, sillä ne perustuvat kuvitelluille merkityksille (mm. Hautamäki ym. 2005, 159).

Perinteisesti ihmiset eivät kuitenkaan jaa sosiaalista elämäänsä järjestelmällisesti kahteen erilliseen ryhmään: virtuaalisiin ystäviin ja ihmisiin, joihin he ovat yhteydessä kasvokkain. Suurin osa ihmissuhteista toimii sekä internetissä että kasvokkain. Lopulta ihmissuhteiden luominen on se tärkein asia eikä se, millä tavalla yhteyttä pidetään. (Wellman & Gulia 1999, 182.)

4 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät

Tutkimusongelmat pyörivät mielessä koko tutkimuksen teon ajan. Ne täsmentyivät hitaasti kohti lopullista muotoaan. Vasta haastattelut auttoivat ymmärtämään, mikä tutkimuksessani oli oleellisinta. Kiviniemi (2001, 71) toteaaakin, että tarkastelu voi näkemyksen kehittyessä kohdentua uusiin kohteisiin.

Etsin vastauksia seuraaviin neljään kysymykseen:

1. Miksi nuoret liittyvät IRC-Galleriaan?

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni liittyy siihen, minkä takia nuoret ylipäänsä päättävät liittyä IRC-Galleriaan. Millaisia syitä on liittymisen takana? Mitä he kokevat saavansa IRC-Galleriasta ja mikä saa heidät sinne liittymään?

2. *Miten nuorten valokuvat IRC-Galleriassa vaikuttavat heidän identiteettiensä rakentamiseen?*

Toiseksi pohdin sitä, miten IRC-Galleriassa julkaistut valokuvat vaikuttavat nuorten identiteetteihin. Identiteetti on tutkimukseni tärkein teema ja tämän takia tutkimuskysymykseni pyörivät sen ympärillä. Miten kuvavalinnat ja se, mitä he näyttävät IRC-Galleriassa vaikuttavat nuorten identiteetteihin? Miten he rakentavat identiteettejään valokuvien avulla?

3. *Miten nuoret rakentavat identiteettiään IRC-Galleriassa?*

Kolmanneksi erittelen keinoja, miten muuten nuoret rakentavat identiteettiään IRC-Galleriassa kuin valokuvilla.

4. *Mikä vaikutus yhteisöllä on IRC-Galleriassa julkaistaviin valokuviin?*

Viimeisenä tutkimuskysymyksenä mietin sitä, kuinka internet-yhteisö vaikuttaa siellä julkaistavien valokuvien luonteeseen. Entä millainen rooli yhteisöllä on nuoren identiteetin rakentamisessa?

5 Tutkimuksen metodit ja aineistot

Tutkimusmetodinani on teemahaastattelu. Se korostaa haastateltavan tulkintoja asioista ja hänen niille antamia merkityksiä (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48).

Haastattelu on keskustelua, jolla tarkoitus. Sillä pyritään informaation keräämiseen ja se erottaakin haastattelun normaalista keskustelutilanteesta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 11, 42.)

Yleensä tarkoituksena on etsiä vastausta johonkin kysymykseen tai saada selitystä tiettyyn aiheeseen. Keskustelun tarkoituksena puolestaan saattaa olla ainoastaan yhdessäoleminen.

Tutkijan tehtävänä on kaivaa esiin haastateltavan ajatuksia, kokemuksia ja tunteita (Hirsjärvi & Hurme 2001, 41). Haastattelulla on mahdollista saada esiin vastausten taustalla olevia motiiveja. Käytännössä voisi sanoa, että haastattelija on keskustelun tietämätön osapuoli ja kaikki tieto on haastateltavalla (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 22).

Haastattelija ohjaa keskustelua tiettyyn suuntaan, mutta pyrkii kuitenkin elämään tilanteessa haastateltavan ehdoilla. Haastattelun suurimpana etuna pidetään joustavuutta aineistoa kerätessä. Tutkija voi elää tilanteessa ja kysyä siihen sopivia kysymyksiä. Hänen ei tule pidättäytyä tietyssä kaavassa vaan hän voi toimia kuten normaalissa keskustelutilanteessa. Tutkija pystyy kommunikoimaan välittömästi haastateltavan kanssa (Hirsjärvi ym. 2007, 199) – kysymään esimerkiksi tarkentavia lisäkysymyksiä, mikäli koee sen tarpeelliseksi.

Teemahaastattelua kutsutaan usein myös puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Joidenkin tutkijoiden mukaan kysymysten muoto on kaikille sama, mutta haastattelija saattaa vaihdella niiden järjestystä. Toisten mukaan taas kysymykset ovat ennalta määrättyjä, mutta haastattelija voi vaihdella niiden sanamuotoja tilanteen mukaan. Olennaista on se, että jokin asia on ennalta määrätty, mutta kaikkea ei ole lyöty lukkoon (mm. Hirsjärvi & Hurme 2001, 47).

5.1 Haastattelut

Ennen varsinaisia haastatteluja tein yhden esihaastattelun IRC-Gallerian käyttäjästä. Halusin selvittää, kuinka hyvin kysymysrunkoni (ks. Liite 2.) toimii ja saisinko sillä tutkimuskysymyksiini vastauksia.

Haastattelin 20-vuotiasta IRC-Gallerian naiskäyttäjää Tampereen yliopiston alakuppilassa hieman ennen puoltapäivää. Haastattelupaikka osoittautui huonoksi ja paikan vuoksi kellonaikakaan ei ollut paras mahdollinen. Emme saaneet keskustella rauhassa, sillä ihmisiä kulki jatkuvasti ohitse. Haastateltavani näki tuttuja ja jutteli pikaisesti heidän kanssaan. Lisäksi tuntui, että joku saattaisi kuunnella keskusteluumme eikä haastattelun tekeminen ollut tämän takia niin vapautunutta. Meidän täytyi lähes kuiskia, että asiat pysyivät ainoastaan meidän välisinä. Tämän takia päätin, että teen varsinaiset haastattelut kotona tai jossain kahvilassa siihen aikaan, kun tiedän siellä olevan rauhallista. On parempi, jos teen haastattelut paikoissa, joissa saan olla täysin kaksin haastateltavan kanssa. Tällöin keskusteluun ei tule häiriötekijöitä. Uskon, että tällä tavalla haastateltava on varmempi siitä, että pysyy anonyyminä tutkimuksessani. Lisäksi epäilen, että joidenkin nuorten mielestä yliopisto saattaisi olla haastatteluympäristönä liian virallinen ja kliininen ja vastaukset saattaisivat olla sen mukaisia.

Koehaastateltava antoi jo suuntaa antavia vastauksia tutkimukseen. Haastateltavani käytti IRC-Galleriaa ystäviensä kanssa viestimiseen. Sivuilla ei kerrottu henkilökohtaisia asioita, vaan vaihdettiin ainoastaan arkipäiväisiä kuulumisia. Hän kehui IRC-Galleriaa yksinkertaiseksi ja helpoksi tavaksi pitää yhteyttä tuttaviiin. Pääosin hänen profiilisivuillaan kävivät läheiset ystävät ja tuttavat, ja vain silloin tällöin siellä vieraili joku täysin tuntematon.

Haastateltu nainen oli erittäin ilahtunut, mikäli tuntemattomat kommentoivat hänen kuviaan. Erityisen mukavana hän piti sitä, jos joku kehui hänen ulkonäköään. Itse hän ei kommentoinut tuntemattomien kuvia, vaan tyytyi selailemaan niitä, jättämättä merkkiä käynnistään. Hän harrasti omien sanojensa mukaan hakuammuntaa klikkailemalla kavereiden sivuilta eteenpäin toisten, tuntemattomien ja kaverin kavereiden, profiileihin.

Kun haastateltava aloitti IRC-Gallerian käyttämisen, hän kirjoitti enemmän kommentteja myös tuntemattomille. Hän olikin ystäväystynyt muutaman ennalta tuntemattoman IRC-Gallerian käyttäjän kanssa ja tavannut heidät kasvotusten. Esihaastateltavan alkuperäinen syy IRC-Galleriaan liittymiseen olikin se, että hän halusi saada sieltä kommentteja omista valokuvistaan sekä hankkia uusia kontakteja. Nykyisin hän oli IRC-Galleriassa vain tavan vuoksi.

Nainen liittyi IRC-Galleriaan jo 2000-luvun alussa, jolloin sivustolla oli vain hieman yli tuhat käyttäjää. Tuolloin hän otti siskonsa kanssa valokuvia IRC-Galleriaa varten. Nykyisin sivuille päätyi sattumanvarainen valokuva ja hän naureskeli tällaisille IRC-Galleriaa varten järjestetyille ”kuvaussessioille”. Haastatteluhetkellä naisen oletuskuvana oli studiossa otettu poseerauskuva. Hän päätti laittaa valokuvan IRC-Galleriaan, koska näytti siinä omasta mielestään hyvältä. Valokuvaa ei kuitenkaan ollut otettu vain IRC-Galleriaa varten.

Naisen vanhemmat olivat nähneet hänen valokuvansa IRC-Galleriassa eikä heillä ollut negatiivista sanottavaa niistä. Vanhemmat olivat myös lukeneet kommentteja, joita hän oli saanut IRC-Galleriassa valokuvistaan. Haastatellun henkilökohtainen raja meni sellaisissa valokuvissa, joita hänen äitinsä ei saisi nähdä. Myöskään päiväkirjaa hän ei pitäisi sivustoilla, sillä se paljastaisi hänen mielestään liikaa henkilökohtaisia asioita. Haastateltu laitto IRC-Galleriaan enimmäkseen tapahtuma- ja poseerauskuvia. Osa valokuvista oli otettu varta vasten IRC-Galleriaan. Hän valitsi IRC-Galleriaan kuvia, joissa hän näytti omasta mielestään hyvältä. Oletuskuvaansa hän vaihtoi lähes kerran kuussa, koska koki silloin saavansa

enemmän uusia kommentteja valokuvilleen. Pitämällä sivunsa aktiivisina hän sai sinne lisää vierailijoita. Haastateltavalleni oli erityisen tärkeää vieraiden ihmisten kirjoittamat positiiviset kommentit, jotka imartelivat häntä. IRC-Galleria oli hänelle ikään kuin itsetunnon pönkityspaikka.

Hänen mielestään ihmiset kertoivat liikaa itsestään IRC-Galleriassa. Haastateltava ei itse laittanut sivuille enempää tietoa itsestään kuin muutaman valokuvan. Hän piti toisten ihmisten vakoilusta sivuilla, jota hän kommentoi näin:

”Siellä saa tietää ihmisistä asioita, joista ei muuten saisi tietää.”

Esihaastatteluun meni aikaa vähän alle tunti. Haastateltavallani oli hieman kiire ja tämän takia teimme haastattelun rivakasti. Kuitenkaan hän ei vastannut kysymyksiin miten sattuu vaan harkitsi vastauksiaan. Hän myös sanoi, mikäli jokin kysymys oli hänen mielestään epäolennainen ja antoi niihin parannusehdotuksia. Tarkoituksenani ei ollut käyttää esihaastattelua osana varsinaista tutkimustani, joten haastattelutilanne ei ollut niin virallinen.

Aiheesta oli helppo keskustella IRC-Gallerian käyttäjän kanssa. Haastateltu nainen ei jäänyt sanattomaksi minkään kysymyksen kohdalla. Siinä mielessä haastattelukysymykset olivat onnistuneita. Huomasin kuitenkin muutamia puutteita kysymysrungossani. Kysymyksiäni pitäisi kohdentaa lisää siihen, kuinka IRC-Galleria-käyttäytyminen vaikuttaa käyttäjän identiteettiin. Kysymysrunkoon olisi tärkeää lisätä kysymyksiä siitä, millaiseksi haastateltava mieltää itsensä. Varsinaisissa haastatteluissa kysyisin lisäksi tällaisia: Miten IRC-Galleria on vaikuttanut itsetuntoosi? Millaisena näet itsesi? Entä millaisena uskot muiden näkevän sinut?

Päätin myös poistaa kysymysrungostani muutamia kysymyksiä, jotka toistivat jo aikaisemmin läpikäytyjä asioita. Muokkasin osaa kysymyksistä helpommin ymmärrettäviksi. Haastattelurungon teemat ja rakenne pysyivät kuitenkin samanlaisina.

Esihaastattelun jälkeen päähkäilin pitkään, kuinka monta haastateltavaa minun tulisi hankkia. Useat metodioppaat neuvoivat eri tavalla. Hirsjärven ja Hurmeen kriteeri tuntui selkeältä: ”Haastattele niin monta kuin on välttämätöntä, jotta saat tarvitsemasi tiedon.” Toinen heidän teoksessaan annettu neuvo oli, että kannattaa haastatella niin kauan, kunnes uudet haastateltavat eivät anna enää mitään olennaisesti uutta tietoa. Päätin käyttää tätä kriteeriä

tehdessäni haastatteluja. Mikäli haastateltavat eivät antaisi tarpeeksi tietoa, haastattelisin lisää.

Päätin tehdä haastattelut 20-vuotiaista tamperelaisista IRC-Gallerian käyttäjistä. Halusin haastatella juuri 20-vuotiaita, koska haastatteluhetkellä, toukokuussa 2008, tämä oli IRC-Gallerian käyttäjien keski-ikä. Haastateltavani olisivat siis niin kutsutusti IRC-Gallerian peruskäyttäjiä, paitsi luultavasti hieman aktiivisempia tapauksia. Lisäksi halusin välttää haastattelun lupaongelmat ja myös tämän takia päätin haastatella täysi-ikäisiä käyttäjiä. Paikkakunnaksi valitsin Tampereen opiskelukaupunkini vuoksi ja samalla säästääkseni matkakuluissa.

Etsin IRC-Gallerian hakukoneella 20-vuotiaita nuoria, jotka olivat ilmoittaneet asuinpaikkakunnakseen Tampereen. Kävin käyttäjien profiileja läpi aakkosjärjestyksessä ja otin yhteyttä kaikkiin niihin nuoriin, joilla oli profiilissaan paljon valokuvia. Vaikka IRC-Galleriasta löytyi 20-vuotiaita tamperelaisia satoja, ellei tuhansia, itse haastateltavien löytäminen ei ollut niin helppoa. Merkittävin syy tähän oli se, että halusin ottaa yhteyttä haastateltaviin sähköpostilla, enkä kirjoittaa haastattelupyyntöäni heidän profiilisivuilleen. Mielestäni kyseinen tapa ei olisi ollut niin asiallinen ja uskottava. Vain harva nuori oli ilmoittanut sähköpostiosoitteensa sivuilla. Varsinkin pojat pitivät yhteystietonsa salaisina. Tämä vähensi mahdollisten haastateltavaehdokkaiden määrää eikä minulla käytännössä ollut mahdollisuutta valita, keitä pyydän haastateltavikseni.

Muutenkaan tarkoitukseni ei ollut valikoida haastateltaviksi tietynlaisia nuoria. Halusin haastatella sellaisia käyttäjiä, joilla olisi sivuilla paljon kuvia. En myöskään ottanut yhteyttä sellaisiin käyttäjiin, jotka eivät olleet käyneet IRC-Galleriassa useaan päivään. Halusin haastatella aktiivisia IRC-Gallerian käyttäjiä. Tällä varmistuin myös siitä, että nuori luultavasti kävisi tarkistamassa sähköpostinsa ja reagoisi nopeasti haastattelupyyntöni.

Pohdin pitkään, pitäisikö minun muuttaa oma IRC-Galleria-profiilini ”tutkijamaiseksi”. Päädyin siihen, että haastateltavat luultavasti suhtautuisivat minuun rennommin, mikäli olisin niin sanotusti samalla tasolla heidän kanssaan. Jos vaihtaisin nimimerkkini ”tutkijaksi”, luultavasti se voisi karkottaa osan haastateltavista. Toisaalta, en maininnut olevani IRC-Gallerian käyttäjä ottaessani yhteyttä nuoriin.

Otin lopulta yhteyttä 26 IRC-Gallerian käyttäjään: 14 mieheen ja 12 naiseen. Heistä alle puolet vastasi viestiini, vaikka pyysin heitä ottamaan yhteyttä minuun myös siinä tapauksessa, mikäli he eivät haluaisi osallistua tutkimukseen. Joka tapauksessa vastausprosentti oli yllättävän hyvä. Moni nuori saattaa välittömästi tuhota sähköpostiviestin, jonka lähettäjä ei tunne. Naiset olivat aktiivisempia vastaajia, vaikka otin yhteyttä useampaan mieheen kuin naiseen. Aavistin jo etukäteen, että nuoret miehet eivät olisi niin innokkaita osallistumaan tällaisiin tutkimuksiin, joista ei ole luvassa palkkiota. Tämän takia lähetin kyselyviestin useammalle miehelle. Muutama kieltäytyi kohteliaasti kutsusta ja toivotti onnea tutkimuksen tekoon. Suurin osa ei vastannut lainkaan.

Sovin haastattelun viiden nuoren aikuisen kanssa, kahden miehen ja kolmen naisen. Omassa tutkimuksessani yksilöhaastattelut tuntuivat sopivimmalta vaihtoehdolta, koska aihetta on vain vähän tutkittu ja tämän takia vastauksia olisi vaikea muuten arvioida.

Yksilöhaastattelujen avulla saisin aiheestani irti konkreettisia, kuvailevia esimerkkejä. Uskon, että haastateltavat uskaltavat kertoa itsestään enemmän, kun ympärillä ei ole omanikäisiä nuoria eikä ainakaan näkyvää ryhmäpainetta. Ryhmähaastattelutilanteessa joku saattaisi helposti dominoida muita eivätkä vastaukset olisi tällöin luotettavia. Toisaalta, joku saattaisi innostua kommentoimaan toisten ajatuksia ja keskustelu saattaisi olla runsaampaa.

Yksilöhaastatteluilla saisin kuitenkin irti jokaisesta käyttäjästä niin paljon kuin mahdollista.

Ehdotin haastattelupaikaksi jommankumman kotia. Haastateltavista suurin osa koki tämän huonoksi vaihtoehdoksi, joten sovin tapaamiset keskustan kahviloihin aamupäivällä, jolloin niissä olisi rauhallista. Lopulta viidestä haastattelusta ainoastaan yksi tehtiin kotonani.

Nauhoitin haastattelut, jotta pystyin keskittymään haastateltaviini. Jos olisin kirjoittanut muistiinpanoja kynä sauhuten, uskon, että haastateltavani eivät olisi kokeneet haastattelutilannetta niin luontevaksi. Lisäksi nauhoittamalla keskustelut sain kaiken puheen ylös ja pystyin tarkastelemaan aineistoani jälkikäteen paremmin.

Koin, että haastattelujen tekeminen kahvilassa oli hyvä idea. Saimme keskustella rauhassa, ilman pelkoa siitä, että joku kuulisi keskustelumme. Lisäksi kahvilassa oli mahdollisuus käyttää internetiä ja täten pääsimme selaamaan IRC-Galleriaa ja haastateltavan profiilia haastattelun edetessä.

Jokaiseen haastatteluun meni aikaa hieman alle tunti ja jokaisen haastattelun huolelliseen litterointiin kului kokonainen työpäivä.

5.2 Haastattelun haasteista

Pertti Alasuutari (1999, 87) on todennut laadullisen aineiston olevan pala tutkittavaa maailmaa. On tärkeää, ettei tutkija selitä liikaa haastateltavien kommentteja, sillä tarkoituksena ei ole saada aikaan ”tarta på tarta”-tyyppistä tutkimusta. Tällöin tutkimus olisi kuvailua, eikä tulkintaa, kuten olisi tarkoitus. (Moilanen & Rähä 2001, 53–56, 62.) Tarkoituksena ei ole lotoa sitaattia toisen perään, vaan sukeltaa pintaa syvemmälle: pohtia, mitä haastateltavat todella tarkoittavat vastauksillaan.

Identiteettiä on käsitelty paljon diskurssianalyttisissä tutkimuksissa. Diskurssianalyysi käsittelee kielenkäyttöä tekemisenä ja osana sosiaalista todellisuutta. Se ei niinkään ota tarkastelun kohteeksi yksilöä, vaan sosiaaliset käytännöt. Oleellista on, että kiinnostus kohdistuu minän rakentamisen prosesseihin. Merkitykset rakentuvat suhteessa toisiinsa ja perustuvat näiden keskinäiseen erottumiseen (Jokinen ym. 1993, 20, 37).

Diskurssianalyysissä tutkitaan, kuinka ihmiset kielen avulla rakentavat itsestään ja toisistaan määrittämiä, jotka eivät ole pysyviä vaan tilanteittain vaihtelevia ja moninaisia. Diskursseja uusinnetaan, tuotetaan ja muunnetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä. Identiteetti ei ole staattinen ominaisuus vaan merkitykset rakentuvat käyttöyhteyksissään ja ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. (Jokinen ym. 1993, 9, 29 ja Jokinen ym. 1999, 19, 56, 68.) Näin ollen ihmiselle voi rakentua monta, eri konteksteissa toteutuvaa minää. Esimerkiksi haastateltavilla nuorilla aikuisilla saattaa olla useita identiteettejä, joiden muoto riippuu asiayhteydestä. He saattavat muovata identiteettiään erilaiseksi internetissä ja toimia muualla täysin tästä poiketen.

Diskurssianalyysissä sekä puheet että teot ovat toimintaa, jotka ylläpitävät ja muuntavat sosiaalisia järjestyksiä. Ihmisille on tyypillistä ylläpitää sovinnaisia rakenteita, jotta eivät toimisi normien vastaisesti. Tällöin ihminen saattaa turvautua tuttuun vaihtoehtoon, esimerkiksi laajalti kannatettuun mielipiteeseen, varsinkin silloin, kun keskustelukumppani on tuntematon. (Jokinen ym. 1999, 22, 25–27.) Yleisesti hyväksytyt diskurssit saattavat

aiheuttaa sen, että ihminen tyytyy uusintamaan sitä, mihin on totuttu. Tämä voi olla myös tiedostamatonta toimintaa (Jokinen ym. 1993, 64). Tämä on huomattavissa eritoten asioissa, jotka koetaan jotenkin nolostuttaviksi. Ihminen pyrkii säilyttämään minäkuvansa ehjänä ja tämän takia turvautuu yleisesti hyväksytyihin diskursseihin.

Haastattelun uskottavuutta saattaa horjuttaa se tosiseikka, että haastateltava saattaa antaa kysymyksiin sosiaalisesti suotavia vastauksia (Hirsjärvi ym. 2007, 201). Voi olla, että haastateltava ei kehtaa paljastaa totuutta. Ihmiset haluavat usein esiintyä julkisuudessa edustavina, hyvinä kansalaisina, ja tämän takia vastauksia saatetaan kaunistella tuntemattomalle. Tämä luo lisähaastetta analyysiin: haastateltavat saattavat antaa kysymyksiin sosiaalisesti suotavia vastauksia. He saattavat pohtia, miten olisi korrektia vastata kysymyksiin, jotta eivät toimisi normien vastaisesti ja tämän takia he voivat kaunistella tai muuten muuttaa vastauksiaan. Toisaalta, tutkijana haluan olettaa, että haastateltavat puhuvat totta. Jos jokaisesta lauseesta täytyisi miettiä, onko kyseessä valkoinen valhe, tutkimusta olisi suorastaan turha tehdä. Tämä tulisi ottaa huomioon tutkimustuloksia analysoitaessa ja tuloksia ei pitäisi liioitella (Hirsjärvi ym. 2007, 202). Muutenkaan tämänäylyisissä tutkimuksissa ei tulisi tehdä yleistyksiä, sillä otanta on niin suppea. Haastatellut tapaukset ovat esimerkkejä, jotka auttavat ymmärtämään internet-yhteisöä ja identiteettiä.

Eri tilanteissa saman ihmisen identiteetti voi rakentua varsin erilaiseksi. Haastateltavat voivat käyttäytyä täysin eri tavalla virtuaalimaailmassa kuin kasvokkain tapahtuvassa kommunikaatitilanteessa. Vuorovaikutuksella on tärkeä rooli. Haastattelussa puhe on aina puhetta jollekin, tässä tapauksessa tutkijalle, joka samalla vaikuttaa omalta osaltaan tilanteen kulkuun (Jokinen ym. 1999, 128). Yksittäiset, asiayhteydestään irrotetut sanat ja lauseet eivät sinällään merkitse mitään, vaan vasta käyttöyhteydessään. Lauseet täydentävät toinen toisiaan.

Haastattelijalla on merkittävä rooli haastateltavan kielenkäyttöön. Miten tilanteessa tulisi puhua? Onko soveliasta käyttää voimasanoja vai pitäisikö puhua kirjakieltä? Vuorovaikutuksella on tärkeä osa myös siinä, mitä haastateltava kokee turvalliseksi kertoa haastattelijalle. Tieto siitä, että haastateltava pysyy anonyymina tutkimuksessa saattaa rentouttaa ja vapauttaa mahdollisista estoista. Haastateltava luottaa siihen, ettei häntä

tunnisteta tutkimuksesta tai hän ei joudu vastuuseen sanoistaan tulevaisuudessa. Pohdin myös sitä, mitä asioita ei kehdata myöntää vieraille ihmiselle.

Jo pienet sävyerot puheessa saattavat muuttaa vastauksia suuntaan jos toiseen, ja myös elekielellä on merkitystä. Palaute saattaa kannustaa haastateltavaa johonkin suuntaan tulevissa vastauksissaan. Haastateltava tarkkailee, kuinka haastattelija reagoi hänen vastauksiinsa nonverbaalilla viestinnällä (Laine 2005, 81). Jokainen pään nyökäytys tai epäilevä katse voi vaikuttaa osaltaan vastaukseen. Ihmiset tulkitsevat eri tavalla sanattomia eleitä ja tämä voi aiheuttaa väärinymmärryksiä. Esimerkiksi useita tunnetiloja voi ilmaista ja tulkita monin eri tavoin. Mikäli ihmistä ei tunne ennalta, hänen käytöstään voi helposti tulkita väärin. Jokaisen yksilön tulkinta keskustelutilanteesta vaikuttaa sen kulkuun.

Puheista voi havaita erilaisia kaksoismerkityksiä, joihin vaikuttavat esimerkiksi äänensävyt ja -painotukset (Laine 2005, 83). Tutkittavien lausumat saattavat olla vihjeitä jostakin, jonka tutkijan on selvitettävä. Puhetta pitää kuunnella tarkasti, mutta lukea ajatuksia myös rivien välistä. Jo pelkät sanavalinnat tuottavat eri merkityksiä. Se, kutsuuko haastateltava itseään nätiksi vai kauniiksi tuottavat erilaiset merkitykset. Pienet nyanssierot saattavat muuttaa merkityksiä identiteettiä rakentaessa. Sanastot liittyvät tiiviisti siihen aikaan ja kulttuuriin, jossa ihmiset elävät. Nuorten kohdalla internet- ja muu nuorisokulttuuri vaikuttaa suuresti heidän kielenkäyttöön. Internetissä käytetyt lyhenteet ja nettislangi siirtyvät helposti myös puhekieleen. Esimerkiksi sana ihku, mikä tarkoittaa ihanaa, on sulautunut osaksi nuorten puhekieltä IRC-Galleriasta.

On tärkeää sovittaa haastateltavan vastaus tapauksessa olevaan kontekstiin. Kuinka paljon itse haastattelutilanne vaikuttaa saataviin vastauksiin? Kukin puheenvuoro luo odotuksia sille, millainen seuraava puheenvuoro voi olla. Lisäksi puheenvuoro luo odotuksen seuraavasta puheenvuorosta. (Jokinen ym. 1999, 104, 113.) Itse haastattelutilanne ja keskustelunaihe vaikuttavat siihen, millaisia vastauksia on odotettavissa. Esitetyt kysymykset virittävät haastateltavan kuvailemaan itseään tietyllä tavalla. Niillä on suuri vaikutus siihen, miten keskustelu ylipäänsä rajataan: mistä teemoista keskustellaan ja mitkä jäävät pois.

Haastattelijalla on suuri rooli identiteetin muodostuksessa, sillä tutkijan on hankala, ellei mahdotonta, määritellä itseään ulkopuoliseksi (Jokinen 1999, 202). On kuitenkin tärkeää,

etteivät tulkinnat perustu ainoastaan tutkijan mielessä oleviin päätelmiin, vaan niille olisi myös perusteita haastateltavien puheissa. On siis tärkeää viitata todellisiin vastauksiin.

6 Analyysi ja tutkimustulokset

Litteroinnin jälkeen järjestin haastattelut teema-analyysin eli teemoittelun avulla. Tarkastelin, kuinka nuoret aikuiset rakensivat identiteettiään IRC-Galleriassa erityisesti valokuvillaan ja miten he muoivasivat identiteettiään sanallisesti haastattelussa. Yritin kaivaa rivien välistä esiin merkityksiä, joita haastateltavani tuottivat vastauksissaan.

Aloitin materiaalini analysoinnin etsimällä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia haastatteluista. Tavoitteenani ei ollut löytää universaaleja faktoja, kuten laadullisella tutkimuksella ei tyypillisestikään ole. Harvemmin on kannattavaa tehdä laadullista tutkimusta, josta löytyisi tilastollisia merkityksiä (Alasuutari 1999, 39). Jos kaipaisi tilastollisia tuloksia, tutkimusaineiston keräämiseen menisi tolkuttomasti aikaa, koska otannan pitäisi olla niin suuri. Haastattelin ainoastaan viittä nuorta, joten tutkimuksessani ei ole yleistämiseen varaa. Tarkoituksena on ennemminkin antaa yksityiskohtaisia esimerkkejä aiheesta kuin tehdä tilastollista tiedettä. Alasuutarin (1999, 39) mukaan laadullinen tutkimus koostuu havaintojen pelkistämisestä sekä arvoituksen ratkaisemisesta, eli tulosten tulkinnasta. Aineistoa tarkastellaan tietyistä näkökulmista ja niistä tehdään tiettyjä tulkintoja.

Analysoin tässä luvussa haastatteluista esiin nousseita teemoja, joita erotin aineistostani neljä. Nämä olivat yhteisö, häpeä, rajat ja julkisuus, joista jokainen osaltaan muovasi haastateltujen nuorten aikuisten identiteettejä. Kyseiset teemat nousivat pinnalle jokaisessa haastattelussa – joko positiiviseen tai negatiiviseen sävyyn. Luokittelin kunkin teeman alle siihen kuuluvat kohdat haastatteluista. Tämän jälkeen tarkastelin aineistoa kriittisesti: mitkä sitaatit olisivat olennaisia tutkimuksessa? Joitakin herkullisia lainauksia jouduin jättämään pois, jotta haastateltavien anonymiteetti säilyi.

Haastattelin viittä tamperelaista, 20-vuotiasta IRC-Gallerian käyttäjää: kahta miestä ja kolmea naista. Kaikki haastateltavani olivat aktiivisia IRC-Gallerian käyttäjiä. He kävivät siellä lähes päivittäin, jotkut useastikin päivässä ja saattoivat viettää siellä aikaa jopa tunteja.

Tavallisesti he kuitenkin vain käväisivät IRC-Galleriassa tarkistamassa kommentit, ja jos aikaa liikenä, nuoret kuluttivat luppoaikaansa IRC-Galleriassa.

Haastatellut nuoret aikuiset puolustelivat ja selittelivät sitä, miksi heidän valokuvansa löytyivät nettiyhteisöstä. Puolustelu oli sanallinen keino rakentaa ja ylläpitää identiteettiä, sekä kestää ja jopa vähentää häpeää. Myös Henrik Saari (2008, 19) on päätenyt kandidaatin työssään samaan johtopäätökseen: IRC-Gallerian käytössä on jotain puolusteltavaa. Itse tulkiten tällaisen puolustelun häpeäksi.

Rajoilla haastateltavat määrittivät, mitä paljastivat itsestään verkkoyhteisössä ja puhuttaessa siitä. Millaisia valokuvia nuoret lasivat IRC-Galleriaan, ja missä meni jokaisen henkilökohtainen raja? Mikä oli yksityistä ja mikä puolestaan julkista? Tässä tapauksessa kyseessä oli konkreettinen teko, rajan vetäminen, jolla rakennettiin minäkuva.

Jos olet IRC-Galleriassa, olet olemassa. Tämä kiteytti monen haastatellun näkökannan siihen, miksi IRC-Galleriaan ylipäänsä ladattiin valokuvia. Julkisuus on tärkeä teema käsiteltäessä IRC-Galleriaa ja nuoren identiteetin muodostumista. Nuori kokee todella olevansa olemassa, kun hänen valokuvansa on nettiyhteisössä. Jos hän ei ole IRC-Galleriassa, hän on käytännössä näkymätön muille nuorille, sillä ”kaikki” ovat siellä. Tähän vaikuttaa omalta osaltaan ympärillä oleva yhteisö ja se, kuinka muut ihmiset reagoivat häneen: onko suhtautuminen positiivista vai negatiivista.

Nämä kolme teemaa pyörivät tiiviisti yhteisö-käsitteen ympärillä. Näistä jokainen vaikuttaa omalta osaltaan nuoren identiteetin muodostumiseen. Häpeä muovaa identiteettiä ulkoapäin, nuori on toisen katseen alaisena ja heijastaa minäkuvaansa suhteessa muihin. Rajoilla hän puolestaan määrittelee itse omaa identiteettiään, päättämällä mitä näyttää itsestään IRC-Galleriassa. IRC-Galleria on julkinen paikka ja myös julkisuudella on merkitystä identiteetin muovaamisessa. Se liittyy tiiviisti rajoihin. Julkisuus vaikuttaa omalta osaltaan kuvien luonteeseen: mikä ylittää julkisuuskynnyksen. Millaisia kuvia nuori ylipäänsä kehtaa julkaista internet-yhteisössä?

Seuraavaksi analysoin kyseisiä teemoja yksityiskohtaisemmin. Tutkimuskysymyksiin vastaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

6.1 Yhteisö

Roger Scrutonin ajatus siitä, että ihminen on olemassa vain, jos hän kykenee identifioimaan itsensä osaksi jotakin suurempaa, nousi pinnalle myös tässä tutkimuksessa. Haastatellut nuoret aikuiset kokivat todella olevansa olemassa käyttäessään IRC-Galleriaa. ”Niin monta mun kaveria oli siellä”, oli yleinen perustelu sille, miksi nuori päätti ladata valokuvansa IRC-Galleriaan.

”Se oli oikeastaan mun pikkuserkun ja sen kavereiden painostus. Ne jahkas mulle tarpeeks kauan, että liity ja sit mä liityin.”

”Se alku oli aika ristiriitainen. Mun mielestä mä olin silloin 16-vuotias, kun mä sinne liityin. Ja tota mä vastustin sitä ensin. Mä en jostain syystä halunnut mihinkään nettiyhteisöön. Se tuntu mun mielestä hölmöltä alkuun, et no niin, mä laitan kuvia nettiin ja muut pällistelee niitä ja näin. Mut sit niin monta mun kaverii oli siellä ja ne oli silleen, että tuu nyt sinne, se on niin kivaa ja se on nyt in. Ja mä aattelin, että mä tuun.”

Lähes jokainen haastatelluista piti IRC-Galleriaa paikkana, jonne ei olisi liittynyt, ellei ryhmäpaine olisi ollut niin suuri. Moni haastatelluista kummeksui ideaa laittaa valokuvansa internetiin kaikkien katsottavaksi ja arvosteltavaksi. Haastatellut epäröivät IRC-Galleriaan liittymistä sen julkisuuden tähden, mutta rekisteröityivät lopulta ystäviensä suostuttelemina. Osalla haastatelluista oli pelko siitä, että hänen selän takanaan puhuttaisiin pahaa, mikäli hän ei olisi IRC-Galleriassa.

”No sanotaanko näin, että Galleriassa on yhteisö nimeltä ”Mulla oli periaatteena, että en laita niitä [valokuvia] sinne”, mutta kas kummaa, miten kävikään. Valitettavasti, tai ei nyt enää valitettavasti, kavereiden painostuksesta laitto sinne. Tulee halvemmaks kun puhelin ja mese ei toimi.”

Osa sanoi jo kyllästyneensä IRC-Galleriaan, mutta väitti, ettei voinut lähteä sieltä pois. Jos nuori ei ollut IRC-Galleriassa, hän ei tiennyt, mitä tuttavien elämässä tapahtui. Käyttäjät pysyivät perillä ystäviensä elämästä seuratessaan heidän tekemisiään IRC-Galleriasta ja pystyivät päivittämään myös omat kuulumisensa profiiliin.

Yksi haastatelluista naisista kertoi lähteneensä IRC-Galleriasta pois, mutta liittyneensä lähes saman tien takaisin, koska ”puhelin ihan oikeesti täytyy noin viidestäkymmenestä viestistä,

että missä sun kuvas on”. Kavereiden painostukseen vetoamalla haastateltavat vierittivät IRC-Galleriassa olemisen syyn ystävien niskoille ja tällä tavalla korostivat IRC-Gallerian merkityksettömyyttä itselleen. Vaikka IRC-Galleriaan liittyttiin juuri ystävien tähden, suurin osa haastatelluista kielsi paikan sosiaalisen merkityksen itselleen. He korostivat, ettei paikka ole heille merkityksellinen, mutta kuitenkin eivät voineet erota yhteisöstä. Tämä aiheutti paradoksin.

IRC-Galleriaa mainostetaan Suomen suurimpana internet-yhteisönä. Sen tietojen mukaan sitä käyttää viikoittain lähes joka neljäs suomalainen. Ilman käyttäjiä ja niiden luomia yhteisöjä IRC-Galleriaa ei olisi olemassa, sillä ne ovat sen perusta. IRC-Gallerian käyttäjät luovat internet-yhteisön. Välittömästi rekisteröidyttyään IRC-Galleriaan, käyttäjä liittyy tähän valtavaan internet-yhteisöön. IRC-Galleria on ikään kuin kattoyhteisö ja sen alla toimii satoja pienempiä yhteisöitä, joita käyttäjät itse luovat.

”Sit muistaakseni mun eka yhteisökutsu oli sillain et mun kaverit oli perustaneet sellaisen yhteisön, johon ne kutsu mut. Ja sit siitä mä sit varmaan huomasin et tääl on kaikkia tällassii yhteisöitä, näihin voi liittyä näin ja näin. Ja sit mä aika hanakasti liityinkin yhteisöihin.”

Tyypillisesti IRC-Galleriaan luotu yhteisö ei ole irrallaan todellisesta elämästä, vaan sen jäsenet tuntevat toisensa myös kasvotusten. Juuri todellisen maailman kontaktien vuoksi vain harva esittää IRC-Galleriassa muuta kuin omaa itseään. Ihmisten oletetaan esiintyvän siellä omalla nimellään ja kasvoillaan. Yhteisöt keräävät kasaan oman porukan ja luovat sen jäsenille yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kaveriporukat luovat omia yhteisöitään, joissa voivat keskustella ja ylläpitää ystävyystään ilman vanhempien valvontaa. Tällaiset yhteisöt voivat näkyä halutessaan ainoastaan sen jäsenille, jolloin ulkopuoliset eivät pääse lukemaan sinne kirjoitettuja tekstejä.

IRC-Gallerian yhteisöt keräävät yhteen ihmisiä, joilla on samat kiinnostuksen kohteet. Käyttäjät perustavat IRC-Galleriaan yhteisöitä, jotka liittyvät esimerkiksi suosikkibändiin tai kotipaikkakuntaan. Haastatellut nuoret aikuiset olivat liittyneet muun muassa ystäviensä perustamiin yhteisöihin. Osalla oli kouluun liittyviä yhteisöitä, toisilla matkustamiseen tai muihin kiinnostuksen kohteisiinsa liittyviä yhteisöitä. Osa rehvasteli alkoholiin tai seksiin liittyvillä yhteisöillä. Suuri osa yhteisöistä oli luotu pilke silmäkulmassa ja moni näistä oli sisäpiirin vitsi.

Miksi nuoret liittyvät tällaisiin yhteisöihin? Yksi syy tähän on se, että yhteisöillä käyttäjä paljastaa muille, millainen hän on. Profiilisivuillaan näkyvillä yhteisöillä käyttäjä voi esimerkiksi kertoa, millaisesta musiikista hän pitää tai millaisia aatteita hän kannattaa. Käyttäjä saattaa luoda itsestään haluamaansa kuvaa liittymällä valikoituihin yhteisöihin. Hän voi esittää itsensä tietynlaisessa, yleensä tavallista positiivisemmassa valossa. Tämä saattaa tapahtua huomaamattakin. Ylipäänsä käyttäjä liittyy sellaisiin yhteisöihin, jotka tukevat joko hänen julkista tai yksityistä identiteettiään – tai yhtä aikaa molempia.

Internet-yhteisö eroaa sinänsä tavallisista yhteisöistä, että sen toimintaan voi osallistua silloin, kun se itselle sopii. Tällaisessa yhteisössä tärkeää onkin ajattomuus. Ihminen voi kirjoittaa mielteitään yhteisöön tai selailla toisten käyttäjien valokuvia silloin kun itse haluaa. Käytännössä internet-yhteisö edellyttää aktiivista osallistumista, jotta se pysyisi vireänä. Mitä sitoutuneempi käyttäjä on internet-yhteisöön, sitä enemmän myös ryhmäidentiteetti muovaa yksilön identiteettiä. Hän kokee olevansa osa porukkaa. IRC-Galleria sinällään ei ole tiivis yhteisö, mutta sen alla olevat pienemmät yhteisöt saattavat olla hyvinkin aktiivisia ja ne saattavat myös vaikuttaa yksilöön.

Virtuaaliyhteisöllä ei ole maantieteellisiä rajoja, vaan esimerkiksi IRC-Gallerian toimintaan voivat osallistua suomalaiset eri puolilta maata. Välimatkoilla ei ole merkitystä ja IRC-Galleria yhdistääkin nuoria eri puolilta Suomea. Heidän ei välttämättä tarvitse koskaan tavata kasvoitusten, mutta silti he voivat kokea olevansa läheisiä. Mitä kauemmin he ovat olleet ystäviä internetissä, sitä vahvemmaksi he luultavasti kokevat suhteensa.

IRC-Galleria tuo kaukaisen lähelle. Haastatellut korostivat, että sen kautta nuorten oli yksinkertaista pitää yhteyttä eri puolilla Suomea asuviin tuttaviiin, sillä lähes kaikki tämänikäiset olivat rekisteröityneet IRC-Galleriaan. Kaukana asuvia tuttavii ei tarvinnut nähdä niin usein, koska yhteyttä pystyi pitämään myös internetin kautta. IRC-Galleria lyhensi välimatkoja ja pienensi puhelinlaskua. Kysymykset, jotka eivät vaatineet välitöntä vastausta, pystyi esittämään IRC-Galleriassa eikä nuoren tarvinnut erikseen soittaa kaverilleen.

”Pystyy pitää vanhoihin koulukavereihin yhteyttä. Kun ei sinne taas sit tuu soiteltua, kun tietää, että ne venyy sellaisiks kahen tunnin puheluis. Niin tuolla voi sitten kysellä niiltä kuulumisia ja semmosta.”

IRC-Galleria vahvisti jo ennalta vahvoja siteitä, mutta toisaalta teki heikoistakin siteistä vahvempia. Internetillä onkin tapana vahvistaa jo olemassa olevia siteitä. Tutkija Marjo Laukkasen (2006, 15) mukaan useat IRC-Galleriassa syntyvät ihmissuhteet ovat vahvoja. Tutkimukseen haastatellut nuoret aikuiset eivät kuitenkaan olleet luoneet IRC-Galleriassa tiiviitä ystävyys-suhteita, vaan käyttivät sitä pääasiassa tuttavien kanssa viestimiseen. Ilman IRC-Galleriaa vanhojen ystävyys-suhteiden ylläpitäminen olisi saattanut olla lähes mahdotonta välimatkan vuoksi. Kukaan haastatelluista ei myöntänyt IRC-Gallerian korvaavan kasvokkaisia suhteita, ainoastaan täydentävän niitä.

”Mitä tuolla Galleriassa tulee puhuttua niin ei sitä, harvemmin sitä puhuu tuolla kaupungilla tai mölöyhtelee mitään semmosta että. Se on vaan, että mitä on puhuttu on puhuttu. Tuntuu välillä, että ne on kaks eri asiaa: oikea elämä ja Galleria.”

Haastateltu mies tiivistä erityisesti nuorten miesten ajatuksen siitä, että IRC-Galleria on erillään normaalista arjesta. IRC-Galleriassa pystyi esimerkiksi kirjoittamaan asioista, joista ei ehkä olisi kehdannut jutella kasvotusten. Hiljaisesta hissukasta saattoi kuoriutua verkkokeskusteluiden ronski huulenheittäjä. Todellista luonnettaan ei ollut pakko paljastaa ja IRC-Galleriassa sanojaan pystyi harkitsemaan – tai kirjoittelemaan typeryyksiä, kun ei tarvinnut kohdata juttukumppania kasvotusten. IRC-Galleriassa nuorten oli helppo lähestyä ihastuksenkohteitaan eikä lähestymisessäkään tarvinnut lyödä itseään niin pahasti likoon kuin kasvotusten. Jos toinen antoi rukkaset, nuori ei menettänyt kasvojaan, sillä halutessaan kommentin olisi voinut myös poistaa.

Jokainen IRC-Gallerian käyttäjä määrittelee itse sen, mitä haluaa ja odottaa internet-yhteisöltä. Jokainen yhteisön jäsen antaa oman osansa yhteisöön ja muovaa tällä tavalla ryhmäidentiteettiä. Samalla yhteisö rakentaa käyttäjän yksityistä ja yhteisöllistä identiteettiä. Jotkut käyttäjät ovatkin perustaneet IRC-Galleriaan yhteisön: *Rakennan identiteettiäni IRC-Gallerian yhteisöllä*. Yhteisö on luotu pilke silmäkulmassa, mutta siinä on kuitenkin perää. Käyttäjä liittyy IRC-Galleriassa yhteisöihin, jotka häntä itseänsä kiinnostavat. Kun käyttäjän yhteisölistaa selaa, saa suhteellisen kattavan kuvan hänen harrastuksistaan ja arvomaailmastaan. Näiden yhteisöiden avulla nuori rakentaa erityisesti julkista identiteettiään. Toki jotkut yhteisöt saattavat olla sisäpiirin vitsejä, mutta jokaisen yhteisöön liittymisen taustalla on jokin syy: jos ei muu niin esittämisen ja näyttämisen halu.

IRC-Gallerian yhteisöt rakentavat omalta osaltaan käyttäjän identiteettiä. Ensinnäkin valitsemalla yhteisöt, joihin käyttäjä liittyy, hän näyttää muille, mikä häntä kiinnostaa. Toiseksi yhteisö ja sen jäsenet vaikuttavat siihen, miten käyttäjä esittää itsensä IRC-Galleriassa. Se luo käyttäjälle rajoja: millaisia kuvia on suotavaa julkaista internet-yhteisössä.

”Se vaan oli tota aikanaan kun mä olin just sen aikaisen tyttöystävän kanssa tota uimassa ja tai kaveritkin oli siinä mukana ja vedettiin normaalit naku-uinnit ja sit mä tulin rantaan ja rupesin vetää housuja jalkaan ni muija otti äkkiä kuvan, kun mulla oli housut puolessavälissä ja sit mä löin siihen sellaisen kauniin kukan tietylle alueelle ja löin sen galleriaan. Sit siihen tuli tosiaan kans jotain härskiä kommenttia.”

IRC-Gallerian valokuvat kasvattavat tietyn ikäryhmän tai kaveriporukan ryhmähenkeä. Ne määrittelevät ihmiset meiksi ja muiksi. Valokuvat tekevät kaveriporukasta tiiviimmän ja saattavat nostaa valokuvan julkaisijan sosiaalista asemaa. Esimerkiksi edellisessä tapauksessa ”alastonkuvan” laittaminen IRC-Galleriaan saattoi nostaa haastatellun miehen asemaa kaveriporukassa. Nuorimies oli ”kova jätkä”, kun hän uskalsi julkaista kyseisen valokuvan IRC-Galleriassa. Valokuvan julkaiseminen saattoi pönkittää miehen itsetuntoa ja vahvistaa hänen identiteettiään. Hän oli ainakin saanut haluttua huomiota osakseen.

Se, kuinka yhteisö reagoi yksilöön ja hänen valokuviinsa vaikuttaa identiteetin rakennukseen. Mikäli suhtautuminen on positiivista, se tyypillisesti kannustaa yksilöä. Toisten positiivisilla kommentteilla haastatellut nuoret hakivat hyväksyntää ja etsivät omaa paikkaansa yhteisössä. Saadessaan kommentteja muilta käyttäjiltä, nuori koki olevansa osa porukkaa – hänet oli hyväksytty yhteisön jäseneksi.

6.2 Häpeä

Haastatellut nuoret aikuiset puolustelivat ja perustelivat jatkuvasti IRC-Gallerian käyttöään tutkijalle. Häpeä näkyi muun muassa tavassa, jolla he puhuivat verkkoyhteisöstä. Puolustelukannalle asettautuminen tuntui olevan yhteydessä häpeän tunteen kanssa, sillä puolustelemalla ihminen lievitti häpeää.

”Kyllä mä sen myönnän ihan nätisti. Joo, mutta sitten kun mulla on tuolla vähäpukeisia kuvia, en mä sitä kiellä. Mut tosi usein tulee joiltain vajaa kaksvitosiltakin jotain typerää kommenttia ja sitten niihin edes jaksaa vastata ja

miksei ne voi kiinnittää huomiota siihen, että mulla on kuvakansio minusta ja poikaystävästä. En mä kaipaa sellaisia kommentteja. Mä saan niitä kotona ihan tarpeeks.”

Tavallisesti yksilö ottaa helpommin vastaan sellaista informaatiota, joka tukee hänen käsitystään itsestään (Laine 2005, 20.) ja saattaa jättää kokonaan huomiotta negatiivisen mielipiteen. Kyseisessä tapauksessa haastateltava saattoi kokea minänsä uhatuksi, mikäli hänen oman minäkäsityksensä ja ympäristön välillä oli ristiriita ja hän pyrki selviytymään epämiellyttävästä tilanteesta nopeasti pois (Laine 2005, 28). Esimerkiksi jokin esitetty kysymys saattoi nostaa haastateltavan varpailleen. Tyypillisesti puolustelun tarkoituksena on säilyttää minäkuva ehjänä. Esimerkiksi yksi naisista puolustautui näin, kun häneltä kysyttiin, miksi hänellä oli vain bikinit yllä muutamissa valokuvissaan:

” Toi on muuten hyvä kysymys... En mä tiedä itseasiassa. No kyllä mä tiedän niissä hyvältä näyttäväni ja toki niitä saa katsella, mutta ei niinkun tarvi laittaa mitään ”panisin, panisin, panisin”-kommentteja. Se on vaan niin turhaa.”

Häpeään liittyy tiiviisti Toisen katseen alaisena oleminen. Haastateltu nainen saattoi vasta nyt sisäistää, että kuka tahansa voi katsella hänen valokuviaan myös silloin, kun hän ei itse ollut siitä tietoinen ja alkoi tuntea Toisen katseesta häpeää. Toisaalta, tieto siitä, että valokuvia katsellaan, aiheutti häpeän lisäksi mielihyvätunnetta. Valokuvissa oli vetovoimaa ja ne herättivät katsojan kiinnostuksen: nainen oli onnistunut tavoitteessaan kerätä huomiota valokuvillaan. Kasvokkain Toisen katseen tuntisi välittömästi, mutta internetissä ihminen on jatkuvasti mahdollisen Toisen katseen alaisena. Käyttäjän profiili pysyy internetissä, vaikka käyttäjä ei juuri sillä hetkellä internetiä käyttäisikään. Kun ihminen tiedostaa olevansa katseen alaisena, hän tyypillisesti huomioi sen käytöksessään. Se ensinnäkin lisää hänen itsetietoisuuttaan (Seppänen 2006, 111.) ja hän alkaa käyttäytyä sen mukaisesti.

Toiseksi ihminen rakentaa itsestään sellaista kuvaa, jollaisena hän haluaisi muiden näkevän itsensä. IRC-Galleriassa tämä tapahtuu esimerkiksi valitsemalla tietynlaisia valokuvia sivustoille ja liittymällä tiettyihin yhteisöihin. Tällaisen systemaattisen rakentamisen tavoitteena on tavallisimmin ideaaliminä. Kuitenkin, mitä lähempänä se on todellista minää, sitä suotuisampaa se on identiteetin rakentamisen kannalta.

Kuten teoriaosuudessa todettiin, ihminen muokkaa itseään sekä valokuvia varten että niiden avulla. IRC-Gallerian käyttäjä valmistautuu valokuvan ottamiseen laittautumalla

hyvännäköiseksi ja kun valokuva on otettu, hän luultavasti valitsee muiden nähtäville sellaisen otoksen, jossa hän on mahdollisimman edustava. Koko prosessi valokuvan ottamisesta sen IRC-Galleriaan laittamiseen muokkaa nuoren identiteettiä. Hän arvioi itse, mitkä valokuvat ylittävät hänen oman julkaisu- ja julkisuuskyynnyksen.

”Et kyllä se syy, miks mä näitä kuvia laitan, on yleensä, et okei jos on onnistunut kuva, niin sen mielellään laittaa sinne esille tai sit just vaikka, jos on ollut reissun päällä joku hieno paikka et jee, katsokaa missä mä oon ollut . Siis sillain, että mä oon tyytyväinen omaan valokuvaani. Mä en laita tänne sellaisia kuvia, että mä en itse olis niihin tyytyväinen. Et se siinä on, että mä haluan kuitenkin näyttää parhaimman puoleni itsestäni.”

Ihminen ei välttämättä esitä itsestään täysin todellista kuvaa internetissä, vaan voi kaunistella asioita. Ihminen ei yleensä ajattele valehtelevansa, mikäli hän ei kerro jotain itsestään internetissä: hän vain ajattelee paljastavansa valikoivasti tietoja. Hän voi esimerkiksi pukeutua IRC-Gallerian valokuvissa kuten haluaa ja käyttäytyä verkkoyhteisössä, miten haluaa. Näin hän säätelee, millaisena näyttää itsensä muille. Ihminen voi säilyttää osan yksityisyyttään jättämällä joitakin asioita kertomatta tai näyttämättä. Identiteetti rakentuu suhteessa toisiin: siihen, miten ihminen eroaa muista (Hall 2002, 11). Ihminen vertaa itseään muihin rakentaessaan identiteettiään. Muiden mielipiteillä on suuri vaikutus minäkuvan kehitykseen, sillä minäkuva muokkautuu sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa, kontaktissa muiden ihmisten kanssa (Laine 2005, 20).

”Ne varmaan näkee musta semmoisen naisellisen puolen. Johtuen ihan nyt siitäkin, että tuolla kuvissa ei oo yhtään sellaisia, mun niin kuin sporttailukuvia tai sellaisia kuvia, että mä oon niissä laittautunut ja oon näteissä vaatteissa. Että kyllä mä oon ainakin... muut ihmiset sanoo, että sä olet nätti ja näin, mutta sit mulla taas hirvein usein on itelläni semmonen aika, välillä huonokin fiilis niin kuin ulkonäöstä.”

Ihminen on valmis taistelemaan, jotta hänen identiteettinsä ei kolhiintuisi. Keinot ovat monet silloin, kun tavoitteena on säilyttää identiteetti ehjänä. Sivuttamalla ilkeät kommentit, nuori pakenee niiden mahdollisesti aiheuttamia säröjä. Jos hän ottaisi vastaan myös negatiiviset mielipiteet itsestään, hänen identiteettinsä voisi kehittyä entistä vahvemmaksi. Saattaa käydä niin, että varjelemalla liialti omaa identiteettiään, nuori ei opi vastaanottamaan ja hyväksymään kritiikkiä.

Jotta minäkuva säilyisi ehjänä, nuori voi esimerkiksi käyttää hyödykseen retorisia keinoja, joilla hän vakuuttaa ja perustelee mielipiteitään ja tekojaan sekä itselle että tutkijalle. Näillä hän johdattelee kuulijaa uskomaan näkemyksensä.

”Kyl se nuorempana oli sillain, että haluu vähän esitellä mut ei se ollu.. ei se ollu niin paha mulla kuin esimerkiks joillakin. En mä niin kuin laittais itsestäni jotain kunnan posekuvaa, jossa oon vaan bikinit päällä ihan vain sen takia, että ihmiset tulis katsomaan. Se on jo itsensä halventamista.”

Retoriset keinot vaikuttavat tyypillisimmin kuulijan tunteisiin. Näiden käyttö ei kuitenkaan aina ole tietoista vaan usein niitä käytetään huomaamattaan. Tällaisten selviytymiskeinojen tarkoituksena on palauttaa yksilön psyykinen tasapaino (Laine 2005, 28.) ja tällä tavalla välttää häpeää. Muutkin haastatellut käyttivät retorisia keinoja perustellakseen IRC-Gallerian käyttöönsä. Joku vetosi yleiseen (*”Ei jää kuin muutamasta paitsi mun kavereista kellä tota ei oo.”*), toinen perusteli faktoilla ja vakuutti numeroin (*”No, siks että siellä on melkein puoli miljoonaa käyttäjää.”*) ja kolmas turvautui ääri-ilmauksiin (*”Mä en jostain syystä halunnut mihinkään nettiyhteisöön.”*).

Toinen haastatelluista miehistä vetosi siihen, että oli ollut IRC-Galleriassa alusta lähtien eikä voinut tämän takia lähteä sieltä pois. Yksi naisista perusteli sillä, että etsi IRC-Galleriasta valokuvia hienoista hiuksista, koska oli menossa kampaajalle. Kaikki haastatellut pyrkivät puolustelemaan, miksi ylipäänsä käyttivät IRC-Galleriaa ja tällä tavalla lievensivät sen aiheuttamaa häpeää. Saattaa olla, että IRC-Gallerian käyttöä häpeiltiin ainoastaan internet-yhteisön ulkopuolisille henkilöille. Tärkeintä kuitenkin oli, että käyttäjä sai vakuutettua itsensä IRC-Gallerian käytöstään.

Naiset häpeilivät huomattavasti enemmän IRC-Galleriassa olevia valokuviaan ja ylipäänsä koko internet-yhteisön käyttöä. Tämä näkyi muun muassa tavassa, jolla he puhuivat verkkoyhteisöstä. He väheksyivät sen merkitystä ja jopa mollasivat IRC-Gallerian nuorempia käyttäjiä ja näiden valokuvia. Suurin syy häpeään tuntui olevan juurikin se, että IRC-Galleria mielletään teini-ikäisten kansoittamaksi yhteisöksi. Naiset ainakin kuvittelivat muiden pitävän IRC-Gallerian käyttöä lapsellisena ja tämän takia nolostelivat sen käyttöä. Naiset epäilivätkin jättävänsä IRC-Gallerian muutaman vuoden sisään, mutta miehet puolestaan aikoivat olla siellä vielä vuosien kuluttua.

”No siis mua ärsyttää se, että sitä on just siis noloa käyttää. Et just sillain, että jos sä sanot, tai puhutaan nyt Galtsusta, niin se myönnetään niin paljon just sellaiseks teinien keskustelupaikaksi. Et silloin mä muistan, kun Facebook tuli niin sanottiin, että nyt vihdoin on aikuisille ihmisille tällainen oma yhteisönsä. Et ei enää IRC-Galleriaa. Et se on semmonen ärsyttävä juttu.”

Kaikki haastatellut pitivät itseään vanhempina kuin tyypilliset IRC-Gallerian käyttäjät. He vertasivat itseään IRC-Gallerian muihin käyttäjiin ja rakensivat identiteettiään tämän eron kautta. Tämä näkyi muun muassa tavassa, jolla he puhuivat sen nuoremmista käyttäjistä. Haastatellut nuoret luokittelivat karkeasti nuoremmat IRC-Gallerian käyttäjät heruttelijoiksi ja nostivat itsensä, ja samalla koko oman ikäluokkansa, tämän porukan yläpuolelle. He jakoivat käyttäjät meihin ja muihin ja liioittelivat ryhmien välisiä eroja.

”Mitähän ikäluokkaa mä nyt tässä uskaltaisin mollata... 14–18-vuotiaat heruttelee.”

”Tyypillinen Gallerian käyttäjä on noin 16-vuotias tyttö. Semmonen tyttö, joka haluaa tuoda itseään esille ja niin kuin näyttää muille, että katsokaa, minkä näköinen mä oon.”

Haastateltavat eivät kokeneet kuuluvansa varsinaiseen kohderyhmään ja nostivat tämän takia itsensä sen yläpuolelle. He asettautuivat puolustelukannalle myös siksi, että IRC-Galleriaa pidettiin yleisesti ottaen teini-ikäisten paikkana, jossa tytöt kalastelivat poikien kommentteja seksikkäillä herutuskuvillaan. Herutuskuvat olivat sellaisia poseerauskuvia, joissa käyttäjä keikisteli viettelevästi kameralle. Niiden tarkoituksena oli herättää erityisesti vastakkaisen sukupuolen kiinnostuksen. Tyypillisesti tällaiset valokuvat olivat käyttäjän itse ottamia. Haastatellut naiset myönsivät ottaneensa herutuskuvia nuorempina. Syyksi mainittiin muun muassa teini-ikäisen epävarmuus itsestä, jolloin tuntemattomien keuhut olivat tärkeämpiä kuin vanhempana.

”Mä näytin tosiaankin sellaiselta täydelliseltä teinipissikseltä ihan blondatuilla hiuksilla, vaaleat farkut ja tyyliin... siis semmonen stereotypinen. Ja sit sellasia ihme perseen keikutuskuviahan ne on ollu.”

Räväköillä poseerauskuvilla haettiin ennen kaikkea huomiota ja hyväksyntää. Valokuvista saatavat keuhut aiheuttivat yhtä aikaa sekä mielihyvää että häpeää. Nuori oli samaan aikaan sekä imarreltu valokuvilleen ladelluista kommentteista että vaivaantunut niiden saamasta huomiosta. Internetissä on ylipäänsä helpompaa ansaita toisten hyväksyntä sekä kiinnittää

muiden huomio, sillä fyysisen kontaktin puuttuessa perinteiset sosiaaliset asemat tavallisesti häviävät. Ihminen voi itse määritellä, mitä näyttää itsestään toisille ja paljastaako koko totuutta. Itsensä voi esittää toisille juuri sellaisena kuin itse haluaa. Vaikka muiden mielipide itsestä kiinnosti myös haastateltavia, lopulta tärkeintä oli tyytyväisyys omiin valokuviinsa.

Naiset ottivat edelleen itsestä valokuvia ja laittoivat ainoastaan onnistuneet otokset IRC-Galleriaan. Myös miehet odottivat kommentteja, mutta kumpikaan haastatelluista ei myöntänyt ottavansa valokuvia ainoastaan IRC-Galleriaa varten. Naisetkaan eivät myöntäneet poseeraavansa ainoastaan IRC-Galleriaa ajatellen.

”Kyllä se on vähän pakko ottaa poseerauskuvia, mutta en mä ala sillain vetää kunnan huippumallihaussa-asentoja. Ne on semmoisia kunnan peruslärviä, mihin laitetaan vähän toista poskea.”

Erityisesti naiset, jotka opiskelivat korkeakouluissa, eivät kehdanneet käyttää IRC-Galleriaa julkisilla paikoilla. Nuoret pelkäsivät, kuinka muut opiskelijat reagoisivat siihen, jos näkisivät heidän käyttävän teini-ikäisten kansoittamaa IRC-Galleriaa.

”Se on osittain mulla nykyisin silleen että mä tunnen että se on jopa vähän noloa tai siitä on tullut vähän semmonen klisee, että teinigtalsu.”

Vaikka parikymppisellä on tyypillisesti jo realistinen ja stabiili minäkäsitys, ryhmään kuulumisen on tärkeää (Laine 2005, 38–40). Haastateltavat etäännyttivät itsensä IRC-Galleriasta ja moni nuorista aikuisista kertoikin viettävänsä siellä aikaa vain ”äärimmäisessä tylsyydessä”. Yksi haastatelluista miehistä sanoikin, että piti IRC-Gallerian ja muun elämän erillään toisistaan.

Facebook ja muut internetin aikuisille suunnatut yhteisöt olivat vieneet vanhemmat IRC-Gallerian käyttäjät mukanaan ja samalla muuttaneet IRC-Gallerian haastateltujen käyttäjien mielessä yhä lapsellisemmaksi paikaksi. IRC-Galleria oli myös muuttanut tarkoitustaan: se ei enää ollut ainoastaan irkkaajien kuvagalleria, vaan myös teini-ikäisten poseerausfoorumi.

”No, kyl mua rupes ottaa aivoon siinä vaiheessa, kun sinne rupes tulee niin paljon teinejä, et siitä tuli semmonen teinihelvetti.”

Haastatellut nuoret pelkäsivät ennen kaikkea kasvojensa menettämistä. He miettivät, minkälaisen mielikuvan IRC-Gallerian valokuvat heistä rakentavat. Ihminen muodostaa käsityksensä toisesta esimerkiksi omien asenteidensa ja stereotyyppien avulla (Laine 2005, 89–91). Internetissä ihminen näkee toisesta ainoastaan ne piirteet, jotka hän on itse päättänyt paljastaa ja muodostaa näiden avulla mielikuvan henkilöstä. Tämän jälkeen hän saattaa luokitella henkilön johonkin stereotyyppiseen ryhmään. Haastatellut olivat huolissaan siitä, miltä he näyttivät erityisesti auktoriteettien, kuten opettajien, vanhempien ja työnantajien silmissä.

”Sellatteitten, jotka vois käsittää väärin asioita. Jotka eivät olisi ihan samalla aaltopituudella. --- vaikka joku tosi vanhanaikainen työnantaja eikä tajuis yhtään missä mennään. Eikä välttämättä ihan nuorimmaisten tarvis käydä. Mulla on noita viinakuvia tuolla niin ei niiden tarvis kaikkee sitten... saada vaikutteita.”

Valokuvien julkaisukynnys internetissä oli matala. Haastatellut nuoret harkitsivat vain hetken, mitä kuvia laittoivat IRC-Galleriaan. He pelkäsivät, että ulkopuolinen katsoja muodostaisi negatiivisen mielikuvan käyttäjästä pelkkien IRC-Gallerian valokuvien perusteella. Lähes jokainen haastatelluista aikoikin poistua IRC-Galleriasta siirtyessään työelämään tai ainakin siistiä sivustoltansa kyseenalaiset herutuskuvat pois. Miksi tällaisia valokuvia ylipäänsä julkaistaan IRC-Galleriassa, mikäli ne aiheuttavat punaisia poskia? Pääsyy siihen, miksi valokuvat pysyivät IRC-Galleriassa, oli se, että niillä nuori sai hyväksyntää ja huomiota omanikäisiltään.

”On se edelleenkin semmonen, mutta sitten taas kun sinne lisää uusia kuvia jostain kivasta ryyppyreissusta, niin sieltä saa vaikka kuinka kivoja kommentteja sitten taas kavereilta.”

Nuoret tiesivät, minkälaiset valokuvat houkuttelivat kommentoimaan. Valokuvien täytyi provosoida toisia käyttäjiä niin paljon, että kommentin kirjoittamisen kynnyksen madaltui. Erityisesti herutuskuvat kiinnittivät myös tuntemattomien huomion.

”Toi on se kuva, mistä mä mainitsin et siihen tulee maailman turhimpia kommentteja. Et siinä on bikinit päällä ja niin pois päin. Mut ihan sama, jos toi ois otettu sohvalla niin se ois ihan hyvin voitu ottaa myös rannalla omakuvana. Niin en mä niinkun nää, että ei siinä niinku oikeesti tarttis turhia kommentteja laittaa.”

Toinen miehistä jännitti kirjautuessaan IRC-Galleriaan, oliko kukaan kirjoittanut hänelle kommenttia. Mikäli kukaan ei ollut muistanut, hän tunsikin, että hänet oli unohdettu. Erityisesti ystävien positiivisista kommentteista nuoret olivat otettuja, sillä ystävät eivät nähneet ainoastaan IRC-Gallerian siloteltuja valokuvia. He tiesivät, miltä nuori näyttää arkioloissakin.

”Mä oon vähän semmonen ihminen, että mä en kuuntele ketään muuta kuin itteeni ja parhaimpia ystäviä. Jos tuolla tulee joku kommentti jotain typerää, niin en mä niinkun, ei se vaikuta. Se on miten sen nyt sanois, se on vaan jonkun mielipide, jolla ei ole mitään käsitystä minusta. Ei sen tarvi vaikuttaa.”

Silloin tällöin nuoret katselivat myös tuntemattomien kuvia ja lukivat heidän sivuilleen kirjoitettuja kommentteja, mutta vain harvoin jättivät jälkiä vieraiden valokuville. Harva myönsi tutkivansa toisten sivuja, tai ainakin hänellä oli tarve perustella tätä tutkijalle.

”No, miks miljoona ihmistä katselee BB:tä? No siks että ihmisiä kiinnostaa toisten ihmisten elämä, tuntemattomien ihmisten elämä. Ei se, se on ihan helppo vastaus.”

Haastateltavat pyrkivät korostamaan, ettei muiden käyttäjien valokuvien katselu ollut tärkeää. Osa turvautui ääri-ilmauksiin. Nämä joko korostivat tai lähes mitätöivät joitakin asioita. Niiden avulla oikeutettiin omaa toimintaa. (Jokinen 1999, 151.) Esimerkiksi yksi naisista sanoi selailevansa tuntemattomien valokuvia vain äärimmäisessä tylsyydessä. Tällä korostettiin asian merkityksettömyyttä ja lievitettiin tirkistelyn aiheuttamaa häpeää. Tuntemattomien valokuvia katseltiin yhdessä ystävien kanssa. Tällöin vedottiin kavereihin ja vakuuteltiin, ettei yksin alennuttaisi tällaiseen.

”No silloin kun mulla on aikaa, ihan sellaista luppoaikaa, etten tiedä, mihin mä sen hukkaisin, niin silloin katselen.”

6.3 Rajat

Internetissä koetellaan minuuden rajoja (Paasonen 2002, 21). Ihminen voi käytännössä olla siellä mitä itse haluaa: nuori voi tekeytyä vanhaksi, mies naiseksi tai kuka tahansa voi yksinkertaisesti jättää mitä tahansa asioita itsestään kertomatta. Ihminen vetää internetissä itse omat rajansa määrittelemällä mikä on julkista ja mikä yksityistä. Hän päättää itse, mitä ei kerro itsestään muille. Yksi haastatelluista naisista veti oman rajansa näin:

”No en laittais sellaista kuvaa, missä mä olen meikittömänä, yöpaidassani aamukahveen äärellä. En laittais.”

IRC-Galleriassa yhteisöllä on suuri vaikutus valokuvien luonteeseen. Käyttäjä päättää itse, minkälainen valokuva on sovelias ladattavaksi muiden nähtäväksi. Myös se vaikuttaa hänen identiteettinsä muodostukseen, mitä valokuvia hän ylipäänsä lopulta lataa yhteisöön. Ladattuaan valokuvansa IRC-Galleriaan muiden nähtäville, käyttäjä rakentaa identiteettiään Toisen katseen alaisena ja muiden kommenttien perusteella.

Itse asettamalla rajoillaan käyttäjä määrittelee, millainen on hänen julkinen identiteettinsä. Hän voi itse säädellä, mitä hänestä nähdään IRC-Galleriassa. Esimerkiksi rekisteröimättömät vierailijat voivat nähdä ainoastaan käyttäjän profiilikuvan, jos käyttäjä näin haluaa. Hän pystyy rajaamaan sivunsa jopa niin, ettei vierailija näe mitään tietoja hänestä – saati pysty selaamaan käyttäjän lataamia valokuvia. Lisäksi käyttäjä voi laittaa osan valokuvistaan ainoastaan tiettyjen henkilöiden, esimerkiksi kavereiden, nähtäväksi. Tällöin myöskään rekisteröityneet käyttäjät eivät näe näitä valokuvia. Kaikki haastatellut olivat kuitenkin sitä mieltä, että kuka tahansa saisi katsella heidän profiileitaan. Jokainen oli tehnyt julkisesta sivustansa niin neutraalin, ettei ollut väliä, kuka sinne eksyi.

”Sellatteita kuvia mä laitan kaikille näkyviin, mistä ei oikeestaan saa selville musta mitään.”

IRC-Galleria on ikään kuin käyttäjän henkilökohtainen valokuva-albumi, joka on julkisesti internetissä kaiken kansan nähtävillä. IRC-Gallerian valokuvissa olevien aiheiden kirjo on ainakin yhtä värikäs kuin kotialbumeissa tai henkilökohtaisilla kotisivuilla. Käyttäjä voi itse valita, mitä valokuvia tai videoita hän lataa verkkoyhteisöön sekä pystyy itse määrittelemään, kuka ylipäänsä saa nähdä hänen valokuvansa. Kaikki on siitä kiinni, mihin käyttäjä vetää oman henkilökohtaisen rajansa: Mitä hän haluaa paljastaa itsestänsä sivun vierailijoille. Yksi haastatelluista tytöistä tiivistä ajatuksen rajoista näin:

”Ne on vähän semmosia kipeempiä, henkilökohtaisempia asioita, mitä sinne ei laita.”

IRC-Gallerian yleisissä käyttöohjeissa määritellään, millaiset valokuvat ovat ylipäänsä sallittuja verkkoyhteisössä ja mitkä kuvat joutuvat jäämään käyttäjän omiin arkistoihin. Esimerkiksi huumausaineisiin liittyviä valokuvia tai vietteleviä poseerauskuvia ei saa

julkaista IRC-Galleriassa. Yleinen rajanveto ja vahtiminen on kuitenkin hankalaa: mikä esimerkiksi lasketaan vietteleväksi poseeraukseksi – täytyykö kuvassa näkyä paljasta pintaa vai riittääkö pelkkä suun muikistus? Jos käyttäjä huomaa sääntöjen vastaisen valokuvan internet-yhteisössä, hän voi ilmiantaa sen. Tämän jälkeen ilmiannettu käyttäjä joutuu poistamaan kyseisen valokuvan IRC-Galleriasta tai hänet voidaan ”laittaa jäähyllä”. Internet-yhteisössä toimii sosiaalinen paine, jonka avulla valokuvien taso pidetään linjanmukaisena. Ohjeet asettavat rajat myös nuorten itseilmaisuuksiin. Tämä voi rajoittaa jonkun nuoren identiteetin rakennusta, sillä käyttäjät eivät saa täysin itsenäisesti päättää, millaisia valokuvia he lataavat IRC-Galleriaan.

Kaikki haastatellut nuoret aikuiset halusivat säilyttää positiivisen julkisuuskuvan ja pitivät tämän vuoksi profiilinsa linjanmukaisina. IRC-Galleriaan ladattiin ainoastaan sellaisia valokuvia ja kirjoitettiin kommentteja, jotka kuka tahansa sai nähdä. Tämä aiheutti paradoksin, sillä haastatellut nuoret aikuiset halusivat samaan aikaan olla esillä, mutta samalla piiloutua ja rajata sitä, mitä muut näkevät. Tällä tavalla säästeltiin itseä mielipahalta ja säilytettiin identiteetti ehjänä. Taustalla oli huoli negatiivisista kommentteista ja pelko siitä, että tuntematon saisi vääränlaisen mielikuvan pelkkien valokuvien perusteella. Nuoret ottivat negatiivisista kommentteista herkästi itseensä.

”Mut sit mä aloin miettii, että miltä se niin kuin näyttäis, jos siellä olis kymmenen eri kuvaa, missä mä poseeraan kymmenen eri äijän vieressä. Ihan vaan jonkun baarituttavuuden... et jee, ottakaa meistä kuva. Niin ei, siitä tulis mun mielestä huono kuva musta.”

Ylipäänsä, ihminen voi puolustaa omaa kantaansa tai hyökätä vasta-argumenttia vastaan, jotta minäkuva säilyisi ehjänä (Jokinen 1999, 130). Muutenkin sellaisten asioiden vastaanottaminen on helpompaa, mitkä tukevat ihmisen käsitystä itsestään (Laine 2005, 20). Jos kommentit ovat negatiivisia, minäkuva puolustetaan ja valokuva voidaan jopa poistaa kokonaan IRC-Galleriasta.

Yksi naisista sanoi, että katsoja saisi itse päättää, mitä haluaa hänestä nähdä. Jos katsoja ei kiinnostunut naisesta profiilikuvan perusteella, hänen ei ollut pakko katsoa käyttäjän muita valokuvia. Katsoja toimi tässä tapauksessa itse rajanvetäjänä. Toinen on joka tapauksessa välttämätön ehto sille, että ihminen voi ylipäänsä tulla tietoiseksi itsestään (Seppänen 2006,

111–113). Ilman Toisen katsetta ihminen jäisi vaillinaiseksi ja ehjän identiteetin rakentaminen olisi hankalaa.

Nuori voi paljastaa itsestään niin paljon kuin haluaa IRC-Galleriassa. Jokainen veti oman henkilökohtaisen rajansa yksityisen ja julkisen välille, ja määritteli itse sen, mitä julkaisi internet-yhteisössä. Näkymättömyydellä on tärkeä rooli näkyvyyden ohella (Seppänen 2006, 44). Myös se, mitä käyttäjä ei näytä, rakentaa hänen identiteettiään. Näkymättömyys oli yksi osasyys siihen, miksi kuka tahansa olisi saanut katsella haastateltujen profiileita. Lähes kaikki sanoivat, ettei tuntemattomien kommenteilla ollut juurikaan vaikutusta itsetuntoon, sillä IRC-Galleriassa ollaan aina parhaimmillaan eivätkä tuntemattomat pääse näkemään käyttäjän todellista minää – ainoastaan valikoidun murto-osan siitä.

”No tottakai mä haluan sinne kuvia, etten mä oo niinkun kolmen ryyppypäivän jälkeen krapuloissani, että mieluummin sitten semmosia nättejä kuvia.”

Miehet olivat huolettomampia sen suhteen, ketkä heidän sivuillansa vieraili. Heitä ei hätkäyttänyt ajatus siitä, että työnantaja tai vanhemmat kävisivät heidän sivuillaan. Heitä ajatus vain huvitti. Miehet olivat myös sitä mieltä, että IRC-Galleriassa saa todellisen kuvan käyttäjästä, vaikka käyttäjät harkitsevat tarkkaan, mitä sinne lataavat.

Vaikka käyttäjän kaikki valokuvat olisivat julkisia, hän voi aina jättää jotakin itsestään näyttämättä – joko tiedostaen tai tiedostamatta. Esimerkiksi naiset laittoivat IRC-Galleriaan ainoastaan sellaisia valokuvia, joissa näyttivät hyvältä. Epäonnistuneet, arkiset otokset pysyivät poissa muiden silmistä.

”Surullista puolta, sitä arkista puolta. Et se on ehkä helpompi sanoa niin päin, että se, mitä mä haluan näyttää tuolla on semmoinen iloinen minä, vahva minä, ja kaunis minä.”

Naiset olivat hyvin tarkkoja siitä, missä menee heidän oma rajansa. Raja yksityisen ja julkisen välillä oli hyvin henkilökohtainen. Yksi naisista sanoi, ettei missään tapauksessa laittaisi itsestään vähäpukeisia valokuvia IRC-Galleriaan, kun taas toisen kuva-arkistossa oli bikiniotos.

Iän karttuessa kriittisyys omia kuvia kohtaan oli vain kasvanut. Nuorempana IRC-Galleriaan ladattavia valokuvia harkittiin vain hetken. Tytöt vilauttivat paljasta pintaa ja huomasivat

tällä tavalla saavansa huomiota. Nyt, 20-vuotiaana, naisten ehdoton yläraja oli asetettu alusvaatekuviin, mutta miehet väittivät, että voisivat ladata IRC-Galleriaan minkäläisen valokuvan tahansa. Tosin, harvemmin miehet poseerasivat IRC-Galleriassa vähissä vaatteissa, saatika edes ylävartalo paljaana. Haastatelluilla miehillä olikin sivuillaan ainoastaan niin sanotusti asiallisia valokuvia, joissa vaatteet pysyivät visusti yllä. Miehet eivät niinkään välittäneet, miltä he näyttivät valokuvissa, kunhan eivät olleet aivan ”luokattoman näköisiä”.

”Tietenkin nyt, että ei ihan naama vinksallaan oo, mutta tota, ei se sillain niin kuin tarvi mikään paras kuva olla, et ottais kymmenen kuvaa ja pistäis parhaan tonne. Se on vähän sillain, että mikä tuntuu hauskimmalta niistä.”

Haastatellut miehet harkitsivat tarkemmin kuin naiset, mitä kuvia latasivat IRC-Galleriaan. Vaikka ulkonäöllä ei niinkään ollut merkitystä, valokuvien sisältö oli tärkeämpi kuin naisilla. Nuoret miehet halusivat, että IRC-Gallerian valokuvissa olisi jotain nähtävää. Pelkkä kasvokuva ei sopinut edes oletuskuvaksi, jos siinä ei ollut jotain jujua. Toisaalta miehet olivat huolettomampia sen suhteen, ketkä heidän sivuillaan vierailivat, mutta toisaalta he valitsivat tarkemmin kuin naiset, millaisia valokuvia he sivuilleen latasivat. Miehet halusivat olla yhtä aikaa sekä välinpitämättömiä että tarkkoja omista valokuvistaan ja IRC-Galleria - profiileistaan. Tästä paistoi yhtäaikainen varmuus ja epävarmuus itsestä.

Myös naisilla pätkähullut valokuvat päätyivät IRC-Galleriaan. Useimmiten kyseessä oli jokin sisäpiirin vitsi, jonka vain kaverit ymmärsivät. Haastateltujen nuorten aikuisten valokuvat tuntuivat eroavan sillä, että naiset olivat yleensä valokuvissaan juhlatunnelmissa, kun taas miesten valokuvat olivat arkisempia ja asiallisempia. Pääasiassa valokuvat olivat tilaisuuksista, joissa joku kuvasi. Keikistelyä pidettiin periaatteessa hölmönä, mutta silti sillä tavalla otettiin valokuvia. Tällöin sai hupsutella yksikseen eikä tarvinnut pelätä kasvojensa menettämistä kavereiden silmissä. Kaverit näkivät vain onnistuneimman otoksen, joka päätyi IRC-Galleriaan.

Miehet tuhosivat vanhoja valokuvia uusien tieltä, mikäli tilalle sattui löytymään parempi otos. Tärkeää oli, että jokainen valokuva oli jotenkin erityislaatuinen. Miesten valokuvat olivat tyypillisesti kasvo- tai tapahtumakuvia.

”Mulla ei niin kuin omasta mielestäni ole kahta samanlaista kuvaa siellä. Niissä on kaikissa jotain sellaista fiksum. Mä oon sen takia aika huono lisääleekin sinne kuvia, tosiaan tänä vuonna ei oo tullu lisättyä, kun ei mulla oo mitään oikein fiksumia kuvia laittaa.”

Oletuskuvan valintaperusteina olivat ajankohtaisuus ja tuoreus. Haastateltavat halusivat, että heidät tunnistaisi kuvasta. Osa poisti sellaiset valokuvat, joihin ystävät kommentoivat, ettei henkilö näyttänyt itseltään. Tämä olikin osasy siihen, miksi haastatellut eivät lainkaan käsitelleet IRC-Galleriaan lataamiaan valokuviaan. Valokuvien piti antaa mahdollisimman todellinen kuva käyttäjistä, jotta ne eivät johtaisi harhaan. Nuoret halusivat säilyttää autenttisuuden IRC-Galleriassa julkaisemillaan valokuvillaan. Valokuvien realismi oli tärkeää jokaiselle haastatelluista.

Useimmiten IRC-Galleriaan päätyivät arkipäiväiset asiat ja valokuvat, ja yksityisasiat pysyivät poissa IRC-Galleriasta. Lähes jokainen haastateltavista korosti, että ei kerro julkisesti IRC-Galleriassa mitään itsestään. Kaiken kansan nähtävälle laitettiin tyypillisesti valokuvia, joista ei saanut selville liikaa haastateltavasta. Mutta se, minkä jokainen määritteli henkilökohtaiseksi, olikin eri asia. Toinen veti rajan ”mitä kuuluu”-kysymyksiin, kun toinen taas selvitteli riitoja ystäviensä kanssa IRC-Galleriassa. Osa haastatelluista oli perustanut ystäviensä kanssa yhteisön, johon ei päässyt lainkaan muita. Tällaisissa paikoissa uskallettiin kirjoitella lähes kaikesta. Sellaisista asioista ei julkisesti kirjoitettu, mitä ei olisi haluttu jonkun puolittutun tietävän.

”Ei se haittaa, jos joku tuntematon näkis, koska sille se on yks hailee, mutta jos se on joku tutun tuttu niin ei sitä halua, että tutun tutut tietää meidän asioita.”

Neljällä haastateltavalla viidestä oli IRC-Gallerian VIP-ominaisuus, jonka avulla käyttäjä pystyi muun muassa laittamaan enemmän valokuvia IRC-Galleriaan kuin peruskäyttäjä sekä kirjoittamaan salaisia viestejä, jotka näkyivät ainoastaan kirjoittajalle ja vastaanottajalle. Kuitenkaan edes näissä viesteissä ei kirjoiteltu aroista asioista, sillä pelkona oli, että joku ulkopuolinen näkisi viestin, joka oli tarkoitettu ainoastaan kaverille. Kasvojen säilyttäminen oli tärkeää myös IRC-Galleriassa.

Yksi haastatelluista miehistä sanoikin, että piti IRC-Gallerian ja muun elämän erillään toisistaan. Keskustelut, joita käytiin Galleriassa, jäivät sinne. Välillä nuoret halusivat muuttua näkymättömiksi ja piilottivat suurimman osan IRC-Gallerian valokuvistaan toisten katseilta.

Tämä oli yksi keino suojautua, mikäli käyttäjä sai esimerkiksi negatiivisia kommentteja, keino päästä hetkeksi pois julkisuudesta.

6.4 Julkisuus

Julkisuudella on tärkeä osa tämän päivän nuorten arjessa. Sitä on joka paikassa: erityisesti televisio on pullollaan tosi-tv-sarjoja, joihin nuoret pyrkivät kilpaa. Moni haluaisi saada hetkensä julkisuudessa.

Internet, jos mikä, on näyttäytymisen areena. Jos et ole internetissä, et ole käytännössä olemassa. Tämä kiteyttää usean haastatellun nuoren aikuisen ajatuksen siitä, miksi esimerkiksi IRC-Galleriaan tulisi ylipäänsä rekisteröityä. Sitä kautta nuoret voivat määritellä omaa julkisuuttaan ja rakentaa identiteettiään. Lisäksi se, millainen henkilön julkisuuskuva on vaikuttaa osaltaan hänen identiteettiin.

Identiteetin rakentaminen on tuotantoa, joka ei ole koskaan täysin valmista. Se muuttuu muotoaan jokapäiväisissä tilanteissa ja kontaktissa muiden ihmisten kanssa. (Hall 2002, 39, 223.) Paitsi henkilöllä itsellään, myös julkisuudella ja yhteisöllä on suuri merkitys siihen, millaiseksi henkilön identiteetti muodostuu. Ihminen vertaa itseään muihin ja rakentaa tällä tavalla identiteettiään. Erityisesti lapsella identiteetti muotoutuu vahvasti toisen katseen alaisena.

Internetillä on osansa nuoren identiteetin muodostuksessa. Siellä ihminen voi aina tulla nähdyksi. Mikäli ihminen tiedostaa olevansa jatkuvasti mahdollisen katseen alaisena, hän tyypillisesti myös toimii sen mukaisesti.

Haastatellut nuoret aikuiset muokkasivat julkisuuskuvaansa IRC-Galleriassa julkaisemilla valokuvillaan ja kirjoittamillaan teksteillä. He toivoivat antavansa itsestään positiivisen, mutta todellisen kuvan IRC-Galleriassa. Sinänsä toive on paradoksaalinen, sillä nuoret harkitsivat tarkkaan, millaisia valokuvia esittivät itsestään internet-yhteisössä. Tämän takia mielikuva, jota he rakensivat, ei välttämättä ollut todellinen vaan käytännössä yleisö pääsi tutustumaan nuoren ideaaliminään tai johonkin sellaiseen, jota hän tavoittelee.

Nuorten aikuisten identiteetin muodostukseen vaikuttivat muun muassa se, minkälaisia valokuvia he ylipäänsä latisivat internetiin ja mitkä kuvat puolestaan jäivät omiin arkistoihin, mitkä valokuvat siis ylittivät julkisuuskynnyksen. Minkälaisina he halusivat muiden käyttäjien näkevän itsensä julkisuudessa? Myös se, minkälaisia kommentteja nuori sai toisilta käyttäjiltä sekä se, millaisia kommentteja hän kirjoitti muille, vaikuttivat omalta osaltaan identiteetin rakentamiseen. Jokaisella kommentilla tai sen kirjoittamatta jättämisellä oli merkittävä rooli nuoren identiteetin rakennuksessa. Mikäli nuori ei saanut lainkaan kommentteja kuvistaan, hän saattoi tuntea olevansa unohdettu – ja tämä saattoi latistaa hänen identiteettiään.

”Nykyään se, että mulle on tullut sinne kommenttia niin saa mut hyvälle mielelle. Et hyvin monta kertaa saattaa olla sillain, että muutama viikkokin, ettei siellä oo kommenttia ollenkaan, niin silloin on vähän semmoinen, että eiks mua muista kukaan? Mut sit vaikka jos joku kysyy, että mitä kuuluu, niin sit tulee sillain, että hei, onhan mulla kavereita.”

Haastatelluille nuorille oli tärkeää, että heihin kiinnitettiin huomiota. He odottivat, että joku ylipäänsä muistaisi heitä kommentilla. Katseella, ja siitä kertovalla kommentilla, toinen hyväksyttiin vuorovaikutuksen osapuoleksi (Seppänen 2006, 99). Nuorelle osoitettiin, että hänet oli huomattu ja hänen valokuviaan oli katseltu. Pääasiassa kommentit valokuvista tulivat tutuilta, mutta silloin tällöin joukkoon mahtui viesti tuntemattomalta. Erityisesti naiset tuntuivat kaipaavan, että heidän sivuillaan vierailisi tuntemattomia, jotka kommentoisivat heidän valokuviaan. Harva kuitenkaan myönsi odottavansa kommentteja, mutta mainitsi, että kehut piristivät päivää.

”Ei mulla enää oo sellaista kaipuuta sitä kohtaan, että joku vieras ihminen tulis kehuu, että kylläpä sä näytät hyvältä. Mut en mä voi sitä kieltääkään, etteikö se olis mukavaa, että joku tulis sanomaan, että onpas nätti tyttö.”

Varsinkin teini-ikäisinä tytöt hakivat IRC-Gallerian valokuvillaan hyväksyntää ja huomiota toisilta käyttäjiltä. Eräs nainen kommentoi asiaa näin:

”Se oli ensin alkuun se, että mä tykkäsin siitä, et kun mä meen sinne, ja avaan sen, et siellä olis aina muutama kommentti et vau, kylläpä sä näytät hyvältä.”

Kaikki haastateltavat olivat haastatteluhetkellä 20-vuotiaita. Tämänikäisten minäkäsitys on pääasiassa jo melko pitkälle muotoutunut, mutta sitä saatetaan vielä kyseenalaistaa ja arvioida

uudelleen. Tärkeintä tämänikäiselle on tyypillisesti ryhmään kuulumisen tunne. Tätä hän saattaa vahvistaa muun muassa vähättelemällä itseään. Porukasta ei saa erottautua. (Laine 2005, 37.) Esimerkiksi tytöt vähättelivät omaa ulkonäköään, jotta eivät vaikuttaisi liian itsekeskeisiltä:

”Muut ihmiset sanoo, että sä olet nätti ja näin, mutta sit mulla taas hirvein usein on itelläni semmonen aika, välillä huonokin fiilis niin kuin ulkonäöstä.”

Yksi keino kalastella positiivisia kommentteja oli itsensä alentaminen ja mollaaminen. Moni naisista kauhisteli ääneen tutkijalle, kuinka rumia valokuvia hänellä oli IRC-Galleriassa. Yhdellä heistä oli jopa valokuvansa alla kuvateksti: *”Voih... Miks olen noin ääliön näköinen”*, mutta silti kuva pysyi IRC-Galleriassa. Oman ulkonäön vähättely julkisesti, ja jopa halveksunta, tuntui olevan keino kalastella kehuja muilta valokuvista, jotka olivat oikeasti hyvännäköisiä. Tämä oli eräänlaista valtapeliä, jota erityisesti naiset käyttivät ehkä huomaamattaankin kehuja kaipuissa: Itseä alennettiin, jotta muut ylentäisivät hänet. Mutta kuten Seppänen (2006, 13) toteaa, tällainen välinpitämättömyys saattaa olla hyvin johdonmukaista ja suunniteltua. Useimmiten se, mitä ei näytetä, on jopa tärkeämpää identiteetin rakentamisen kannalta kuin se, mitä näytetään.

Haastatellut nuoret aikuiset hakivat julkisuutta päivittämällä profiileitaan tiuhaan tahtiin ja lisäämällä uusia valokuvia IRC-Galleriaan. Aktiivisuus houkutteli muita käyttäjiä vierailemaan sivuille. Mikäli sivut pysyivät aktiivisina, tuntemattomilla oli hyvä syy palata katsomaan profiilia yhä uudelleen, jotta pysyisivät perillä päivityksistä.

”Kun tulee omallekin sivulle niin ois hauskeempi, jos siinä olis joku toinen kuva aina välillä. Sillain, ettei kavereidenkaan tarvi kolmee vuotta samaa kuvaa katsoa ja sitten tuota lähteä tuolta etsii tuolta kansioista. Yleensä, kun pistää jonkun uuden kuvan niin kaverit tajuaa, että on tullut lisää kuvia ja sitten ne käy siitä katsoo ne muutkin saman tien.”

Jotkut haastatelluista pyrkivät herättämään muiden kiinnostuksen provosoimalla monin eri keinoin: muun muassa lataamalla sivuilleen valokuvia, jotka ärsyttivät muita, tai sitten kirjautumalla jatkuvasti IRC-Galleriaan ja vilahtamalla useasti etusivulla. Tämä houkutteli toisia käyttäjiä kommentoimaan etusivulla ”ravailua”, mutta tällöin itse käyttäjän valokuva ei ollut se, joka houkutteli vierailemaan sivuilla. Oman valokuvansa sai myös pientä maksua vastaan hetkeksi IRC-Gallerian etusivulle, jolloin toisten käyttäjien huomio kiinnittyi

varmemmin itseen. Huomiota kerättiin myös vaihtamalla oletuskuvaa tiheästi tuoreempaan tai hauskempaan.

”Joo no, piti se just sanoa, että vähän kanssa joskus provosoin noilla kuvilla. Et just joku tommonen noin ni yritän saada, että jos joku laittais vähän kommenttia sinne et mitäs tässä tapahtuu.”

Kommentit olivat tärkeitä jokaiselle haastatelluista. Moni myönsi niiden olevan pääsyy siihen, miksi alunpitäen oli rekisteröitynyt IRC-Galleriaan. Kysyttäessä parasta asiaa IRC-Galleriassa, lähes jokainen nosti tärkeimmäksi kommentit ja niiden kirjoittamisen mahdollisuuden. Pääasiassa IRC-Galleriassa käytiin tarkistamassa, oliko omille valokuville tullut uusia kommentteja ja olivatko ystävät lisänneet sivuilleen uusia valokuvia. Erityisesti naiset kävivät useasti päivässä katsomassa kommentit. Jos valokuva ei herättänyt kiinnostusta, useimmiten se poistettiin. Kuva oli ikään kuin tarpeeton, mikäli kukaan ei reagoinut siihen. Myös miehet odottivat mielipiteitä valokuvistaan. Erityisesti tuntemattomilta tulleet kommentit piristivät nuorten miestenkin päivää:

”Kyllä se voi sillain ehkä päivää parantaa sillain, että niin kuin, jos siellä on kommentteja varsinkin, tai jos joku onnittelee tai jotain vastaavaa, mitä siellä voikaan olla, niin kyllä ne yleensä päivää parempaan vie kuin huonompaan...”

Lähes jokainen haastatelluista oli sitä mieltä, etteivät IRC-Gallerian kommentit vaikuttaneet itsetuntoon lainkaan. Positiiviset kommentit saattoivat hetkellisesti ilahduttaa, mutta eivät kuitenkaan kohottaneet itsetuntoa. Ne tosin tukivat nuoren kasvamista ja tällöin myös pönkittivät itsetuntoa. Nyt parikymppisenä edes jonkin kommentin saaminen piristi päivää, sillä silloin nuori huomasi, että joku ajatteli häntä. Kuitenkin joskus tuntemattomien kommentit osuivat arkaan paikkaan ja tällöin kommentti, tai jopa koko valokuva, poistettiin IRC-Galleriasta. Mikäli kommentin ja nuoren minäkuvan välillä oli ristiriita, negatiivinen mielipide hävitettiin. Tällä tavalla nuori pyrki säilyttämään minäkuvansa ehjänä ja pitämään julkisuuskuvansa positiivisena.

Haastatellut nuoret aikuiset pyrkivät antamaan tietynlaisen kuvan itsestään julkisuudessa. He pitivät ikään kuin kulissia yllä päivittämällä IRC-Galleriaan onnistuneita valokuvia, jotka toivat parhaat puolet esille. Tällä suojeltiin itseä ja välttyttiin negatiivisilta kommenteilta. Nuoret olivat varovaisia IRC-Galleriassa julkaistavien valokuviansa kanssa, jotta ne eivät loisi vääränlaisia mielikuvia. Jokainen halusi säilyttää kasvonsa julkisuudessa ja tämän takia

suojeli todellista minäänsä. Julkinen kuva IRC-Galleriassa sekä se, millainen käyttäjä oli oikeasti, saattoivat poiketa merkittävästi toisistaan:

”Mä oon muutenkin tosi kova ihminen, niin tota mä annan oikeestaan ihan eri käsityksen millainen mä oon. Ja sit kun noi on kaikki semmosia, että ne on otettu kavereiden kanssa, jotka mut tuntee. --- Ne [tuntemattomat] saa ihan eri vaikutelman musta lopulta.”

”No kyllä tää mun mielestä todellisen kuvan antaa silleen, että kun mulla on monesta eri tilanteesta itsestäni kuvia täällä, et kyl se sinänsä antaa todellisuuden, mut että sanotaan, että eihän tästä nyt sellaista niin kuin arjen minää näy missään, kun kyllähän mä oon näissä jokaisessa enemmän tai vähemmän sillain niin kuin pyntätty tai jossain juhlatilaisuudessa.”

Julkisuuden kaipuun taustalla oli halu nousta mitättömyydestä pinnalle, halu olla joku. Tositv-aikakaudella erityisesti tytöt halusivat saada oman ”15 minuuttisensa julkisuudessa”.

”No, ihmisillä pitää olla puhuttavaa. Ei siinä mitään, puhukaa vaan, tehkää musta kuuluisa. Mikäs siinä.”

Kommenttitulvalla käyttäjä saattoi todistaa muille olevansa suosittu. Kun käyttäjä sai paljon kommentteja, hän tunsi, että ihmiset muistivat hänet ja että hänellä oli ystäviä. Kommenttien ja huomion määrällä käyttäjä pystyi näyttämään vanhoille tutuille tai vihamiehille, että hänellä menee tänä päivänä hyvin. Mikäli sivuilla ei tapahtunut mitään viikkoihin, hän saattoi tuntea olevansa unohdettu.

”Vähän näyttää sit muille ihmisille et hei mulla menee hyvin. Tai sitten näyttää muille ihmisille, että hei, mä olen vielä olemassa, muistatteks te mut. Et vähän pitää itsestään ääntä.”

Nuori on mahdollisen julkisen arvostelun kohteena ja tuntemattomien katseiden alaisena siitä lähtien, kun hän lataa valokuvansa IRC-Galleriaan. Jokainen voi itse määritellä oman julkisuutensa. Haastatellut tuudittautuivatkin sillä, että he pystyivät itse rajaamaan, mitä ylipäänsä näyttivät itsestään IRC-Galleriassa.

Negatiiviset kommentit jätettiin omaan arvoonsa ja tällä tavalla pyrittiin säilyttämään minäkuva ehjänä. Sivuttamalla tuntemattomien kommentit, nuori rakensi minäkuvansa ympärille suojamuurin. Vaikka negatiiviset kommentit jätettiin omaan arvoonsa, positiivisia

toivottiin yhä enemmän. Erityisesti tuntemattomilta saadut kommentit nostattivat hymyn huulille.

”No, kyllähän se on vähän aikaa sillain että kiva kommentti... Sillain... Kyllä se aika nopeesti menee ohikin, mutta kyllä se nyt aina tekee päivästä paremman.”

Kaikkien haastateltujen valokuvat olivat muuttuneet vuosi vuodelta asiallisemmiksi. Nykyisin kotona saattoi olla kumppani latelemassa kehuja, jolloin nuori ei enää kaivannut niin paljon muiden miesten tai naisten hyväksyntää eikä tällöin ladannut IRC-Galleriaan poseerauskuvia. Ikä toi mukanaan itseluottamusta eikä nuoren tarvinnut enää hakea hyväksyntää kavereilta valokuvillaan.

”Ei mulla oo enää samanlaista tarvetta tuoda itseäni esille. Et ei sen tarvi olla niin, että mä oon tuolla jossain heruttamassa ja sitten mä en niin kuin loukkaannu siitä, että mulle ei kukaan enää kommentoi sillain niin kuin että ootpa sä hot.”

”Onhan se mukavaa, tulee sellainen oooh, joku ajattelee näin. Mut ei se saa mua silti niin, että mä oon ihan pilvissä, jalat maassa.”

Vaikka IRC-Galleriassa käyttäjä on toisen katseen alaisena, hän voi myös itse tirkistellä toisten elämään. Moni haastatelluista myönsikin tutkivansa muiden sivuja, sekä tuntemattomien että tuttujen. Suurin syy tähän tuntui olevan uteliaisuus. Toisten valokuvia katselemalla, nuori sovitti itsensä osaksi yhteisöä. Hän etsii paikkaansa yhteisössä vertailemalla itseään muihin.

Myös mollaamalla ja arvostelemalla muita käyttäjiä, nuori saattoi kohottaa omaa itsetuntoaan. Se kuitenkin tiedostettiin, etteivät IRC-Gallerian kuvat anna täysin todellista kuvaa käyttäjästä. Niiden perusteella ihmiset ainoastaan muodostavat mielikuvat tuntemattomista.

”Kyllähän se, ainahan se vääristää, Kyllä mä pystyn myöntää, että jos siellä on niitä 17/18-vuotiaita tyttöjä, jotka on joka kuvassa perse pystyssä ja vähissä vaatteissa, niin totta kai mä ajattelen, että voi jumalauta mikä lumppu. Et sä pysty tuolla millään tavalla määrittelee ihmisiä, joita sä et tunne. Ei se vaan käy.”

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä luvussa tiivistän joitakin olennaisia tuloksia tutkimuksestani. Lopuksi pohdin, kuinka onnistuin tutkimuksessani sekä sitä, miten aihetta voisi tutkia lisää.

Päätin yhdistää kaksi tutkimuskysymystäni: ”*Miten nuorten valokuvat IRC-Galleriassa vaikuttavat heidän identiteetin rakentamiseen?*” ja ”*Millä tavalla nuoret rakentavat identiteettiään IRC-Galleriassa?*”. Syynä tähän oli se, että tutkimukseni tarkoituksena on keskittyä nimenomaan valokuviin ja niiden rooliin identiteetin rakentamisessa. Keskustelin nuorten aikuisten kanssa pääasiassa valokuvista ja muista IRC-Galleriaan liittyvistä asioista puhuimme ainoastaan sen ohessa. Ei olisi myöskään mielekästä laajentaa tutkimusta koskemaan koko IRC-Galleriaa, vaan rajata siitä jokin osa-alue tähän tutkimukseen. Tämän vuoksi käsittelen jälkimmäistä kysymystä ainoastaan ensimmäisen yhteydessä.

Tutkimuskysymyksiini on lähes mahdotonta saada yksiselitteisiä vastauksia, sillä tarkoitukseni ei ole tehdä yleistyksiä, kun haastateltavia on vain vähän. Tämän vuoksi tulokset eivät ole ehdottomia ja lukkoonlyötäviä. Ne antavat kuitenkin suuntaa siihen, miten IRC-Galleria ja sinne ladattavat valokuvat rakentavat nuoren identiteettiä.

7.1 Miksi nuoret liittyvät IRC-Galleriaan?

Suurimpana motiivina IRC-Galleriaan liittymiseen oli yhteisön aiheuttama ryhmäpaine: ystävät painostivat nuorta liittymään IRC-Galleriaan, koska ”kaikki muutkin” olivat rekisteröityneet sinne. Nuorta houkuteltiin liittymään IRC-Galleriaan, jotta hän ei tippuisi pois porukasta ja pysyisi tämän avulla perillä tuttavien kuulumisista. Vaikka parikymppisen nuoren aikuisen minäkuva on pääasiassa jo vakaa, hän ei halua erottautua porukasta ja tämän takia rekisteröityi IRC-Galleriaan.

Yksi perimmäisistä syistä siihen, miksi haastatellut nuoret aikuiset liittyivät IRC-Galleriaan, oli oman paikan ja itsensä etsiminen yhteisöstä. IRC-Gallerian avulla nuoret kokivat olevansa osa porukkaa ja sovittivat itsensä osaksi yhteisöä. He rakensivat identiteettiään IRC-Gallerian avulla. IRC-Galleria on paikka, jossa nuori saa itsensä helposti esille. Hän saa huomiota

valokuvillaan pistämällä itsensä likoon. Nuori voi hakea hyväksyntää muilta käyttäjiltä valokuvillaan ja pönkittää itsetuntoaan muilta saamallaan kommentteilla. Hän voi piiloutua IRC-Galleria-profiilinsa taakse ja kätkeä todellisen minänsä katseilta.

Toisaalta, yksi syy IRC-Galleriaan liittymiseen saattaa olla se, että sieltä voi löytää samasta asiasta kiinnostuneita ihmisiä helpommin kuin esimerkiksi pieneltä paikkakunnalta, jos kiinnostuksen kohde on mitenkään valtavirrasta poikkeava. Kotikylän ”outolintu” voi löytää oman porukkinsa IRC-Galleriasta ja kokea tällä tavalla olevansa osa yhteisöä ja saavansa hyväksyntää.

Samantyyliisiin tutkimustuloksiin ovat päätyneet myös muut tutkijat, kuten tutkijapari Sarvas & Turpeinen. Myös he totesivat, että IRC-Gallerian käyttöönoton päällimmäisenä motiivina on sosiaalinen paine. (Matikainen 2008, 50.) Myös Vilma Lehtinen (2007) on todennut pro gradu -tutkielmassaan, että itsensä esilletuomisen lisäksi IRC-Galleriassa on mahdollista ylläpitää sekä paikallisia että hajaantuneita sosiaalisia verkostoja.

Yhteenvetona voisi todeta, kuten Roger Scrutonkin on asian ilmaissut, että IRC-Galleriaan tulee kuulua, jotta pystyy määrittelemään itsensä osaksi jotakin suurempaa, tässä tapauksessa yhteisöä. Nuoret kokivat todella olevansa olemassa, kun he käyttivät IRC-Galleriaa. Toiset huomasivat heidät.

7.2 Miten nuorten valokuvat IRC-Galleriassa vaikuttavat heidän identiteettiensä rakentamiseen?

IRC-Galleriassa ja ylipäänsä internetissä ihminen voi aina tulla nähdyksi. Siellä, jos missä, Toisella on merkitystä. IRC-Galleria on näyttäytymisen areena. Valokuvia ei ladata verkkoyhteisöön itseä varten vaan ennen kaikkea niitä katselevalle yleisölle. Oli oletettu yleisö sitten ystäväporukka tai tuntemattomat katsojat, sillä on merkitystä käyttäjän valokuviin. Se vaikuttaa ylipäänsä siihen, mitä valokuvia nuori julkaisee IRC-Galleriassa. Nuori voi miettiä, mitä valokuvia haluaisi näyttää ystävilleen tai sitten pohtia, miten saisi mahdollisesti tuntemattomien huomion. Miten hän osoittaisi olevansa mielenkiintoinen persoona?

Itsensä esittäminen IRC-Galleriassa oli haastatelluille nuorille aikuisille ristiriitainen prosessi. Toisaalta nuori oli valmis paljastamaan itsestensä paljon, mutta toisaalta hän halusi rajata omaa julkista kuvaansa. Hän halusi vetää itse rajan yksityisen ja julkisen välille. Nuori halusi pitää ohjat omissa käsissään ja kontrolloida sitä, minkälaisen mielikuvan erityisesti tuntemattomat ihmiset hänestä saavat. Tämän takia kaikki haastatellut nuoret aikuiset harkitsivat tarkkaan, mitä julkaisivat IRC-Galleriassa. Erityisesti osa haastatelluista naisista oli jatkuvasti varpaillaan, ettei antanut valokuvillaan vääränlaista mielikuvaa itsestään. Pelättiin, mitä toiset saattaisivat ajatella.

Nuoret ylläpitivät itsestään tietynlaista kuvaa valitsemalla valokuvansa IRC-Galleriaan. Erityisesti naiset halusivat laittaa IRC-Galleriaan ainoastaan suotuisia valokuvia itsestään, joissa olivat mahdollisimman hyvännäköisiä. Vaikka kaikki haastatellut nuoret aikuiset halusivat, että valokuvat antaisivat heistä todellisen kuvan, totuutta haluttiin myös vältellä. Taustalla on se tosiseikka, että yksilö ottaa helpommin vastaan sellaista informaatiota, joka tukee hänen käsitystä itsestään. Tämän takia suurin osa haastatelluista nuorista aikuisista poisti välittömästi valokuvat, jotka saivat osakseen negatiivista huomiota. Tällä tavalla suojeltiin omaa identiteettiä ja säilytettiin julkinen kuva ehjänä.

Tämä aiheuttaa paradoksin, sillä samalla kun nuoret karsivat IRC-Gallerian valokuva-albuminsa halutunlaiseksi, valokuvien dokumentaarisuus kärsi. Haastatellut nuoret aikuiset olivat omien sanojensa mukaan tarkkoja siitä, että valokuvat antaisivat muille käyttäjille todellisen kuvan itsestään. Tuntuu kuitenkin siltä, että IRC-Galleriassa ei niinkään haluta esittää itseä juuri sellaisena kuin on, vaan sellaisena kuin haluaisi olla ja sellaisena kuin haluaisi muiden näkevän itsensä. Nuorten tavoitteena tuntuu ennemminkin olevan ihanneminän rakentaminen suotuisilla valokuvillaan kuin itsensä dokumentaarinen esittäminen. IRC-Galleriassa poissaolollaan loistavat epäedustavat valokuvat ja useimmiten myös negatiiviset kommentit. Nuori pyrkii säilyttämään identiteettinsä ehjänä kontrolloimalla sitä, mitä hänestä nähdään. Esillä on ihminen, jollainen hän haluaisi olla tai se, mikä on hänen tavoitteensa.

Myös aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että erityisesti tytöt näyttävät itsensä internetissä sellaisena kuin haluaisivat muiden näkevän itsensä (mm. Lister 2003, 246). Samoin se, että ihmiset esittävät itsensä usein myönteisemmässä valossa kuin he tosielämässä ovatkaan (mm. Preece 2006, 21) on tullut todetuksi useissa aikaisemmissa tutkimuksissa.

Janne Matikainen on todennut, että IRC-Gallerian valokuvien valinta voi perustua siihen, että käyttäjät pyrkivät antamaan itsestään mahdollisimman suotuisan kuvan. Tällä tavalla he tuottavat omaa identiteettiään. (Matikainen 2008, 50.)

Eri asia onkin se, onko tällainen kontrolli hyödyllistä identiteettityön kannalta. Toisaalta, tällä tavalla kukaan ei ainakaan pääse kolhaisemaan niin helposti nuoren sisintä. On myös huomattava, että IRC-Galleriassa tehtävä identiteettityö on vain pieni osa koko prosessia, sillä identiteettiä rakennetaan jatkuvasti kaikissa elämäntilanteissa.

Matikainen (2008, 93) viittaa *Verkko kasvattajana* -teoksessaan Lev Manovichin ajatuksiin siitä, että uuden teknologian myötä yksityisestä on tullut yhä julkisempaa. Tämä pätee myös IRC-Galleriaan. Yksityisen ja julkisen raja on häilyvä IRC-Galleriassa. Siellä nuoren on mahdollista päästä helposti edes pienen piirin julkkikseksi, vaikkapa ostamalla aikaa, jolla hän saa valokuvansa IRC-Gallerian etusivulle. Onko tänä päivänä mikään enää yksityistä? Käyttäjä raottaa yksityisyyttään muille henkilökohtaisella profiilisivullaan. Nuori näyttää valokuvillaan, millainen hän on tai haluaisi olla ja kertoo sivuillaan lisäämillään yhteisöillä, mistä hän pitää. Jos nuori aikuinen haluaisi olla mielenkiintoinen myös tuntemattomien silmissä, hänen pitäisi paljastaa ehkä liikaakin itsestään. Ihmiset kertovat verkossa henkilökohtaisia asioita, joita eivät kertoisi kasvokkain niin avoimesti (Matikainen 2008, 89).

Identiteettiä rakennettiin päivittämällä profiiliaan tiuhaan tahtiin. Tällä nuoret pitivät huolen siitä, että ihmiset vierailivat usein heidän sivuillaan. Sivujen päivittely kieli siitä, kuinka nuoret janosivat uusia kommentteja ja huomiota valokuvilleen, vaikka eivät sitä suoraan myöntäneetkään. Yhtä aikaa nuoret sekä kieltävät että myöntävät IRC-Gallerian tärkeyden ja merkityksellisyyden itselleen.

Haastatelluille nuorille tuntui olevan tärkeää kuulla toisten mielipide itsestään. Vaikka kehuja kaivattiin, suurin osa haastatelluista ei suostunut myöntämään sitä. Luulisi, että nuoret rekisteröityvät IRC-Galleriaan juuri siksi, että saisivat palautetta omasta ulkonäöstään. Kukaan ei kuitenkaan halunnut kommentinkalastelijan leimaa ja ehkä juuri tämän vuoksi kommenttien merkitystä vähäteltiin. Jotkut haastatelluista haukkuivat omia valokuviaan IRC-Galleriassa. Tämä on tyypillisesti tietoista toimintaa. Alentamalla itsensä nuori toivoo muiden ylentävän hänet. Tällä tavalla nuori kalastelee kehuja toisilta ja ehkä pönkittää samalla huonoa itsetuntoa.

7.3 Mikä vaikutus yhteisöllä on IRC-Galleriassa julkaistaviin valokuviiin?

Yhteisö vaikuttaa erityisesti siihen, millaisia valokuvia nuori ylipäänsä voi ja kehtaa julkaista IRC-Galleriassa. Sen yleiset säännöt saattavat rajoittaa joidenkin nuorten itseilmaisua kieltämällä tietynlaisten valokuvien julkaisemisen IRC-Galleriassa.

IRC-Galleriaan tullaan ennen kaikkea näyttätymään ja hakemaan huomiota muulta yhteisöltä. Siellä uusinnetaan olemassaolevia normeja: naiset näyttävät paljasta pintaa ja tällä tavalla herättävät toisten mielenkiinnon. Miehet puolestaan esittelevät valokuvissaan maskuliinisia objekteja, kuten viritettyjä autoja ja moottoripyöriä. Samat teemat toistuvat minkä tahansa kaupungin yöelämässä. Ainoa ero on se, että IRC-Galleriassa käyttäjät voivat esittää asiat ja itsensä sellaisina kuin haluavat.

Yhteisöllisyyden vuoksi IRC-Galleriassa esiintyy kilpailua, jolloin saattaa tapahtua ylilyöntejä. Esimerkiksi jotkut naiset pyrkivät lataamaan IRC-Galleriaan seksikkäämpiä valokuvia kuin toiset, jotta saisivat huomion varmemmin kohdistumaan itseensä. Mikäli suhtautuminen näihin valokuviiin on negatiivista, hän saattaa poistaa valokuvan IRC-Galleriasta suojellakseen itseään.

IRC-Gallerian yhteisöllisyys ja julkisuus aiheuttavat nuorille aikuisille häpeää, jota säädellään omilla rajoilla. IRC-Galleria on julkinen internet-sivusto, jossa voi käytännössä kuka tahansa surffailia. Kun haastatellut nuoret aikuiset tiedostivat tämän tosiseikan, osaa heistä alkoi hävettää. Nuori ei niinkään häpeillyt IRC-Gallerian käyttöään ja sinne lataamiaan valokuvia, kun niitä katseli toinen IRC-Gallerian käyttäjä. Ainoastaan silloin, kun tuntematon ihminen tutki hänen valokuviaan, käyttäjä alkoi puolustella niiden laittamista sinne. Toisen katse lisäsi itsetietoisuutta. Erityisesti baari-iltojen ja muiden juhlien otokset nolottivat haastateltavia. Kuitenkin tällaiset valokuvat olivat nuorille tärkeitä, sillä niiden avulla he loivat yhteishenkeä ja saivat kunnioitusta toisilta IRC-Galleriaa käyttäviltä nuorilta.

Taustalla oli pelko siitä, että yhteisön muut jäsenet ymmärtäisivät valokuvat väärin ja tämän seurauksena käyttäjästä muodostettaisiin negatiivinen mielikuva pelkkien valokuvien perusteella. Nuori pystyi kuitenkin kontrolloimaan häpeää itse asettamallaan rajoillaan: julkaisemalla vain sellaisia valokuvia IRC-Galleriassa, jotka kuka tahansa olisi saanut nähdä. IRC-Gallerian aiheuttama häpeä oli siis käyttäjän itsensä hallittavissa. Yhteisö sai nähdä vain ne valokuvat, jotka nuori itse halusi laittaa esille.

Häpeää aiheuttivat niin yhteisön julkisuus kuin sinne ladatut valokuvat. IRC-Gallerian aiheuttama häpeä rakensi osaltaan nuoren aikuisen identiteettiä. Sen vuoksi nuori saattoi jättää joitakin valokuvia julkaisematta tai poistaa sieltä jo julkaistun valokuvan. Ylipäänsä pelko negatiivisista kommentteista rajoitti IRC-Galleriassa julkaistavien valokuvien vaihtoehtoja.

Haastateltuja nuoria aikuisia hävetti, mikäli he jäivät kiinni IRC-Gallerian käytöstä julkisella paikalla. Erityisesti naiset kokivat IRC-Gallerian käyttämisen lapselliseksi. Tämä oli osasy siihen, miksi naiset harkitsivat tarkkaan, millaisia valokuvia julkaisivat IRC-Galleriassa. Vaikka paikka oli heidän mielestään lapsellinen, he eivät itse halunneet näyttää lapsilta, varsinkaan vanhempien käyttäjien ja ulkopuolisten silmissä. Yksi haastatelluista naisista olikin lähtenyt lopullisesti pois IRC-Galleriasta tutkimuksen teon aikana.

Pertti Alasuutari (1996) on pohtinut, miksi ihmisten on kiusallista myöntää esimerkiksi seuraavansa saippuaopperoita. Alasuutari totesi, että ihmiset eivät kehtaa tunnustaa katsovansa televisiosta kuin uutisia, koska niitä arvostetaan. Jos joku myöntää seuraavansa tiiviisti esimerkiksi saippuaopperoita, hän usein tyytyy puolustelemaan, oikeuttamaan ja pyytelemään anteeksi tapaansa. Yleensä ihminen pohtii yleisiä ja omia moraalisia arvojaan päättäessään, mitä kertoo itsestään toisille. Esimerkiksi tv-uutisten katsomista pidetään tärkeänä, joten niiden katsominen ei ole hävettävää.

Samat syyt tuntuvat pätevän IRC-Galleriaan. IRC-Galleria oli haastatelluille nuorille ensisijaisesti vapaa-ajan viihdykettä. Tämä oli yksi syy siihen, miksi sen käyttö koettiin nolostuttavaksi. Sitä ei pidetty niin tarpeellisena ja sivistävänä paikkana, että sitä olisi pakko käyttää. Siellä kulutettiin aikaa katselemalla toisten valokuvia ja rupatteleamalla tuttujen kesken. Tirkistelyä ei yleisesti ottaen pidetä hyvä tapana ja toisen elämän ”vakoilu” hävetti haastateltuja. Muun muassa tämän takia moni nuori häpeili IRC-Gallerian käyttöön.

7.4 Pohdintaa

Aloittaessani tutkimuksen teon, huomasin haukanneeni ehkä liian suuren palasen. Halusin tietää kaiken verkkoyhteisöistä ja identiteetistä ja tämän vuoksi aiheen rajaaminen oli hankalaa. Lopulta keskityin mielestäni kaikkein kiinnostavimpaan: IRC-Galleriassa

julkaistaviin valokuviin ja siihen, miten ne vaikuttavat nuorten aikuisten identiteetin rakentamisprosessiin. Aihetta on sinänsä hankala tutkia, sillä kysymysten asettelussa tulee olla tarkkana. Identiteetin rakentamisesta on vaikea muotoilla suoria kysymyksiä ja tämän vuoksi aihetta pitää pyöritellä muilla keinoilla. Kysymykset eivät saisi olla liian johdattelevia, mutta toisaalta niiden tulisi keskittyä aiheen kannalta tärkeisiin seikkoihin.

Koin nuorten haastattelun mielekkääksi. He vastasivat kysymyksiin suorasukaisesti eivätkä ujustelleet vastaustensa kanssa. Naisten kohdalla yksilöhaastattelut olivat oikea valinta. Uskon, että miehistä puolestaan olisi saanut enemmän irti ryhmähaastatteluilla, sillä he tuntuivat kokevan haastattelutilanteen hieman kiusalliseksi. Nuorten oli pääasiassa vaivatonta jutella IRC-Galleriasta. Haastatellut naiset keskustelivat IRC-Galleriasta vapautuneemmin kuin miehet. Tämä saattoi johtua siitä, että naisille on muutenkin tyypillistä rupertella tämänkaltaisista asioista. Koska tutkija oli nainen, luultavasti nuorten naisten oli myös tämän vuoksi helpompi puhua aiheesta kuin miesten. Nuorukaiset eivät niinkään kehdanneet tunnustaa, kuinka mielissään he olivat saadessaan valokuvistaan kehuja. Voi olla, että taustalla oli sama asia: sukupuoli. Vastakkaista sukupuolta olevalle tutkijalle ulkonäöstä puhuminen koettiin vaivaannuttavaksi.

IRC-Gallerian merkitystä tunnuttiin vähäteltävän tutkijalle. Tämä saattoi johtua tutkijan ja haastateltavien välisestä ikäerosta: nuori ehkä kuvitteli tutkijan pitävän IRC-Galleriaa lapsellisena paikkana ja tämän takia saattoi olla vaikeaa myöntää olevansa ”koukussa” yhteisöön. Harva myönsi IRC-Gallerian olevan tärkeä paikka.

Huomasin tutkimusta tehdessäni, että oleellista ei ole se, kuinka paljon tutkittavia henkilöitä on, vaan se, miten hyvin heihin paneutuu. Vaikka haastattelin ainoastaan viittä nuorta, koin sen riittäväksi. Jo heidän puheissaan alkoi esiintyä samankaltaisia vastauksia eikä täten useamman haastattelu olisi ollut sen hedelmällisempää.

Vaikka haastateltavia oli ainoastaan viisi, heidän vastauksensa olivat melko yhteneväisiä ja niistä pystyi vetämään jonkinlaisia yleistyksiä joukon kesken. Esimerkiksi kumpikin haastattelemani miehistä suhtautui IRC-Galleriaan melko välinpitämättömästi eikä pitänyt tätä tärkeänä itselleen. Haastattelemani nuoret naiset puolestaan nolostelivat IRC-Gallerian käyttöä, mutta pitivät paikkaa silti tärkeänä.

Tutkimuksesta ei voi vetää suoria johtopäätöksiä, koska haastateltavia oli niin vähän. Nämä viisi nuorta aikuista antoivat kuitenkin suuntaa siihen, miten IRC-Galleria vaikuttaa heidän ikäisiinsä. Mielestäni onnistuin haastattelurungollani kaivamaan merkityksiä nuorten vastauksista ja tutkimus vastasi ennalta asetettuihin kysymyksiin.

Aihe on tutkimisen arvoinen. Tulevaisuudessa IRC-Galleriasta voisi tutkia esimerkiksi sitä, kuinka käyttäjien ikä vaikuttaa heidän valokuviansa sisältöön. Tutkimatta asiaa sen tarkemmin tuntuu siltä, että mitä vanhemmaksi käyttäjät tulevat, sitä asiallisemmiksi siellä julkaistavat valokuvat muuttuvat. Nuorempina käyttäjät hakevat enemmän hyväksyntää toisilta kuin vanhempina. Vanhempana palataan takaisin IRC-Gallerian juurille: kasvokuvalla näytetään juttukumppanille, minkä näköisen kanssa hän keskustelee. Kasvottomuuden aika internetissä tuntuu olevan ohi.

Lähteet

Julkaistut lähteet

Alasuutari, Pertti (1992): "*I'm ashamed to admit it but I have watched Dallas*": *the moral hierarchy of television programmes*. Teoksessa *Media, Culture & Society* 14, no. 4, 1992, 561–582

Alasuutari, Pertti (1999): *Laadullinen tutkimus*. Jyväskylä: Vastapaino.

Bell, David (2001): *An Introduction to Cybercultures*. Lontoo: Routledge.

Carter, Denise (2005): *Living in Virtual Communities: Making Friends Online*. Teoksessa *Journal of Urban Technology*. Volume 11, nro 3. Lontoo: Routledge, 109–125.

Castells, Manuel (2001): *The Internet Galaxy, Reflections on the Internet, Business, and Society*. Yhdysvallat: Oxford University Press.

Donath, Judith S. (1999): *Identity and deception in the virtual community*. Teoksessa Smith, Marc A. & Kollock, Peter (1999): *Communities in Cyberspace*. Lontoo: Routledge, 29–60.

Epstein, Jonathon S. (1998): *Youth culture: identity in a postmodern world*. Malden: Blackwell.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998): *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Hall, Stuart (2002): *Identiteetti*. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Hautamäki, Antti ym. (2005): *Yhteisöllisyyden paluu*. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Heinonen, Risto (2001): *Digitaalinen minä*. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2001): *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2007): *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1993): *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1999): *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.

Järvinen, Aki & Mäyrä, Ilkka (1999): *Johdatus digitaaliseen kulttuuriin*. Tampere: Vastapaino.

Kiviniemi, Kari (2001): *Laadullinen tutkimus prosessina*. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) (2001): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-Kustannus. 68–84.

Laine, Kaarina (2005): *Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa*. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Laukkanen, Marjo (2006): *Nähdä ja näkyä netissä*. Teoksessa Mäkiranta, Mari & Brusila, Riitta (toim.) (2006): *Kuvakulmia. Puheenvuoroja kuvista ja kuvallisesta kulttuurista*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 13–32.

Lister, Martin ym. (2003): *New Media: A Critical Introduction*. Lontoo: Routledge.

Markham, Annette N. (1998): *Life Online: Researching Real Experience in Virtual Space*. CA: Altmira Press.

Matikainen, Janne (2008): *Verkko kasvattajana: Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta*. Helsinki: Gaudeamus.

Moilanen, Pentti & Rähkä, Pekka (2001): *Merkitysrakenteiden tulkinta*. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) (2001): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 44–67.

Nakamura, Lisa (2002): *Cybertypes: Race, Ethnicity, and Identity on the Internet*. New York: Routledge.

Paasonen, Susanna: *Gender, Identity and (the Limits of) Play on the Internet*. Teoksessa Consalvo, Mia & Paasonen, Susanna (toim.) (2000): *Women and Everyday Uses of the Internet: Agency and Identity*. New York: Peter Lang Publishing, 21–44.

Preece, Jenny (2006): *Online Communities: Designing Usability, Supporting Sociability*. Chichester: Wiley. Lisäksi käytössä vuoden 2001 painos.

Rheingold, Howard (1995): *The Virtual Community: Surfing the Internet*. Iso-Britannia: Minerva Paperback.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) (2005): *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino.

Seppänen, Janne (2006): *Katseen voima: Kohti visuaalista lukutaitoa*. Tampere: Vastapaino.

Smith, Marc A. & Kollock, Peter (1999): *Communities in Cyberspace*. Lontoo: Routledge.

Turkle, Sherry (1995): *Life on the Screen*. New York: Simon & Schuster.

Wallace, Patricia M. (2001): *Psychology of the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wellman, Barry & Gulia, Milena (1999): *Virtual communities as communities: Net Surfers Don't Ride Alone*. Teoksessa Smith, Marc A. & Kollock, Peter (1999): *Communities in Cyberspace*. Lontoo: Routledge, 167–195.

Artikkelit

Bargh, John A. & McKenna, Katelyn Y. A. (2004): *The Internet and Social Life*. New York.

Chandler, Daniel (1998): *Personal Home Pages and the Construction of Identities on the Web*. Saatavissa (1.3.2009) osoitteessa
www.aber.ac.uk/media/Documents/short/webident.html

Schneider, Daniel & Hemmer, Katharina (2005): *Telegraph Lines in Cyberspace? Identity, Relationships, and Group Behavior in Instant Messaging Communication*. New York.

Whitty, Monica T. (2002): *Liar, liar! An Examination of How Open, Supportive and Honest People are in Chat Rooms*. Australia: University of Western Sydney.

Painamattomat lähteet

Lehtinen, Vilma (2007): *Maintaining and Extending Social Networks in IRC-galleria*. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Mikkola, Henna ja Oinas, Merja-Maaria (2007): *Nuorten kehokuva ja IRC-Galleriassa tapahtuva identiteetti-ilmaisuu*. Pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto.

Saari, Henrik (2008): *Itsensä esittäminen ja aitous IRC-Galleriassa*. Kandidaatin tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.

Salomäenpää, Minna (2006): *Pissikset, demittäjät ja tulevaisuuden toivot – nuorille suunnattujen www-sivujen analyysi*. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Sähköiset lähteet

Alma media: Konsernin sähköinen tekstiarkisto, saatavissa osoitteessa (maksullinen palvelu)
www.media-arkisto.com, 17.4.2009

IRC-Galleria: Verkkoyhteisön kotisivu www.irc-galleria.net, 2.4.2009

Nordicom: Medieutveckling och mediastatistik i Norden, saatavissa osoitteessa
www.nordicom.gu.se, 17.3.2009

Sanoma News: Konsernin sähköinen arkisto, jota pääsee tutkimaan ainoastaan konsernin tietokoneilla, 1.3.2009

Sulake Corporation: www.sulake.com, 17.3.2009

Tilastokeskus: Julkistukset joukkoviestimistä, saatavissa osoitteessa
www.tilastokeskus.fi/til/jvie/index.html, 17.3.2009

Wikipedia: IRC, saatavissa osoitteessa <http://fi.wikipedia.org/wiki/IRC>, 17.3.2009

Wikipedia: Määritelmä yhteisöstä, saatavissa osoitteessa
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Yhteis%C3%B6>, 17.3.2009

Liite 1. Median käyttö päivittäin vuonna 2007, lähde TNS Gallup Oy

Media market shares the average day 2007 (share of time spent with the media, per cent)

	2007 Finland (Age: 10+)	2007 Norway (Age: 9-79)	2007 Sweden (Age: 9-79)
Newspapers	7	7	8 ¹
Free papers	1
Magazines/periodicals	4	..	4
of which weeklies	..	1	..
of which other magazines/periodicals	..	1	..
of which comic magazines	..	1	..
Books	5	3	5
Radio	28	20	27
Television	36	38	27
Teletext	1
Video/DVD	2	3	3
Phonograms	5	10 ²	8 ²
Internet	10	16	17
Total (per cent)	100	100	100
Total time	7h 41 min 461 min	6h 36 min 396 min	6h 5 min 365 min

¹ Including free daily newspapers.

² Including listening to MP3-players.

Note: Different methods have been used, which impairs comparability between countries. Data should be taken as indicators of the trend and level of time spent with the media.

Sources:

TNS Atlas Intermedia 2007/TNS Gallup Group

Statistics Norway (*Norsk Mediebarometer 2007*),

Nordicom-Sweden (*Nordicom-Sveriges Mediebarometer 2007*).

[Latest update: 17/10/2008]

Liite 2. Teemahaastattelun runko

Taustatiedot

- Ikä?
- Kuinka usein käytät internetiä?
- Mitä teet siellä yleensä?
- Kuinka kauan olet internetissä kerralla?

IRC-Galleriaan liittyminen

- Mistä kuulit IRC-Galleriasta? Mitä olit siitä silloin mieltä? Entä muuttuiko suhtautumisesi liittytyäsi?
- Milloin liityit IRC-Galleriaan?
- Miten keksit nimimerkkisi?
- Miksi päätit laittaa kuvasi Galleriaan?
- Mitä teit ensimmäiseksi, kun olit rekisteröitynyt?
- Muistatko ensimmäisen kommenttisi, jonka sait? Mihin se liittyi? Miten se vaikutti sinuun?

IRC-Gallerian käyttäminen

- Kuinka usein käyt Galleriaassa?
- Millaista on Gallerian käyttämisesi? Mitä teet, kun menet Galleriaan?
- Kuinka kauan olet kerrallaan Galleriaassa?
- Millaisen kommentin sait viimeksi Galleriaassa? Keneltä?
- Millaisen kommentin jätit Galleriaan? Kenelle?
- Mistä asioista keskusteleet Galleriaassa?
- Miksi käytät Galleriaa?
- Mikä siinä on kivointa/tyhmintä?
- Millainen on sinusta tyypillinen Gallerian käyttäjä?
- Mikä sinulle on tärkeää IRC-Galleriassa?
- Käytätkö Gallerian palveluita, esim. päiväkirjaa?

Omat valokuvat IRC-Galleriassa

- Kuvaile omia valokuviasi Galleriaassa. Millaisia kuvia olet laittanut sinne?
- Millä perusteella valitsit kuvasi Galleriaan?
- (Jos mahdollista katsoa profiilia netistä) Miksi valitsit juuri tuon oletuskuvan?

- Kuinka usein vaihdat oletuskuvaa? Miksi?
- Montako kuvaa sinulla on Galleriassa?
- Miten otat kuvat Galleriaan? Kuka ottaa kuvasi Galleriaan?
- Teetkö kuville jotain ennen kuin laitat ne Galleriaan? (esim. kuvankäsittelyä)
- Millaista kuvaa et laittaisi Galleriaan?
- Oletko poistanut jonkun kuvan Galleriasta? Miksi?
- Millaisen kuvan laitoit viimeksi Galleriaan? Miksi? Harkitsitko kuvan laittamista?
- Ketkä käyvät kommentoimassa/katsomassa kuviasi?
- Kenen et haluaisi käyvän sivuillasi/näkevän kuviasi?
- Minkälaisia kommentteja haluaisit kuvistasi saavan? Millaisia kommentteja saat?
- Montako kommenttia saat päivässä? Keneltä?

Muiden valokuvien katselu IRC-Galleriassa

- Kommentoitko tuntemattomien kuvia?
- Entä katseletko? Kuinka usein?
- Miksi katsot muiden kuvia? Millaisia kommentteja kirjoitat muille?
- Milloin viimeksi käytit satunnaishakua?

Ihmissuhteiden luonti IRC-Galleriassa

- Oletko tutustunut Galleriassa uusiin ihmisiin?
- Oletko tavannut Galleriassa tutustumiisi ihmisiin?

IRC-Gallerian julkisuus

- Mitä olet siitä mieltä, että kuka tahansa voi nähdä profiilisi?
- Ovatko vanhempasi nähneet kuvasi? Miten kommentoivat? Miten se vaikutti sinuun?

IRC-Galleria ja tulevaisuus

- Millaista luulet galleriakäyttäytymisesi olevan esimerkiksi viiden vuoden kuluttua? Oletko vielä Galleriassa?

Valokuvat muualla internetissä

- Onko kuvaasi muualla internetissä?
- Käytätkö internetin muita kuvapalveluita? (esim. ii2.org tai Cityn Peilikuva)